1

YDIN

2013 www.ydinlehti.fi 9 euroa

ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN TARVITSEE TEKIJÄNSÄ

Pertti Kurikan Nimipäivät tarttuu yhteiskunnan epäkohtiin ja sanoo niin kuin asiat ovat!

Mikä tätä nuorisoa vaivaa – vai vaivaako?

Henkilökuvassa Elisabeth Rehn

Rauhanasema

Tila käytössäsi Helsingin Pasilassa

Rauhansemaa voi vuokrata juhliin, seminaareihin, kokouksiin ja illanistujaisiin. Tarjolla sali 60 hengelle tai kodikas saunatupa 20 hengelle.

Tutustu:
www.rauhanasema.fi/vuokraus

VUOSI 2013 ON EUROOPASSA KANSALAISTEN VUOSI. SE ON EUROOPAN JA SUOMALAISTEN ETU.

"Tule mukaan rakentamaan oikeudenmukaisempaa Eurooppaa. Se on tämän sukupolven rauhanprojekti."

MEPPI LIISA JAAKONSAARI

Tavattavissa:
Facebookissa
Twitter @ljaakonsaari
Uudet kotisivuni
www.liisajaakonsaari.fi
Sähköposti
liisa.jaakonsaari@europarl.europa.eu

S&D Euroopan parlamentin Sosialistien & Demokraattien ryhmä

EU ASIAA

☐ VUOSITILAUS 35 € ☐ KESTOTILAUS 28 € ☐ ALENNETTU 20 €
Opiskelijat, työttömät

TILAA lahjaksi!

Ydin-lehti maksaa postimaksun

TILAAJA

NIMI

OSOITE

POSTINUMERO **POSTITOIMIPAIKKA**

PUHELIN/SÄHKÖPOSTI

LAHJAN SAAJA

OSOITE

POSTINUMERO **POSTITOIMIPAIKKA**

YDIN

Tunnus 5006002
00003 VASTAUSLÄHETYS

Arja Alho

Kirjoittaja on Ytimen päätoimittaja.

SUOMI
ja huono herraonni

[SUOMESSA on tehty rakennemuutosta viimeiset 20 vuotta. Tarkoitus oli monipuolistaa suomalaista yritystoimintaa ja olla näin ketterämpi kansainvälisessä toimintaympäristön muutoksissa. Ovatko suomalaiset yritysjohtajat tunareita, kun vuodesta toiseen samat ongelmat jatkuvat?

Rakennemuutoksessa on taidettu mennä sieltä, missä aita on matalin. On onnistuttu lopettamaan, mutta ei aloittamaan juurikaan mitään uutta.

Eri teollisuudenalojen yritysjohtajat ovat rakennemuutoksen nimissä paketoineet kotimaisia tuotantolaitoksia. Julkisuudessa ihastelemme näitä tunteettomia palkkajohtajia, jotka tekevät ”kipeitä” ratkaisuja.

Asiaa varmaan ovat auttaneet runsaat optioedut ja noin 20 pomon keskinäinen kerho, jossa ketään ei jätetä. He valitsevat toisiaan johtoelimiinsä, huolehtivat kultaisista kädenpuristuksista ja jopa siitä, ettei kerhon jäsen potkujen jälkeen menetä työsuhdeasuntoaan. Pahinta on, että työeläkelaitosten johtajat ovat kerhon hyviä haltijattaria.

[TODELLISUUDESSA Suomeen on luotu kaikki edellytykset rakennemuutokseen. Olisi pitänyt syntyä jotakin uutta, joka synnyttää kasvua, luo työpaikkoja ja tuo vientituloja. Tekijöitä ei kuitenkaan ollut, valittajia sitäkin enemmän.

Viime syksynä julkaistiin vuotuinen valtioiden kilpailukykyvertailu. Maailman talousfoorumi määrittelee valtioiden kilpailukyvyn toimintaympäristön kokonaisuudeksi. Se puolestaan kertoo maan tuottavuuden tason.

Suomi on pärjännyt vertailuissa hyvin, tällä kertaa tuli kolmas sija. Hyvä koulutusjärjestelmä oli vahvuutemme, parannettavaa oli uusimman teknologian hyödyntämisessä. Hyvästä esimerkistä käy vaikkapa kompastelu sähköisissä potilastiedoissa tai resepteissä.

Suomi ei jää jälkeen tutkimuksen ja kehittämismenojen suhteen muista maista. Päinvastoin. Juhlapuheissa juuri tutkimukseen ja kehittämiseen uhratut rahat ovat niitä, joille tulevat menestykset rakennetaan. Tätä rahaa on ollut yllin kyllin käytettävissä aina 1990-luvun loppupuolelta asti.

> On onnistuttu lopettamaan, mutta ei aloittamaan juurikaan mitään uutta.

Käytimme rahaa noin seitsemän miljardia vuonna 2012. Tällä päästiin noin 3,6 prosenttiin bkt-osuudesta ja maailmanvertailun kärkisijoille. Kolmen prosentin ylittäjiä ei kovin montaa ole. Euroopastakin vain Ruotsi ja Tanska, kumpikin jäävät jälkeen Suomesta.

Työvoimakustannuksilla tarkoitetaan työnantajien kaikkia menoja, jotka liittyvät henkilöstön palkkaamiseen. Erityisesti niin kutsutun verokiilan merkitystä työvoiman palkkaamisessa on pidetty suurena ongelmana. Verokiila koostuu tuloverosta sekä palkansaajan että työnantajan sosiaaliturvamaksuista. Kummassakaan Suomella ei mene huonosti! Sijoitumme EU-keskikaartiin. Eurostatin tilastojen lukeminen on hyvin avartavaa.

[ENTÄ kuinka Suomi ottaa veroina takaisin? Suomessa kulutusverot ovat EU-vertailussa korkeat samoin kuin ansiotulojen verotus. Yleisesti ottaen yhteisöverokannat EU:ssa ovat puolittuneet vuoden 1985 tasosta ja etenkin tuoreessa verovertailussa uudet jäsenmaat verottavat yrityksiä kevyesti. Suomi sijoittuu vertailussa oikein hyvin.

Mutta 592 yritysjohtajaa päätyvät aivan toisenlaiseen arvioon: ”Korkeat työvoimakustannukset, vaikeudet saada osaavaa työvoimaa ja kireä yritysverotus vaikeuttavat yritysjohtajien mielestä pk-yritysten kehittämistä. Yritysten kilpailukykyä parantavilla toimilla on kiire” (EK 15.11.2012).

Lisähämmennystä aiheuttaa tullin tilasto, joka kertoo, että öljytuotteet olivat Suomen viennin tärkein kasvuala. Onko tosiaan kaikki osaamiseen panostaminen valunut kuin vesi hanhen selästä!

SAK:n vuoden alun kannanotto kiteytti hyvin tilanteen. Ongelma ei todellakaan ole kilpailukyvyn puutteessa vaan siinä, etteivät suomalaiset yritykset johtajineen ole kyenneet tuottamaan uusia tuotteita. Nokia-laakereille jäivät makaamaan niin Nokia kuin puoli Suomea.

Jälleen kerran Suomi on meidän tavallisten veronmaksajien ja kuluttajien varassa. Tehtävämme on ylläpitää kotimaista kulutuskysyntää. Yritysten valitusvirren kertosäe ei vain muutu: rakennemuutoksen vuoksi palkkoja on alennettava, veroja kevennettävä ja valtion tukia kasvatettava – ja muuten on säästettävä.

Sisältö

YDIN-LEHTI I NUMERO 1 I 2013

HEIKKI FÄRM

3 Pääkirjoitus

6 – 8 Ytimekkäästi

9 *Ydinhenkilö*
Sirpa Pietikäinen

10 – 11 Ees taas tiellä uudistusten
ARJA ALHO

12 *Media*
Kansallisuus katoaa nykytaiteessa
VEIKKO HALMETOJA

14 – 15 Opetuksia rikkureille
MIKKO ZENGER

16 – 19 Eriarvoisuuden vähentäminen tarvitsee tekijänsä
ARJA ALHO

20 – 22 Globaalit heilahtelut ja paikallinen eriarvoisuus
KEMAL DERVIŞ

23 *Me = Suomessa*
Rasismi – juokse, mutta et pääse pakoon
MWILA AGATHA ZAZA

24 – 28 Mikä tätä nuorisoa vaivaa – vai vaivaako?
KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA

29 Sopeutumattomat
SIMO ORTAMO

30 – 31 Tasa-arvo ei toteudu väkivaltatyössä
TIMO PELTOVUORI

32 – 33 Koska koittaa kurdien kevät?
MIRVA HELENIUS

34 – 37 Pohjois-Nigerian ahdinko purkautuu terrorismina
AINO HAAVIO

38 – 40 Japanin vaiettu vähemmistö
EERO SUORANTA

41 *Politiikan ytimestä*
Vapaana pelosta, turvassa väkivallalta
SUSANNA HUOVINEN

42 – 44 Afrikan korruptio ei ole luonnonlaki
PEKKA PELTOLA

45 *Ydintä etsimässä*
Muuttunut ääripää
LI ANDERSSON

46 – 47 Sosiaalinen rinnakkaiselo kysyy jalomielisyyttä
HEIDI RAUTIONMAA

48 – 49 Naiset ensin, vaikka heikoille jäille
ARJA ALHO

50 – 51 Kybermaailma avaa Suomelle mahdollisuuksia
JARNO LIMNÉLL

52 – 53 Matka patafoniaan
RIITTA OITTINEN

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
p. 044 575 7763, ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho, p. 040 709 3770, arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Kirsi Koivuporras-Masuka, kirsi.koivuporras@gmail.com

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela, kalevi.suomela@gmail.com

TÄMÄN NUMERON TOIMITUSKUNTA
Kristiina Koivunen, Eero Suoranta, Riitta Oittinen, Simo Ortamo

ULKOASU Teppo Jäntti ja Leila Oksa

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Pekka Elomaa

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Danske Bank FI 42 8000 1301 5099 24
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT
35 € vuositilaus, sis. alv 10%
28 € kestotilaus, sis. alv 10 %
20 € alennettu (opiskelijat, työttömät), sis. alv 10%

54 – 56 Kun asenne on punk
ARJA ALHO JA PEKKA ELOMAA

57 Ydin suuntaa tulevaisuuteen

58 – 59 Saarten aarteet
AARNI TUOMINEN

60 – 61 Kirjeitä ja kirjoja Kabulista
KRISTIINA KOIVUNEN

62 – 64 Kirja- ja levy-arviot, kulttuuri

65 Tapahtumat

66 *Rauhan ytimestä*
Islannin demilitarisointi olisi tärkeä turvallisuuspoliittinen ratkaisu
VILLE HULKKONEN

PEKKA ELOMAA

Toimitussihteeriltä

Kiinni eriarvoisuuteen

Uuden vuoden kunniaksi Ydin korkkaa uuden teeman. Vuosi 2013 on eriarvoisuuden vuosi, jonka aikana teemaa käsitellään neljästä eri näkökulmasta. Tässä ensimmäisessä numerossa keskitymme käsittelemään eriarvoisuutta köyhyyden, tuloerojen ja eriarvoisuuden kasvun sekä etnisen eriarvoisuuden ja sukupuolisen tasa-arvon näkökulmista. Artikkeleissa pohditaan osaltaan sitä, miten eriarvoisuus liittyy väkivaltaan ja konflikteihin.

Teemaa taustoittaa eri näkökulmista ulkoministeri **Erkki Tuomioja,** joka kävi vilkasta vuoropuhelua päätoimittajan kansa. Sukupuoliseen tasa-arvoon ja väkivaltaan pureudutaan tässä numerossa sekä **Mikko Zengerin** Intian raiskauksia käsittelevässä ulkomaan avauksessa että **Timo Peltovuoren** perhe- ja lähisuhdeväkivaltaa käsittelevässä artikkelissa.

Aino Haavio puolestaan pureutuu ansiokkaassa artikkelissaan Nigerian sisäisen konfliktin taustoihin. Lisäksi saamme kuulla **Elisabeth Rehnin** työstä ihmisoikeusraportoijana. Kannattaa sivistää itseään myös **Eero Suorannan** artikkelilla Japanin burakulaisista.

Uuden teeman lisäksi Ydin lehti kurkottaa tulevaisuuteen ja uudistuu vuonna 2013. Käynnissä olevasta tablettiprojektista ja ulkoasu-uudistuksesta voit lukea sivulta 57. Samalla toivomme ja haastamme kaikki lukijamme antamaan vinkkejä ja palautetta suunnitelmista ja osallistumaan Ytimen uudistustyöhön.

Yhden ennusteen mukaan käärmeen vuonna 2013 on luvassa merkittävää, vastuullista sekä kestävää kehitystä muun muassa tieteessä ja teknologiassa. Näkyvissä ovat haastavat mahdollisuudet parantaa omaa sekä koko maapallon elämää. Käärmeen vuosi olkoon siis hyvä vuosi.

Hienoja lukuhetkiä Ytimen uuden sloganin siivittämänä:

Ydin on lehti sinulle, jolle väkivallattomuus ja vastuu maailmasta ovat intohimo.

Kirsi Koivuporras-Masuka

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 24 %)
Takakansi 214 x 254 mm 1 500 €
1/1 sivua 196 x 255 mm 1 000 €
1/2 sivua 196 x 125 mm 500 € tai
96 x 255 mm 500 €
1/3 sivua 196 x 82 mm 400 €
1/4 sivua 96 x 125 mm 300 €
1/6 sivua 196 x 39 mm 200 euroa
1/8 sivua 96 x 60 mm 150 euroa

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
47. vuosikerta
(Rauhaa kohti -lehden 86. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy

ISSN 0356-357X

YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

IRTONUMEROITA: Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

CHRISTINA TIMONEN

Ystävänpäivän kylmyydessä osallistujia liikutti Break the Chain -yhteistanssi.

Naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan

Ystävänpäivänä Helsingin Narinkka-torille kokoontui runsas joukko ihmisiä, jotka halusivat osoittaa tukensa työlle naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa väkivaltaa vastaan. One Billion Rising -tapahtuma järjestettiin ensimmäistä kertaa Suomessa ja se on osa maailmanlaajuista kampanjaa.

One Billion Rising sai alkunsa 15 vuotta sitten siitä tosiasiasta, että yksi kolmesta naisesta maailmassa joutuu väkivallan tai raiskauksen uhriksi elämänsä aikana. Tämä tarkoittaa yli miljardia naista ja tyttöä, eikä väkivalta rajoitu tiettyyn ihmisryhmään, luokkaan tai kulttuuriin.

Suomen tapahtuma sai alkunsa kahden sukupuolentutkimusta opiskelevan aktiivikansalaisen aloitteesta. Mukana tapahtumaa järjestämässä oli lukuisia tahoja, muun muassa Suomen UN Women, Nytkis ja Ensi- ja turvakotien liitto.

Japanin uusi pääministeri ei aio taipua saarikiistassa

Liberaalidemokraattisen puolueen johtajan **Shinzo Aben** nousu Japanin pääministeriksi näyttää kiristävän entisestään Kiinan ja Japanin välejä, jotka kiista Senkaku- eli Diaoyu-saariryhmästä on tulehduttanut.

Abe on sanonut haluavansa parantaa suhteita Kiinaan, mutta on myös julistanut saarten olevan Japanin omaisuutta ja vannonut ”puolustavansa Japanin aluetta”. Tammikuun lehdistötilaisuudessa Abe syytti Kiinaa siitä, ettei se suojellut japanilaisia yrityksiä ja Kiinassa oleskelevia Japanin kansalaisia viime vuoden mellakoiden aikana.

Vastalaukauksena Kiinan ulkoministeriön edustaja **Hong Lei** moitti Abea haluttomuudesta ratkaista kiistaa neuvottelemalla. Kiinan valtion uutistoimiston Xinhuan julkaisema teksti taas kuvasi Aben linjaa ”järjenvastaisiksi provokaatioiksi”.

Saarikiista ei ole ainoa asia, minkä takia Abe on saanut negatiivista huomiota naapurivaltioissa. Abe on kannattanut Japanin perustuslain muuttamista siten, että maan itsepuolustusvoimista voitaisiin muodostaa virallinen armeija. Monien oikeistopoliitikoiden tapaan hän on myös ajanut kouluihin isänmaallisempaa kasvatusta ja vähätellyt julkisuudessa Japanin sotarikoksia toisen maailmansodan aikana.

Viime joulukuussa pidetyissä vaaleissa liberaalidemokraattinen puolue sai liittolaisensa Uusi Komeito -puolueen kanssa alahuoneeseen kahden kolmasosan enemmistön, jonka avulla ne voivat teoriassa ohittaa parlamentin ylähuoneen lainsäädännössä.

Vaalivoiton arvioidaan kuitenkin johtuneen lähinnä pettymyksestä vallassa olleeseen demokraattiseen puolueeseen. Pettymys näkyi myös ennätyksellisen alhaisena äänestysaktiivisuutena: ääntään käytti vain 59 prosenttia japanilaisista.

Aben vastustajia saattaakin lohduttaa ajatus siitä, että hän on Japanin seitsemäs pääministeri seitsemän vuoden sisällä. Jos Abe ei suoriudu tehtävästään paremmin kuin ensimmäisellä kaudellaan vuosina 2006–2007, voi Kiina päästä neuvottelemaan taas uuden pääministerin kanssa. YD

Tuomiot morsiamenryöstöstä kovenivat

Kirgistanissa on tullut helmikuun alusta voimaan laki, joka tiukentaa tuomioita pakkoavioliitoista. Miehet, jotka sieppaavat naisen ja pakottavat tämän naimisiin voivat nyt saada maksimissaan seitsemän vuotta vankeutta. Mikäli siepattu morsian on alle naimaiän, eli alle 17-vuotias, on tuomio maksimissaan kymmenen vuotta vankeutta.

Lakiesityksen jätti käsittelyyn parlamentin jäsen, **Aynuru Altybaeva.** Hänen haastattelunsa voit lukea IWPR:n (Institute for War and Peace Reporting) verkosta: *www.iwpr.net* YD

Kenian vaaleista povataan levottomia

Human Rights Watch varoittaa väkivaltaisuuksien mahdollisuuksista Keniassa. Keniassa järjestetään vaalit 4. päivä maaliskuuta. Ne ovat ensimmäiset vuoden 2007 jälkeen, jolloin vaalit johtivat väkivaltaisuuksiin ja etnisten ryhmien välisiin yhteenottoihin.

Tuolloin väkivaltaisuuksissa kuoli noin 1 300 ihmistä ja 650 000 ihmistä joutui pakenemaan kodeistaan. Nyt järjestettävät vaalit ovat myös ensimmäiset vaalit, jotka järjestetään Kenian uuden perustuslain tultua voimaan.

Human Rights Watchin mukaan huoli on syytä ottaa tosissaan, sillä jo viime vuoden aikana Keniassa on koettu useita yhteisöjen välisiä yhteenottoja. Niissä on kuollut 477 ihmistä ja yli 100 000 on ajautunut maan sisäiseksi pakolaiseksi.

Human Rights Watch huomauttaa, että hallitus on ollut haluton puuttumaan väkivallan syihin, uudistamaan poliisivoimia, lietsomaan korruptiota, uudelleen asuttamaan maan sisäisiä pakolaisia tai hajottamaan rikollisjengejä. Lisäksi maan hallinnon todetaan itse sekaantuneen väkivaltaisuuksiin. YD

Perustulo nyt

Perustuloaloitteen allekirjoittajat vaativat, että ”Suomessa otetaan käyttöön vähintään nykyisen perusturvan vähimmäisetuuksien suuruinen, kaikille täysi-ikäisille maassa pysyvästi asuville maksettava perustulo. Perustulo pitää toteuttaa siten, ettei se heikennä pieni- tai keskituloisten tuloja tai etuuksia.”

Perustulokampanja jatkuu kansalaisaloitteena ja nimien keräyksellä. Aloitteella tähdätään siihen, että eduskunta käynnistäisi tarvittavan lainvalmistelutyön. Perustulo.org -sivuilta voit löytää aloitteen tukijoita. Monet ylioppilaskunnat ja poliittiset nuorisojärjestöt ovat mukana sen ohella, että yksittäiset kansalaiset sekä tutkijat ovat mukana verkostossa.

Perustulo on paitsi suomalaisen sosiaaliturvan merkittävin uudistushanke sitten hyvinvointivaltion 1960-luvun rakentamistyön, myös vastaus muuttuneisiin työmarkkinoihin. Perustulo on myös merkittävä turvallisuutta edistävä hanke. Kenenkään ei tarvitse pelätä joutuvansa väliinputoajaksi tai byrokratian uhriksi.

Tutustu osoitteessa: *www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/44* YD

Jatkuuko rauhanprosessi Pariisin kolmoismurhan jälkeen?

Turkissa on kurdikonfliktin ohella menossa valtataistelu islamistien ja sekulaarien kemalistien välillä. Vaikka Turkin huivikiistoista kerrotaan joskus Suomenkin tiedotusvälineissä, näiden asioiden keskinäistä yhteyttä ei yleensä nähdä.

Armeija ja sitä lähellä olevien tahot, siis kemalistisen ideologian kannattajat, hallitsivat tosiasiassa Turkkia viime vuosiin asti, vaikka virallisesti sotilasdiktatuuri lakkautettiin vuonna 1982. Kemalismin mukaan valtio ja uskonto on erotettu toisistaan täydellisesti. Tämän **Recep Tayyip Erdoganin** johtama AKP-puolue haluaa muuttaa ensimmäiseksi, sitten on toisten muutosten vuoro.

Turkin armeijan asema suhteessa maan hallitukseen, siis AKP-puolueeseen, vahvistuu, jos maassa on aseellinen konflikti. Monet hyötyvät myös taloudellisesti taistelujen jatkumisesta Kaakkois-Turkissa, he eivät halua rauhaa.

PKK:n johtaja **Abdullah Öcalan** piti Pariisin kolmoismurhaa provokaationa Oslo-prosessiksi kutsuttujen kulissien takaisten neuvottelujen pysäyttämiseksi. Kohteena eivät ole pelkästään kurdit, vaan myös AKP-puolue, joka jatkaa sinnikkäästi sotilasdiktatuurin perinnön purkamista Turkissa. Kurdikysymys on armeijan kannattajille väline, jolla Turkki saadaan pidettyä armeijan merkitystä korostavassa tilassa.

Ranskan poliisi on pidättänyt kolmosmurhasta epäiltynä turkkilaisen **Ömer Güneyn,** ja Turkin tiedotusvälineet penkovat nyt hänen taustaansa ja tekemisiään.

Kevään kuluessa nähdään jatkuvatko rauhanneuvottelut. Ratkaisu kurdikonfliktiin avaisi suurelle ja vauraalle Turkille tien resurssien käyttämiseen koko maan kehittämiseen armeijan kehittämisen sijasta. Se on pitkä prosessi, joka onnistuu vain jos menneiden vuosikymmenten mustimmatkin asiat pystytään ottamaan esille. YD

Vetoomus: palestiinalaisille turvapaikka EU:sta

Gábor Győző, Unkarin Helsinki-komitean asianajaja, on vedonnut Euroopan unionin tuomioistuimeen sen puolesta, että EU:n alueella turvapaikkaa anovat palestiinalaiset saisivat automaattisesti myöntävän päätöksen. Vetoomus perustuu El Kottin tapaukseen, jossa tuomioistuin myönsi turvapaikan.

El Kottin tapauksen yhteydessä myönnettiin ensimmäistä kertaa, ettei UNRWA (Agency for Palestine Refugees in the Near East), YK:n palestiinalaisalueiden pakolaisia Lähi-idässä tukeva järjestö, ole pystynyt aina suoriutumaan tehtävästään.

UNRWA:n voidaan harkita epäonnistuneen, kun se ei pysty suorittamaan sille määrättyjä tehtäviä, henkilöt ovat pakotettuja lähtemään UNRWA:n toimialueelta, tai heidän henkilökohtainen turvallisuutensa on muutoin vakavan uhan alainen.

Tällä hetkellä Syyriassa on noin 486 000 palestiinalaispakolaista, joita UNRWA avustaa.

Lue Gábor Győzőn haastattelu ECRE:n (European Council on Refugees and Exiles) sivuilta: *www.ecre.org* YD

”Virallista tai ei, Kongon rähjäiset leirit tarvitsevat apua”

Refugee International on julkaissut kuvareportaasin Kongon leirien surkeista oloista. Reportaasin mukaan yli 500 000 kongolaista on joutunut jättämään kotinsa sen jälkeen, kun yhteenotot Kongon armeijan ja M23-kapinallisten välillä.

Moni taisteluita paenneista on ajautunut niin kutsutuille ”spontaaneille asuinalueille” Pohjois-Kivun provinssissa. Toisin kuin YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n johtamat leirit, nämä leirit eivät kuulu avunantajien säännöllisen tuen piiriin. Refugee International vetoaakin, että avunantajat huomioisivat näiden leirin avuntarpeen. Katso kuvareportaasi osoitteessa: *www.refugeesinternational.org* YD

Lue lisää:
www.ydinlehti.fi

Sirpa Pietikäinen

– EI NIIN TAVALLINEN

Yhteiskunnalliset kysymykset tarttuivat minuun jo varhain. Olen tiedonhaluinen ja utelias. Pian intohimo osallistua ja vaikuttaa, veivät mennessään. Jälkikäteen katsoen, kaikki vaiheet muodostavat luonnollisen jatkumon. Moninainen järjestötyö, puoluetehtävät, eduskunta ja nyt europarlamentti ovat vaihdelleet paikkaa tuossa jatkumossa ja tehneet työelämästäni rikkaan.

Olen voinut edustaa paitsi omaa arvomaailmaani, myös puoluettani miltei neljällä vuosikymmenellä. Nuorena ja naisena sain paljon tilaa puhua minulle tärkeistä asioista. Julkisuus on sittemmin muuttunut henkilökohtaisemmaksi ja tunteellisemmaksi. Arvot ja moraalikäsitykset ovat saaneet väistyä taustalle.

Mies on edelleen politiikassa mittatikku, johon naisia verrataan. Koen kuitenkin olleeni ja olevani tuon ajattelutavan haastaja. Olen mukana monissa sukupuolten tasa-arvoa korostavissa, mutta myös naisten oikeuksia ajavissa hankkeissa.

Joka kolmas nainen maailmassa kokee seksuaalista, fyysistä tai henkistä väkivaltaa. Tuntuu, että unohdamme naisten oikeuksien olevan ihmisoikeuksia. Hyssyttelemme perheväkivallan yksityisen elämän piiriin kuuluvaksi. Naisiin kohdistuvalle väkivallalle on laitettava yksinkertaisesti piste.

On äärettömän tärkeää, että valtio varmistaa jatkuvan rahoituksen ensi- ja turvakodeille sekä asettaa ne lailla erityispalveluntarjoajan asemaan. Ei ole lainkaan yhdentekevää millaisissa oloissa väkivaltaa paennut henkilö elää. Yksin vieraassa kerrostaloasunnossa ei voi tuntea oloaan turvalliseksi. Turvakodeissa on yösijan lisäksi muutakin tukea väkivaltaisesta suhteesta eroon pääsemiseksi.

Olen ollut kokoomuksessa koko ajan vastuullisten markkinoiden puolestapuhuja. Kannatan sääntöjä, jotka turvaavat niin ihmistä kuin ympäristöäkin. EU:n kolmas aikakausi on juuri sosiaalisen vastuun ja vastuun ympäristöstä yhdistämistä raha- ja talousliittoon. Toisinaan tuntuu, että markkinaliberalistinen viesti on: mitä tyhmempi, ahneempi ja itsekkäämpi, sitä parempi. Tuolla logiikalla ei mikään yhteisö kovin kauan säily.

En ymmärrä ollenkaan miksi perussuomalaisten näkemys riisutusta Euroopasta nielaistaan. Vähemmän byrokratiaa voi kuulostaa hyvältä, mutta todellisuudessa EU:ta tarvitaan juuri tavaroiden, palvelujen, pääoman ja työvoiman liikkumisen pelisääntöjen vuoksi. Eurooppa, joka polkisi työntekijöidensä oikeuksia tai Eurooppa, jossa ei huolehdittaisi kuluttajan suojasta, ei ole ihmisten Eurooppa.

Europarlamentissa olen nyt kaikilla niillä valmiuksilla, kuin mihin kaikkina vuosina olen kasvanut ja kouliintunut. Mikään ei hätkähdytä eikä ole minulle vierasta. Onneksi olen aina ollut kiinnostunut ihmisistä ja heidän huolistaan olivatpa ne muistisairaan omaisen tai reilumpaa kauppaa toivovien huolia. En halua, että Euroopasta tulee äärioikeiston tai populismin Eurooppa. Ihmisten tarpeisiin vastaaminen sanelee EU:n mittakaavan ja sen pitää olla ihmisen mittainen. YD

Kuva: EPP Group

EES TAAS tiellä uudistusten

Suomen kartassa valtio piirtää erilaiset rajat, maakunnat toiset ja kunnat kolmannet. Nyt puuhataan sote-rajoja sekä erva-linjoja NUTSien, ellien ja allien sekaan. Kaiken piirtämisen tarkoituksena on ”selkiyttää, yhtenäistää, eheyttää ja ennen muuta turvata palvelut”. Ydin-lehti kannustaa lukijoitaan luovaan askarteluun. Piirrä oma Suomi-neito ja sen vartalon koristeviivat!

Ennen oli toisin. Lapsuuteni Hartolassa oli posti, nimismies ja kolmesta neljään poliisimiestä. Kansaneläkelaitoksen toimipiste oli meidän talon yläkerrassa. Sitten oli kunnantoimisto, neuvola ja kyläkouluja. Oli apteekki, pankkeja, kauppoja ja kirkko keskellä kylää. Yhteiset palvelut olivat läsnä kaikkien elämässä ilman, että kukaan mietti kenen järjestämisvastuulla ne olivat.

VALTIO NOSTI ENSIMMÄISENÄ kytkintä. Erilaiset hallintouudistukset ovat parantaneet palvelujamme niin, etteivät kuntalaiset enää haittaa niiden järjestämistä.

Nykyisessä asuinkunnassani on paikallisen ravitsemusliikkeen yhteydessä posti. Hartolasta en ole varma. Poliisin palvelupiste on Kirkkonummella, sillä kuulumme Länsi-Uudenmaan poliisilaitokseen, joka ulottuu aina Hankoon asti. Hartolassa ovat asiat huonommin. Lomakkeita saa kunnantoimistolta, mutta muuten poliisi luuraa joko Lahdessa tai Heinolassa.

Uudenmaan verotoimisto on Järvenpäässä ja sillä on palvelupiste Lohjalla. Hartola puolestaan kuuluu Päijät-Hämeen verotoimistoon. Naapurikunnassa Sysmässä ollut palvelupiste suljettiin vuoden alussa. Kela palvelee varsinaisesti Heinolassa, mutta palveluita saa kunnantoimistoltakin, joskus. Siuntiolaiset taas asioivat Kirkkonummella.

Hartola elää valtionosuuksilla ja kesä-asukkaiden ostovoimalla. Siuntiossa kunta on tehostanut ja virtaviivaistanut palvelutarjontaansa niin, että olemme oikein mallikelpoisia kustannus- ja asukasvertailussa. Tämäkään ei riitä. Kuntamme on liian pieni.

Nyt meitä tarvitaan tai ei tarvita kilpailukykyisellä metropolialueella, jota rakennetaan joko sormimallin tai kämmenen muotoisen strategian avulla. Sormet ovat liikenneväyliä, joiden mukaan metropolialue ulottuu jo ehkä Lahteen asti.

Kämmen voisi olla entinen YTV-alue, siis Espoo, Helsinki, Kauniainen ja Vantaa. Sitten on tietenkin HSL, HSY ja HSA, joista L viittaa liikenteeseen, A asuntoihin, mutta Y jätteisiin ja veteen. H on Helsinki mutta Vantaa, Espoo saati Kauniainen eivät mitenkään voi kuulua H-kirjaimeen. Tästä seuraa, että HUS ja HYKS joutuvat muutosten kouriin riippuen siitä, onko metropolialue iso tai pieni vai peräti koko Uusimaa.

SIUNTIO OLI KANSANTERVEYSTYÖN kuntayhtymässä Kirkkonummen kanssa. Sittemmin muodostettiin Paras-lainsäädännön mukainen LOST-alue. Lohja, isäntäkuntana, järjesti meille sekä sosiaali- että terveydenhuollon palvelut. Suunniteltu kuntaliitos karahti kiville ja nyt järjestämme palvelut itse, tosin ostamme ne olosuhteiden pakosta yksityiseltä lääkärifirmalta. Kaikenlaisia yhtymiä on enemmän kuin ennättää laskea. Kaikki tämä on tapahtunut kymmenen vuoden aikana.

Kuntarakenneuudistuksesta kaikki luultavasti ovat samaa mieltä: tavoitteena ovat elinvoimaiset kunnat, jotka pystyvät turvaamaan palvelut ja kehittämään niitä. Mutta miten saada Hartolasta elinvoimainen, kun Peltosen suksitehdaskin muutti Heinolaan?

Sote-uudistuksen lähtökohtakin lienee aika yhteinen: perusterveydenhuolto on saatava toimivaksi, jotta terveyseroja voidaan kaventaa.

Hyvinvointivaltiossa pitää elää muutenkin, kuin paperilla. Ongelma vain on, että me ihmiset olemme aina väärässä paikassa ja meitä on aina väärä määrä. Yhtenä vuonna 20 000 asukasta on riittävästi, toisena 50 000. Kun erikoissairaanhoitoa puretaan sairaanhoitopiireistä sote-alueille, 250 000 asukastakaan ei oikein riitä. Hartolan kunnanlääkäri tunsi aikanaan 6 000 asukkaan pitäjän ihmiset ja heidän vaivansa. Poliisi vielä paremmin.

Valtionosuuksia on puolestaan uudistettu pari kertaa vuosikymmenessä. Aina on yritetty ottaa huomioon paremmin päivähoidon tai vanhustenhuollon tarvitsemat resurssit, mutta aina koelaskennan jälkeen on päädytty siihen, että väkirikkaat etelän kunnat rahoittavat ikääntyviä idän ja pohjoisen muuttotappiokuntia. Kun kerran tämä on oikeudenmukaista – etenkin, kun koko maa halutaan pitää asuttuna – miksi toistuvat laskentasulkeiset?

Seitsemän viimeisen vuoden aikana, vuosina 2007–2013, Suomessa on toteutunut 68 kuntaliitosta. Kuntien lukumäärä on vähentynyt tänä aikana 111:llä, noin neljänneksellä. Tänä vuonna Suomessa on itsehallinnollisia alueita, siis kuntia, 320, joista 16 sijaitsee Ahvenanmaalla.

Suomen vaakunassa on yhdeksän heraldista hopearuusua, jotka symboloivat historiallisia maakuntiamme: Lappia, Pohjanmaata, Savoa, Karjalaa, Satakuntaa, Hämettä, Varsinais-Suomea, Uusimaata, Ahvenanmaata. Toiminnallis-taloudellisia maakuntia on nyt kuitenkin kaikkiaan 19.

Sodanjälkeisessä Suomessa oli 11 lääniä. Vuonna 1960 muodostettiin Keski-Suomen lääni. Läänien määrää päätettiin kuitenkin vähentää ja niitä yhdistämällä syntyi viisi lääniä vuo-

den 1997 uudistuksessa. Sitten ne lakkautettiin vuoden 2010 alusta. Läänien tehtävät on nyt siirretty kuudelle alueelle – eräässä uudistusvaiheessa alleiksi kutsutuille – ja niiden lisäksi on 15 Elyä. Kuusi allia ei kuitenkaan ole viisi ervaa. Rajat ovat toiset.

Suomessa on viisi yliopistollista keskussairaalaa, joitten ylläpito ei ole, eikä voikaan olla minkään yhden kunnan tehtävä. Näiden sisällä pitäisi olla sotet. Soten pitäisi mielellään olla kunta. Kunnan pitäisi mielellään ymmärtää olevansa sote.

HARTOLALAISTA JA SIUNTIOLAISTA kiinnostaa, kuinka pitkä lasten koulumatka on. Neuvolaan olisi mukava mennä lastenrattaita työntäen ja kevätauringosta nauttien. Terveysasemalla tuttu lääkäri olisi jo luksusta. Ikäihmisten kannalta sosiaali- ja terveyspalvelujen integrointi (tämä on kaikissa suunnitelmissa) voisi parhaimmillaan tarkoittaa, että terveyskeskuskäynnin yhteydessä voitaisiin sopia kotipalveluista ja hoitolisän hakemisesta. Tuttu poliisi voisi hillitä mopopoikia, joita on aina ollut ja tulee aina olemaan.

Tämä on hyvinvointivaltion idylliä samoin kuin se, että pankinjohtaja ja koulun siivooja tuskailevat yhdessä päivystysruuhkassa tai heräävät samassa huoneessa leikkauksen jälkeen. Että sosiaaliturva on universaalia, siis kaikille tarkoitettua, eikä köyhyyttä alleviivata. Kenenkään lapsen ei tarvitse hakea kenkiä opettajalta ja niiata tai pokata kiitokseksi.

Kunnantalolla tehdään tietenkin päätöksiä. Kuntalaiset voivat saada tietoa, vaikuttaa, olla mukana ja jopa tekemässä asioita. Tätä kutsutaan papereissa osallisuudeksi ja osallistumiseksi.

Tätä emme kuitenkaan kutsu rakennemuutokseksi. Rakennemuutosta ovat karttaharjoitukset ja sähköinen asiointi.

IHMISEN EI OLE HYVÄ OLLA yksin. Kännykkä tai tietokone ei hengitä. Niinpä masennuslääkkeiden käyttö on kymmenkertaistunut vuoden 1990 jälkeen, kuten myös ennenaikainen eläköityminen. Yhteensä 3,7 prosenttia kaikista masennuslääkkeitä syövistä saa terapiaa kunnes joku viisas keksii, että reaaliterapiaa on toisten ihmisten tapaaminen, iltapäivätanssit ja huonojen pomojen irtisanominen.

Entäpä jos valtionhallinto vastaisi maakuntia? Tai jos 19 on liikaa, niin otetaan sitten historialliset yhdeksän käyttöön? Luvat, kaavat ja hallinnon sulkeiset menisivät yksien rajojen mukaan. Yliopistosairaaloiden alueet solahtavat siihen mukavasti, vaikka niitä olisikin vain viisi. Lähipalvelut ja lähidemokratia – valtion ja kunnan – syntyisivät sinne missä on ihmisyhteisöjä. Keskellä yhteisöä olisi kirkko ja yhteisötalo. Muu olisikin sitten sähköistä asiointia ja virtuaalirajaa. Ei, vaan… YD

Arja Alho

Askartele oma karttasi ja kerro toimitukselle, miten asiat pitäisi Suomessa järjestää. Julkaisemme koonnin toimitukseen lähetetyistä kartoista seuraavassa numerossa. Toimitathan karttasi ja ehdotuksesi 15.4. mennessä osoitteeseen Ydin-lehti, Rautatasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki.

Veikko Halmetoja
KOLUMNI

Kirjoittaja on kuvataide-kriitikko ja näyttelykuraattori

Kansallisuus katoaa NYKYTAITEESSA

NYKYTAITEESSA vallitsee tähtikultti, jossa kansainväliset tähdet seilaavat maasta toiseen. Näyttelyt siirtyvät entistä suurempien fanijoukkojen saavutettaviksi metropolista metropoliin. Yhä useampi tähti on syntynyt länsimaiden ulkopuolella, mutta kasvanut osaksi länsimaista taidemaailmaa.

Kuulostaako tutulta? Nykytaiteen huipulla ei ole tilaa romanttiselle taiteilijakultille, ei hapuilulle, eikä epävarmuudelle. Nykytaiteen puitteet tuovat mieleen poptähtien viimeiseen asti hiotut tuotteet tai universaalin jalkapallokulttuurin.

Toki nykytaiteessakin on olemassa ruohonjuuritaso: nappulaliigat ja puulaakiottelut, Idols-karsinnat ja tangomarkkinat. Silti ajatus kansallisesta kuvataiteesta alkaa olla läpeensä outo käsite.

Kansallinen kuvataide tuo äkkiseltään mieleen Paanajärven paimenpojan ja kultakauden maalarien Koli-maisemat. On kuitenkin syytä muistaa, että esimerkiksi **Akseli Gallen-Kallela** oli Kalevala-aiheisia teoksia maalatessaan varsin tietoinen kansainvälisestä taidemaailmasta ja sen virtauksista.

Kultakauden maalaukset ovat muuttuneet kansalliseksi kuvataiteeksi poliittisista syistä ja ennen muuta ajan saatossa kasvaessaan osaksi suomalaista visuaalista muistia. Vielä vähemmän kansalliseksi kuvataiteeksi voisi määritellä tällä hetkellä syntyvää nykytaidetta. Nykytaiteen luonteeseen eivät kuulu yksinkertaistavat määritelmät.

> Nykytaiteen luonteeseen eivät kuulu yksinkertaistavat määritelmät.

SANAPARI *suomalainen taide* kuulostaa helpolta ymmärtää, mutta käytännössä sen määrittely on varsin vaikeaa. Tänä vuonna perustettiin uusi suomalainen taidepalkinto. Palkinto on suomalainen, koska sen jakaa Suomen taideakatemian säätiö. Palkinto myönnetään suomalaiselle kuvataiteilijalle.

Mutta mitä tarkoittaa suomalainen kuvataiteilija? Pitääkö taiteilijan olla Suomessa syntynyt vai riittääkö Suomen kansalaisuus? Mietitäänkö palkintoa jakaessa taiteilijan etnistä taustaa? Suomessa toimii kuvataiteilijoita, jotka ovat kotoisin eri puolilta maailmaa. Osalla heistä on Suomen kansalaisuus, osalla ei. Suomalaisia kuvataiteilijoita työskentelee kaikilla mantereilla.

Ovatko he kaikki suomalaisia kuvataiteilijoita? Minusta ovat. Ei ole mitään syytä rajata ketään pois. Mitä isompaa joukkoa voimme pitää suomalaisina taiteilijoina, sitä isompi joukko tekee taidetta, josta kansallisten instituutioidemme pitää olla kiinnostuneita suomalaisen taiteen nimissä.

Suomalaisen taiteen määrittely on vielä astetta vaikeampaa kuin suomalaisen taiteilijan. On mietittävä, onko Suomessa vierailevan kansainvälisen nykytaiteilijan teos suomalaista taidetta, jos se on Suomessa toteutettu ja tänne esille asetettu. Olemme lopulta loputtomalla suolla.

NYKYTAITEEN kansallisuuden määrittely on lähtökohtaisesti ongelmallista, koska hyvä nykytaide pakenee määrittelyä. Kansallisuuden kaltaiset lopulta varsin keinotekoiset rakennelmat eivät ole ylipäätään relevantteja minkään taiteenlajin osalta.

On kuitenkin historiallista merkitystä omaavia tapahtumia, joissa kansallisuudelle on totuttu antamaan iso merkitys. Yksi maailman tärkeimmistä nykytaidenäyttelyistä on yli satavuotias Venetsian biennaali, joka perustettiin nimenomaan kansallisen taiteen näyttelyksi.

Eri maat ovat rakentaneet Venetsiaan omia kansallisia näyttelypaviljonkeja. Näin on tehnyt myös Suomi, jonka paviljonki on **Alvar Aallon** suunnittelema. Biennaalilla on ajan saatossa ollut suuri merkitys kansallisen taiteen kansainvälistämisessä.

Kansallisen taiteen määritelmä ei silti ole enää relevantti edes Venetsiassa. Suomea on näyttelyssä edustanut muun muassa irakilaissyntyinen **Adel Abidin** vuonna 2007. Abidinin suomalaisuutta ei kukaan nykytaidemaailmassa enää kyseenalaistaisi. Siitä huolimatta hän kelpasi edustamaan vuonna 2011 myös Irakia maan paviljongissa. Tänä vuonna taas Saksaa edustaa näyttelyssä kiinalainen toisinajattelija ja kuvataiteen supertähti **Ai Weiwei.**

Kansallinen kuvataide, jos sellaista on aidosti koskaan ollut olemassakaan, on auttamattomasti vanhentunut käsitteenä ja määritelmänä.

TILAA FIKSUA LUETTAVAA KOKO VUODEKSI!

Le Monde diplomatique & Novaja Gazeta

into

Sateen sattuessa vallankumous pidetään sisätiloissa.

Joko sinulle tulee oma Diplo? Kestotilaus 30 €/vuosi. *Le Monde diplomatique* ja *Novaja Gazeta* muodostavat yhdessä 48-sivuisen, nelivärisen maailmanpoliittisen lehden, joka ilmestyy 6 kertaa vuodessa.

www.mondediplo.fi

PUUKOT POIS JA KIRJA KÄTEEN

Gérard Prunier:
AFRIKAN MAAILMAN-SOTA
Kongo, Ruandan kansanmurha ja koko manteereen laajuisen katastrofin ainekset.

Oksana Tšelyševa:
HE SEURASIVAT MINUA KADULLA
Suomeen paenneen toimittajan hätkähdyttävä tietokirja tappouhkauksien ja murhattujen kollegoiden varjostamasta elämästä, kafkamaisesta tarkkailusta, jota ei pääse karkuun edes maanpaossa Helsingissä.

Bjarne Nitovuori:
BARRIKADIMAISTERI
1960-luvun merkittävin järjestö oli Sadankomitea. Vietnamin sota repi sen kahtia ”marssijoihin” ja ”tutkijoihin”.

Dan Koivulaakso, Mikael Brunila & Li Andersson:
ÄÄRIOIKEISTO SUOMESSA
Kirja tarkastelee äärioikeistolaisten puolueiden ja liikkeiden ideologiaa, toimintaa ja vaikutteita Suomessa.

Hinnat sisältävät postimaksut. Tilaukset myynti@intokustannus.fi tai puh. 040 179 5297

www.intokustannus.fi

Opetuksia RIKKUREILLE

Intian raiskaustapaukset eivät ole yksittäisiä tai tavattomia, vaan seksuaalinen väkivalta on osa yhteiskunnan hierarkioiden säilyttämistä. Mikko Zenger tuo esiin, kuinka kastilla on merkitystä.

Sain vihiä *opetuksesta* jo Intia-urani ensimetreillä. Se oli kuulemma tehokas tapa palauttaa perinteisiä komentojärjestyksiä horjuttavat naiset ruotuun. Asiaa valaisivat minulle ymmärtääkseni sangen tavalliset intialaiset miehet.

Nuorukaisena olin oppinut tuiki tavallisilta suomalaisilta miehiltä sanonnan: ”Se nainen tarttis munaa, että se tulis järkiinsä.”

Usha Sarasin mielestä kirjailija **Arundhati Roy** ansaitsee samanlaisen opetuksen kuin New Delhissä joulukuussa joukkoraiskauksen uhriksi joutunut, murhattu nuori nainen. Sarasin mukaan ”köyhien miesten olisi raiskattava Roy brutaalisti ja paiskattava hänen bussista kuin pala paskaa.”

Miksi moinen tuomio? Siksi, että Roy oli väittänyt brittiläisellä tv-kanavalla, ettei Delhin kuvottava raiskaustapaus ollut suinkaan ainutlaatuinen. Hänellä oli ollut otsaa rinnastaa se kastihindujen kastittomille antamiin opetuksiin. Roy oli listannut myös seikkoja, jotka määrittävät yksittäisten raiskaustapausten julkisuusarvoa, kuten esimerkiksi raiskaajan ja raiskatuksi tulleen kastiasema ja varallisuus.

Mikä pahinta, Roy oli tapansa mukaan muistuttanut maansa harjoittamasta valtiojohtoisesta seksuaaliterrorista. Intialaisten sotilaiden tai puolisotilaallisten joukkojen tiedetään raiskanneen naisia niin Kashmirissa (maapuolustuksellisista syistä?), Koillis-Intiassa (maan yhtenäisyyden

MIKKO ZENGER

turvaamiseksi?), kuin myös maan mineraalirikkailla heimoalueilla(maolaisen terrorismin tukahduttamiseksi?).

Outlook-lehden nettipalstalla Saras sai ymmärrystä näkemyksilleen. Hänelle muistutettiin kuitenkin, että näin suorasukaiset kommentit pelaisivat Royn tukijoiden pussiin. Saras puolusteli puheitaan muistuttamalla olevansa vain tavallinen perheenemäntä toisin kuin verbaaliterroristi Roy. Sen päälle hän luetteli listan maanpetturiksi nimetyn Royn rikoksia terroristien kanssa veljeilystä lähtien.

Kun eräs nuoremman polven kirjailija protestoi Royn tavoin raiskausten jyrkkää ”kastijakoa”, häntä syytettiin *tieteellisen raivon* puuttumisesta.

RAISKAUSDEBATTIA AKTIIVISESTI seuraamalla olen päätynyt seuraavaan johtopäätökseen: Tieteellisestä raivoa edustavat ne keskustelua hallitsevat kirjoittajat, joiden mielestä ”Intian tyttären” raiskaaminen nousevan supervallan pääkaupungissa on hyökkäys koko äiti-Intiaa vastaan.

Heidän analyyseissaan seksuaalimurhaajat näyttäytyvät maalta tulleena roskajoukkona. Mikään ei kuumenna tieteellisen raivoin mestareita enemmän kuin väite, jonka mukaan kaikki raiskaukset olisivat yhtä tuomittavia.

Aidon tieteellisen raivon kriteereitä voisi udella esimerkiksi Intian hallituksen asettaman Kansallisen naiskomission puheenjohtajalta **Mamta Sharmalta.** Sharma muun muassa katsoo, että se miten naiset pukeutuvat, on vasta toissijainen syy raiskatuksi tulemiseen. Sharman pukukoodi kuuluu: ”Kun naiset poistuvat kodeistaan, tulee heidän ottaa intialainen kulttuuri mukaansa.”

Pääministeri **Manmohan Singhin** mielestä maolainen terrorismi muodostaa Intian suurimman sisäpoliittisen uhkan. *Tehelka*-lehden päätoimittajan **Shoma Chatterjeen** mukaan se vaikuttaisi olevan naisten vaatteet. Hän tuli tällaiseen johtopäätökseen sen jälkeen, kun hänen lehtensä selvitti, mitä intialaiset miehet oikein ajattelevat maan naisista.

Etenkin hinduoikeiston piiristä on vaadittu seksuaalirikollisten kemikaalista kastrointia. Mamta Sharmakin kannattaa niitä. Kannattaisiko hän myös raiskauksiin Kashmirissa syyllistyneiden sotilaiden kastrointia?

YSTÄVÄNI ALIN MIELESTÄ tyttölasten naittaminen on Intian suurin ongelma. Olen nähnyt Alin itkevän kahdesti. Toinen oli silloin, kun hän esitteli minulle osa-aikaisia sekatöitä tekevän **Mr. 60 Percentin.** Nimitys tulee siitä, että mies ja hänen vaimonsa ovat onnistuneet naittamaan vasta kolme tyttäristään. Pariskunnan voimat alkavat ehtyä ja kahden jäljellä olevan tyttären naittaminen maksaisi 10 000 euroa.

Kallistuneista myötäjäismaksuista on suora linkki Intian 40 miljoonaan kadonneeseen naiseen. Näennäisesti vapaaehtoisuuteen perustuvan rodunjalostuksen pohjalta naisista on tullut Intian suurin vähemmistö. Joka seitsemännen tyttölapsen syntyminen estetään. Se tietää vajaata miljoonaa aborttia vuosittain.

Jos uudestisynnytte Intiaan, älkää syntykö rutiköyhäksi, kastittomaksi naiseksi. Riski tulla raiskatuksi on näet paljon suurempi kuin varakkaalla ylhäiseen kastiin kuuluvalla naisella. Yläkastiin kuuluvan vauraan raiskaajan kannattaa valita köyhä kastiton uhrikseen. Se vähentää merkittävästi todennäköisyyttä joutua lain kouriin.

Kastihindut kutsuvat *likaisimpia* hommia tekeviä kastittomia *koskemattomiksi* heidän saastuneisuutensa takia. Koskemattomuus ei ole estänyt heitä raiskaamasta kastittomia.

Matkamuisto kehitysyhteistyöstä: Kumppanini **Martine** pyöritti Etelä-Intiassa kansalaisjärjestöä, joka julisti vallankumouksellisin äänenpainoin tekevänsä lopun kastihindujen kastittomiin kohdistamasta häpeästä ja nöyryytyksestä.

Juristikoulutuksen saanut Martine raportoi alvariinsa kastihinduista, jotka antoivat kastittomille naisille opetuksia. Tarinat olivat minulle jo tuttuja. Uutta olivat niiden ratkaisut. Martine kertoi ylpeänä, miten hänen mobilisoimansa kastittomien turvajoukot marssivat kastihindujen kylään ja vaativat, että raiskaaja nai uhrinsa. Tällainen sovitteluratkaisu oli Martinen mielestä kaikkien kannalta paras.

INTIAN URANI ENSIMETREILLÄ opin myös, että toiset on helpointa leimata paskiaiseksi heidän kastiasemansa perusteella. Matkamuisto opintomatkalta, jolla halusin esitellä ryhmälleni suurtilallisen. Alempaan kastiin kuuluva professoriystäväni järjestää visiitin mahtibramiinin ”omistamaan” kylään, jonne bramiini on rakentanut koulun ja terveydenhoitoaseman.

Kun talsimme pitkin riisipeltojen penkereitä mahtibramiinin johdolla, vastaantulevat kastittomat naiset väistävät ojan pohjalle ja laskevat katseensa maahan. Isäntä opastaa, että se viestii kunnioituksesta. Intian naisjärjestöt ovat vaatineet jalkakäytävien leventämistä kaupungeissa. Nykyisin naiset joutuvat kuulemma väistelemään miehiä ajoradan puolelle.

Illallinen on katettu istutetun kookosmetsän keskelle. Isäntä ja professori intoutuvat litkimään IMFL-juomia (Indian Made Foreign Liquor). Isäntä mahtailee, miten merkittävissä asemissa hänen sukulaisensa ovat ulkomailla. Se kuumentaa takamailta kotoisin olevan professorin.

Kastisota syttyy hetkessä. Sitä käydään suomalaisyleisön edessä kiistelemällä siitä, kumman sukulaiset ovat raiskanneet pisimpään ja systemaattisemmin. Professori kysyy, tajuammeko me, millaisia etuoikeuksia kylän omistaminen tarjoaa mahtibramiinille?

Saavutetuista eduista on vaikea luopua. Naisten ryntäys julkisiin tiloihin on pannut monet miehet puolustusasemiin.

YSTÄVÄNI HERRA S:N NIMIKORTISSA lukee *Defence Analyst*. S kertoo puhelimessa, että koko perhe kaipaa minua kovasti. Perheeseen kuuluu S:n lisäksi poika ja pari loppututkinnon tehnyttä kolmekymppistä tytärtä.

Vanhan tavan mukaan tyttäret käyvät tervehtivät ulkomaansetää ovensuusta. Isä tietää, etteivät hänen tyttärensä halua seurustella kanssamme samassa huoneessa. Kun S käy vessassa, perheen lapset järjestäytyvät – vanhan tavan mukaan – salamannopeasti sohvalle ryhmäkuvaa varten.

Delhin raiskaustapauksen seurauksena hallitus asetti komitean kartoittamaan seksuaalirikoksia koskevaa lainsäätöä. Komitean suosituksia on kiitelty vuolaasti.

Kastiin perustuva syrjintä, myötäjäiskäytäntö ja sukupuolen määrittäminen ennalta, on kaikki kielletty laissa. Jos lakia noudatettaisiin, Intia olisi taatusti sangen erilainen maa. YD

Mikko Zenger

Naisen asemaa määrittää Intiassa paitsi sukupuoli, myös kastijako. Kastittoman raiskausta katsotaan helpommin läpi sormien.

PEKKA ELOMAA

Erkki Tuomioja muistuttaa, että yhteiskunnallisia oloja järjestämällä voidaan väkivaltaa vähentää merkittävästi.

Eriarvoisuuden vähentäminen

TARVITSEE TEKIJÄNSÄ

Ydin-lehti keskusteli ulkoministeri Erkki Tuomiojan kanssa eriarvoisuudesta konfliktien kasvualustana. Maapallon aika tikittää, ihmiskunnan pitäisi toimia. Mitä on tapahtunut, mitä voimme tehdä?

TUOMIOJA: Isoin muutos on, että maapallon väestö on yli kolminkertaistunut elinaikanani 2,3 miljardista 7,1 miljardiin. Samassa suhteessa, ehkä jopa voimakkaammin, on kasvanut luonnonvarojen kulutus ja eriarvoisuus niiden käytössä.

Tiedämme varmasti, että jos kaikki käyttäisivät luonnonvaroja samalla intensiteetillä, kuin kehittyneet maat, maapallon varat eivät riitä. Eikä riitä edes nykyisellä luonnonvarojen käyttötavalla. Meillä on vain vähän aikaa, jos lainkaan, päästä kestävään kehitykseen – jos haluamme, että ihmislaji voi jatkaa maapallolla inhimillisissä olosuhteissa. Valitettavasti mitään takeita ei ole, että onnistumme.

YDIN: Miten näet kestävän kehityksen mahdollisuudet, entä köyhyyden vähentämisen?

TUOMIOJA: Kestävää kehitystä pitää tarkastella ekologisena, sosiaalisena ja taloudellisena kysymyksenä. Ekologinen kestävyys on perusta, mutta sitä ei voida saavuttaa ilman sosiaalista kestävyyttä. Niin köyhyys, kuin kilpailu luonnonvaroista sen ohella, että ne jakautuvat epätasaisesti, ajaa meitä luonnonvarojen kestämättömään käyttöön.

Jos katsotaan, mitä muuta maailmassa on tapahtunut, ihan bkt-mittarin näkökulmasta – se on aika huono mittari mutta toistaiseksi käyttökelpoisin – on tapahtunut kahdenlaista kehitystä: Iso myönteinen asia on, että sadat miljoonat ihmiset ovat nousseet absoluuttisesta köyhyydestä mutta huono asia on, että se on tapahtunut ekologisesti kestämättömällä tavalla.

Toinen huono asia on, että samaan aikaan, kun Kiinassa on tapahtunut valtavaa kehitystä, kuten myös Intiassa, ovat maiden sisäiset kuilut lisääntyneet. Myös maan kommunistinen puolue on tästä huolestunut, sillä kuilut uhkaavat maan vakautta.

On käynyt niin, että maailmanlaajuisesti eriarvoisuus on kasvanut alueiden välillä, mutta myös maiden sisällä. Samaa on tapahtunut myös Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Jyrkimmin eriarvoisuus on kasvanut Yhdysvalloissa, reaganismin ja uusliberalismin kotimaassa.

Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana köyhimmät eivät ole siellä parantaneet yhtään asemaansa, kun taas rikkaat ovat erkaantuneet kehityksestä täysin. Ainoa poikkeus on Brasilia, jossa köyhyysaste on pudonnut ja siellä on nähtävissä tuloerojen tasaantumista.

YDIN: Mutta se onkin seurausta kattavan sosiaaliturvan luomisesta.

TUOMIOJA: Nimenomaan.

YDIN: Kunpa voisi sanoa, että Euroopassa asiat ovat toisin. Että sosiaalinen eheys on sittenkin turvallisuuden ja vakauden tae, ja että haluamme pitää siitä huolta.

TUOMIOJA: Euroopan kaduilla väkivalta kukoistaa. Äärioikeistolaiset liikkeet toimivat yhä avoimemmin ja röyhkeämmin, esimerkkinä Kreikka tai meitä lähempänä Unkari. Oikeastaan mistä maasta tahansa löytää tästä esimerkkejä. Myöskään Jyväskylän tapahtumia ei pidä vähätellä millään lailla.

Nuorten työttömyys on pahimmillaan 50 prosenttia! Tämä on järjetöntä. Talouden vakauden nimissä toimitaan tavalla, jolla ei voi mitenkään saavuttaa vakautta. Jopa Kansainvälinen valuuttarahasto IMF on huolissaan liiallisesta leikkaus- ▶

> Tuli nieltyä sitä, mitä syötettiin. Tämä näkyy nyt perussuomalaisten kannatuksessa.

politiikasta ja siitä, että Euroopassa on menty liian pitkälle. He ovat siis eri linjoilla, kuin EU tai suomalainen talouskomissaari, joka ajaa tässä suhteessa vaarallista linjaa

YDIN: Ihmiset ovat toki osoittaneet tyytymättömyyttään ja kiinnittäneet huomiota varallisuuden epäoikeudenmukaiseen jakaantumiseen. Me olemme 99 prosenttia ja ne tosirikkaat yhden prosentin. Kansalaisyhteiskunta tarjoaa ikään kuin itsekorjautuvaa mahdollisuutta eriarvoisuuden vähentämiselle.

TUOMIOJA: Globaali vastareaktio on nähtävissä. Jos ajatellaan Suomea, eriarvoistumiskehityksessä on taustalla työväenliikkeenkin virhearviota ja voimattomuutta. Tuli nieltyä sitä, mitä syötettiin. Tämä näkyy nyt perussuomalaisten kannatuksessa. Ei sitä selitä ensisijaisesti EU tai maahanmuutto, vaan se, että se oli ainoa poliittinen puolue, joka ei ollut hallitusvastuussa eikä mukana uusliberalistisessa menossa.

Vuoden 1966 vasemmiston vaalivoitosta alkoi käänne ja hyvinvointivaltiota alettiin rakentaa. Se kantoi aina 1990-luvun alkuun, jolloin tuloerot olivat pienimmillään. Eriarvoisuuden kasvu näkyy nyt erityisesti terveyseroissa. Syntyperä määrää ihmisen tulevaisuuden. Tämä on luokkayhteiskunnan paluuta.

Olimmeko sittenkään riittävästi ylpeitä hyvinvointivaltiosta, kun sen rapauttaminen kävi niin helposti?

Meille opetettiin uusliberalismin aikana, että hyvinvointivaltio on kallis ja mahdoton.

YDIN: Kuka sinusta näin opetti?

TUOMIOJA: Sitä opettivat monet kansainväliset talousjärjestöt kuten OECD, monet suomalaiset tutkimuslaitokset, Sitra etunenässä, mutta myös media.

YDIN: Nythän ovat kansainvälisten tahojen kannat muuttuneet ja sosiaalinen kestävyys tunnustetaan. Ehkä se heijastuu meillä talouspolitiikan valtavirta-ajatteluun myöhässä. Toivottavasti ei kuitenkaan liian myöhään.

TUOMIOJA: Pitää muistaa, että pohjoismainen hyvinvointivaltio on ollut kansallinen projekti.

Tämän hallituksen ohjelmaan on ensimmäistä kertaa kirjattu yksiselitteisesti eriarvoisuuden kasvun pysäyttäminen. Se on toteutunut tosin marginaalisesti. Merkittävä saavutus oli kuitenkin perusturvan nostaminen, johon oli myös vahva kansalaisyhteiskunnan paine.

Mutta elinkeinoelämän ja eri tutkimuslaitosten asettama paine on kova edelleen sen suhteen, että verotusta pitää keventää. Tämähän tarkoittaa tuloerojen kasvattamista.

YDIN: Usein perusteluina käytetään kansainvälistä kilpailukykyä ja globalisaatiota.

TUOMIOJA: Globalisaatio muuttaa olosuhteita ja rajoittaa kansallista liikkumavaraa.

Vapaakauppa on sittenkin aika harmitonta, kun sille on saatu pelisäännöt. Mutta rahoitusmarkkinoiden vapauttaminen tapahtui ilman ensimmäistäkään tietoista poliittista päätöstä. Rahoitusmarkkinat ovat täysin läpinäkymättömät eikä niillä ole minkäänlaista poliittista vastuuta. Tästä on seurannut, että liikkumatilamme on kapeampi.

G20-mailla oli rahoituskriisin pahimmassa vaiheessa pitkä lista siitä, miten läpinäkyvyyttä voitaisiin parantaa. Suurin osa suosituksista on kuitenkin jäänyt toimeenpanematta. Viimeisin päätös oli niin kutsuttu Basel 3 -toimeenpanon lykkääminen, jota yksikään hallitus ei ole käsitellyt.

YDIN: Konfliktit ovat muuttaneet muotoaan, kun niistä yhä useammin on tullut maansisäisiä. Ne saattavat purkautua etnisinä tai uskonnollisina. Löydätkö niistäkin eriarvoisuutta?

TUOMIOJA: Perinteiset valtioiden väliset sodat ovat nykyään aika harvinaisia. Joukkotuhoaseiden uhka on toki olemassa, ja jos niitä käytetään, on se sitten *goodbye maailma.* Nykyuhkana pidetään erityisesti sitä, että joukkotuhoaseita päätyy ei-valtiollisten toimijoiden, terroristien käsiin.

Konfliktien luonne on tosiaan muuttunut enemmän maiden sisäisiksi. Puhutaan matalan intensiteetin konflikteista, jotka eivät ole avointa sotaa, mutta joissa kuolee tuhansia ihmisiä vuosittain. Tällainen tilanne on esimerkiksi Kashmirissa.

Kyse on juuri eriarvoisuudesta. Kun menee huonosti, ihmiset vertaavat tilannettaan toisten ihmisten tilanteeseen. Tyytymättömyys kanavoituu ikään kuin toiseutena. Syyllinen omaan ahdinkoon on joku toinen ryhmä ja se voidaan selvästi identifioida.

YDIN: Eriarvoisuus panee ihmiset myös liikkeelle. Onko rajojen pystyttäminen järkevää ja onko se edes mahdollista?

TUOMIOJA: Eihän rajoja pystytä sulkemaan. Tiukentuvan rajavalvonnan myötä ihmiset turvautuvat entistä vaarallisimpiin ja epätoivoisimpiin keinoihin. Muuttoliikkeisiin pitää varautua ja tottua.

Ihmiset lähtevät, koska he ovat epätoivoisessa tilanteessa. Maailman laittomat ja lailliset siirtolaiset lähettävät kuitenkin miljardeja takaisin omiin maihinsa, jotta voivat elättää perheensä. Takaisin siirtyvän rahan määrän on arvioitu olevan tuplasti enemmän, kuin mitä virallinen kehitysyhteistyö on. Mutta totta sekin on, että kehitystä pitää tukea paikan päällä, ettei jouduta lähtemään.

Oma lukunsa ovat hajoavat valtiot, jollainen oli Somalia ja somalialaisten diaspora, hajallaan asuminen. Nyt on valoa tunnelin päässä ja takaisinmuuttoa on alkanut tulla

YDIN: Myös Yhdysvalloissa presidentti **Obaman** keskeinen tavoite on uudistaa maahanmuuttopolitiikkaa ja laillistaa maassa vuosikausia työskennelleitä siirtotyöläisiä. Meksikon ja Yhdysvaltojen rajahan on maailman tarkimmin vartioitu, mutta sekin vuotaa kuin seula.

TUOMIOJA: Tämä on Obamalta realistinen avaus. Onhan sille tehtävä jotain, että maassa on miljoonia laittomia ja rekisteröimättömiä siirtolaisia, jotka pitävä maan talouden pyörät pyörimässä.

YDIN: Puhutaanpa sitten suojeluvastuusta. Kansainvälinen yhteisö voi puuttua suvereenien valtioiden sisäisiin asioihin etenkin, jos valtio loukkaa omien kansalaistensa ihmisoikeuksia. Näinhän tapahtuu juuri nyt Syyriassa.

TUOMIOJA: Ensimmäisen kerran YK:n turvaneuvoston päätöslauselmissa suojeluvastuuseen on vedottu Libyan tapauksessa. Samalla se johti hiukan onnettomaan takaiskuun. Kiina ja Venäjä katsoivat, kuten myös monet muutkin, että päätöslauselmaa venytettiin ja tulkittiin väärin.

PEKKA ELOMAA

Ytimen päätoimittaja Arja Alho (oik.) ja ulkoministeri Erkki Tuomioja (vas.) pohtivat globaalia eriarvoisuutta. Maapallon tulevaisuudelle erityisen tärkeää on sosiaalinen kestävyys, jolle myös kestävä kehitys perustuu.

Minusta he eivät ole täysin väärässä. Nyt sitten on kasvavaa haluttomuutta käyttää uudelleen suojeluvastuuta. Brasilian aloite suojeluvastuun käyttämisen määrittelystä on hyödyllinen.

Tänä vuonna uusimme omaa YK-strategiaamme. Juuri suojeluvastuun avaaminen on tärkeää. Aiheesta tullaan järjestämään keskustelutilaisuuksia ja seminaareja.

Valtion suvereniteettiin kuuluu sen velvollisuus suojella kansalaisiaan. Ellei se tähän kykene tai jopa loukkaa itse omia kansalaisiaan, kansainvälisen yhteisön pitää voida puuttua ja tulla väliin. Tästä on olemassa tarkat kriteerit ennen väliintuloa.

Syynähän ovat erityisesti Srebrenican ja Ruandan traumaattiset kokemukset, kun rauhanturvaajat joutuivat katsomaan kansanmurhia sivusta, koska heillä ei ollut valtuutusta puuttua niihin.

YDIN: Entä Afganistan?

TUOMIOJA: On helppo voittaa avoin sota, tässä tapauksessa karkottaa taliban-hallitus, tai kuten aikaisemmin Irakin sota. Mutta siitähän vaikeudet vasta alkavatkin. Oikeusvaltion, demokraattisten instituutioiden ja ihmisoikeuksien kunnioittamisen rakentaminen on äärettömän pitkäjänteistä ja aikaa vievää työtä. Eihän tässä voi onnistua, elleivät afgaanit itse ota vastuuta. Sehän on ollut myös koko siirtymävaiheen keskeinen ajatus, kun heille ensi vuonna siirtyy kaikki vastuu.

Turvallisuuden takaaminen on ollut tietysti tärkeää. Tilanne on tänä päivänä radikaalisti toinen. Kun kävin taannoin Peshawarissa, paikallinen YK:n pakolaisjärjestön UNCHR:n edustaja kertoi tuhansien afgaanien palaavan kotiinsa. Heillä itsellään on uskoa ja toivoa. Edistystä on tapahtunut, kun vertaa siihen, mistä lähdettiin ja missä nyt ollaan. Kaikki tytöt pääsevät kouluun.

YDIN: Tämä on kehitystä tukevaa työtä, kehitysyhteistyötä. Aina säännöllisin välein kuitenkin sen merkitys kyseenalaistetaan.

TUOMIOJA: Kehitysyhteistyön alle nyt voi mahduttaa vaikka mitä – myös omien intressien turvaamisen raaka-aineiden tai öljyn saamisessa.

Suomen kehitysavussa ei ole epäilyttäviä motiiveja. Hankkeissa on parempia ja vähemmän parempia, mutta kaikesta on opittu. Kannattaa myös muistaa, etteivät markkinavoimat ole luoneet missään hyvinvointia. Hyvinvointi on luotavissa vain poliittisilla päätöksillä. Siksi minä puhun aina hyvinvointivaltiosta, jossa valtio toimii ja säätää lakeja.

YDIN: Kestävään kehitykseen pääsemisen aikaikkuna on rajoitettu. Taloudellinen demokratia on vasta aluillaan, sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämisessä ja eriarvoisuuden vähentämisessä on valtavia haasteita. Mutta miten on meidän ihmisten laita, pystymmekö väkivallattomuuteen?

TUOMIOJA: Menemättä filosofiseen pohdintaan, tähdennän, että yhteiskunnallisten olojen järjestämisellä voidaan väkivaltaa vähentää huikeasti. Voimme tehdä paljon sen hyväksi, että ihmisten turvautuminen väkivaltaan jää äärimmäisen poikkeukselliseksi.

Arja Alho

GLOBAALIT heilahtelut ja paikallinen eriarvoisuus

Ekonomisti ja globaali talousvaikuttaja Kemal Derviş kirjoitti vuosi sitten varoittavan kirjoituksen siitä, miten sekä globaalit epätasapainoisuudet että tulojen kasaantuminen pienelle osalle estää elpymisen talouskriisistä. Vuodessa teksti ei ole ehtinyt vanheta, vaan on edelleen hyvin ajankohtainen.

Huolimatta siitä, että puuttumisesta globaaleihin epätasapainoisuuksiin on puhuttu virallisesti jo vuosia, ovat ne edelleen maailman talouden päähuolia. Nyt vaihtotaseiden tasapainottomuudet kasvavat jälleen samalla, kun eriarvoisuus monessa maassa lisääntyy. Näiden kahden yhteys ei ole sattumaa.

Usein kuulee toiveita globaalista tasapainottamisesta, jossa kehittyvät toisin sanoen kasvavat taloudet, joilla on maksuylijäämää – Kiina esimerkiksi – stimuloisivat sisäistä kysyntäänsä, jotta kehittyneet maat, suurimpana Yhdysvallat, voisivat vähentää vajeitaan ja julkista velkaansa ilman, että toimet samalla uhkaisivat talouksien elpymistä.

Ulkomainen nettokysyntä, joka luodaan vähentämällä epätasapainossa olevaa maksuylijäämää ulkomailla, voisi osittain kompensoida kysynnän hiipumista Yhdysvalloissa ja muissa korkeasti velkaantuneissa maissa, jotka ovat kiristäneet veropolitiikkaansa.

Tarinan ei pitäisi kuitenkaan keskittyä ainoastaan vaihtotaseiden vajeeseen kehittyneissä maissa tai ylijäämiin kasvavissa talouksissa. Moni kasvavista markkinatalouksista – mukaan lukien Intia, Etelä-Afrikka, Brasilia ja Turkki – todella on vaihtotaseeltaan ylijäämäinen. Mutta on myös monia kehittyneitä talouksia, joilla on vaihtotaseen ylijäämä: Saksa on ollut tällainen eurokriisin alkamisenkin jälkeen, mutta Japani, Hollanti, Norja ja Ruotsi kuuluvat myös näihin ylijäämän maihin.

Joten, kun globaali vakauttaminen tarvitsee ylijäämien supistamista, ei kyse ole kuitenkaan yksinomaan kehittyvien toisin sanoen kasvavien markkinoiden ylijäämien kutistamisesta. Vastapainona ylijäämän supistamisesta seuraa nimittäin vaikeiden alijäämien pienentyminen. Saksan ylijäämän vähentäminen saattaakin olla paljon kiireellisempää kuin Kiinan, sillä Saksan ylijäämän supistaminen tuottaa välittömiä hyötyjä Euroopalle, missä suurin riski globaalin toipumisen kannalta piilee.

Kiinassa inflaatio kasvaa paljon nopeammin kuin Yhdysvalloissa tai euroalueella. Itse asiassa ”Saksan euro” menettää arvoaan huolimatta maan suuresta talouden ylijäämästä, sillä euro on myös pulassa olevien eteläisen Euroopan maiden valuutta.

Kiinalaiset ja saksalaiset vaihtotaseen ylijäämät nähdään aivan oikein elpymisen esteinä, koska ne vähentävät potentiaalia tehokkaalla kysynnälle ja pelaavat globaalien ”harkittujen säästöjen” pussiin ja ylittävät ”suunnitellut investoinnit”. Monissa maissa, etenkin Yhdysvalloissa, lisääntyvän tulojen keskittymisen tulisi nostaa esiin samankaltaisia keynesiläisiä huolia.

Tulojen ja varallisuuden kasvava keskittyminen voidaan nähdä sisäisenä epätasapainona ihan samalla tavoin, kuin ulkoiset vaihtotaseen heilahtelut, koska eniten ansaitsevilla ryhmillä on tapana säästää suurempi osa tuloistaan.

Jatkuva tulojen virta kohti eniten ansaitsevia ryhmiä johtaa yleensä siihen, että yhä suurempi osa varoista säästetään, jolloin valtion pitää tasapainottaa tilannetta suuremmilla investoinneilla, suuremmilla vientiluvuilla ja käyttämällä enemmän julkisia varoja, että taantumapainetta voidaan välttää.

Epätasa-arvoisuuden tasot vaihtelevat eri puolilla maailmaa, mutta keskittyminen yhä enemmän tulotason huipulle tuntuu olevan yhteistä kaikille maille. Tulojen keskittymisen trendin voi kaikkialla nähdä johtavan laskusuhdannepaineisiin. Totta kai muilla tekijöillä, mukaan lukien valtioiden politiikka, voidaan kompensoida tätä painetta.

Ennen kriisiä Yhdysvalloissa rikkaimpien korkeita säästöjä kompensoitiin matalin koroin ja matalapalkkaisten velalla rahoitetuin ostoin, joita toteutettiin rahoitussektorin avulla ja valtion rohkaisemana. Kiinassa nettovienti ja valtion vahvasti tukemat investoinnit takaavat kasvun jatkumisen. Myös Saksassa vienti kasvoi.

Yhteen vetäen, tulojen keskittymisellä jo ennestään rikkaille, eniten säästäville ryhmille

ja kasvavilla vaihtotaseiden ylijäämillä on samanlaiset ensimmäiset vaikutukset maailman taloustilanteeseen. Paljon riippuu siitä, johtaako vaihtotaseen ylijäämä jatkuvaan tulojen kasaantumiseen vai suoriin sijoituksiin ulkomaille. Ja siitä, kuinka ihmiset jakavat varansa kotimaisten hyödykkeiden ja maahantuotujen välillä, ja millaisia makrotaloudellisia päätöksiä yhteiskunnissa tehdään.

Koko tarinan täytyy sisältää taipumuksen kuluttaa sekä kotimaisiin hyödykkeisiin että tuontitavaraan, ja sekä yksityisten että julkisten säästöjen tasapainottamisen. Vielä tärkeämpää on se, että huoltamme ”globaalista epätasapainosta” pitäisi täydentää analyysilla siitä, kuinka kasvava tulojen keskittyminen voi johtaa sisäiseen epätasapainoon ja taantumapaineisiin, jotka ovat voimakkuudeltaan samankaltaisia.

Nämä kuvatut epätasapainot ovat kytköksissä toisiinsa ja molemmat uhkaavat kestävää, nopeaa kasvua. Globaaleista talouden heilahteluista ja maiden sisäisestä eriarvoisuuden kasvusta tulee keskustella yhdessä. Vain siten näihin tekijöihin voidaan vaikuttaa tehokkaasti.

Kemal Derviş on Turkin valtiovarainministeri ja entinen YK:n kehitysohjelman johtaja, joka nyt toimii Brookings-instituutin varapuheejohtajana.

Kirjoitus on julkaistu alun perin englanniksi Project Syndicaten verkkosivuilla.

Euroopan tila numeroina

Nämä tilastot kertovat EU-maiden talouden tilasta Euroopan tasapaino- ja kasvuohjelman määrittelemän kehyksen sisällä. Sen mukaan jäsenvaltioiden talouden alijäämä ja velka eivät saisi ylittää kolmea prosenttia niiden bruttokansantuotteesta. Työttömyystilastot kertovat puolestaan omaa karua kieltään Euroopan eriarvoistumiskehityksestä.

JULKINEN TASE JA YLEINEN VALTION VELKA 2008–2011 (% BKT:STA)

	Julkinen tase (nettoluotto/nettoanto)				Yleinen valtion velka			
	2008	2009	2010	2011	2008	2009	2010	2011
EU-27	-2,4	-6,9	-6,5	-4,4	62,2	74,6	80,0	82,5
Euro-alue	-2,1	-6,3	-6,2	-4,1	70,2	80,0	85,4	87,3
Belgia	-1,0	-5,5	-3,8	-3,7	89,2	95,7	95,5	97,8
Bulgaria	1,7	-4,3	-3,1	-2,0	13,7	14,6	16,2	16,3
Tšekin tasavalta	-2,2	-5,8	-4,8	-3,3	28,7	34,2	37,8	40,8
Tanska	3,2	-2,7	-2,5	-1,8	33,4	40,6	42,9	46,6
Saksa	-0,1	-3,1	-4,1	-0,8	66,8	74,5	82,5	80,5
Viro	-2,9	-2,0	0,2	1,1	4,5	7,2	6,7	6,1
Irlanti	-7,4	-13,9	-30,9	-13,4	44,5	64,9	92,2	106,4
Kreikka	-9,8	-15,6	-10,7	-9,4	112,9	129,7	148,3	170,6
Espanja	-4,5	-11,2	-9,7	-9,4	40,2	53,9	61,5	69,3
Ranska	-3,3	-7,5	-7,1	-5,2	68,2	79,2	82,3	86,0
Italia	-2,7	-5,4	-4,5	-3,9	106,1	116,4	119,2	120,7
Kypros	0,9	-6,1	-5,3	-6,3	48,9	58,5	61,3	71,1
Latvia	-4,2	-9,8	-8,1	-3,4	19,8	36,7	44,5	42,2
Liettua	-3,3	-9,4	-7,2	-5,5	15,5	29,3	37,9	38,5
Luxemburg	3,2	-0,8	-0,8	-0,3	14,4	15,3	19,2	18,3
Unkari	-3,7	-4,6	-4,4	4,3	73,0	79,8	81,8	81,4
Malta	-4,6	-3,9	-3,6	-2,7	62,0	67,6	68,3	70,9
Alankomaat	0,5	-5,6	-5,1	-4,5	58,5	60,8	63,1	65,5
Itävalta	-0,9	-4,1	-4,5	-2,5	63,8	69,2	72,0	72,4
Puola	-3,7	-7,4	-7,9	-5,0	47,1	50,9	54,8	56,4
Portugali	-3,6	-10,2	-9,8	-4,4	71,7	83,2	93,5	108,1
Romania	-5,7	-9,0	-6,8	-5,5	13,4	23,6	30,5	33,4
Slovenia	-1,9	-6,0	-5,7	-6,4	22,0	35,0	38,6	46,9
Slovakia	-2,1	-8,0	-7,7	-4,9	27,9	35,6	41,0	43,3
Suomi	4,4	-2,5	-2,5	-0,6	33,9	43,5	48,6	49,0
Ruotsi	2,2	-0,7	0,3	0,4	38,8	42,6	39,5	38,4
Iso-Britannia	-5,1	-11,5	-10,2	-7,8	52,3	67,8	79,4	85,0
Islanti	-13,5	-10,0	-10,1	-4,4	70,3	87,9	93,1	98,8
Norja	18,8	10,6	11,2	13,6	48,2	43,5	43,7	29,0
Kroatia	-1,4	-4,1			28,9	35,3		
Turkki	-2,8	-7,0	-2,6		40,0	46,1	42,4	

Lähde: Eurostat

TYÖTTÖMYYSTILASTO SUKUPUOLEN JA IÄN MUKAAN 2006–2011

	Miehet		Naiset		<25 v.	25–74 v.
	2006	2011	2006	2011	2011	2011
EU-27	7,6	9,6	9,0	9,8	21,4	8,3
Euro-alue	7,6	9,9	9,7	10,5	20,8	9,0
Belgia	7,4	7,1	9,3	7,2	18,7	6,0
Bulgaria	8,7	12,3	9,3	10,0	26,6	10,0
Tšekin tasavalta	5,8	5,8	8,9	7,9	18,0	5,9
Tanska	3,3	7,7	4,5	7,5	14,2	6,3
Saksa	10,3	6,2	10,2	5,6	8,6	5,6
Viro	6,2	13,1	5,6	11,8	22,3	11,3
Irlanti	4,6	17,5	4,2	10,6	29,4	12,8
Kreikka	5,6	15,0	13,6	21,3	44,4	15,8
Espanja	6,3	21,2	11,6	22,2	46,4	19,4
Ranska	8,5	9,2	10,1	10,2	22,9	8,2
Italia	5,4	7,6	8,8	9,6	29,1	6,9
Kypros	3,9	7,9	5,4	7,7	22,4	6,4
Latvia	7,4	17,6	6,2	13,1	29,1	13,8
Liettua	5,8	17,8	5,4	13,0	32,9	13,8
Luxemburg	3,5	3,7	5,9	6,3	15,6	4,1
Unkari	7,2	11,0	7,8	10,9	26,1	9,8
Malta	6,1	6,1	8,6	7,1	13,7	5,0
Alankomaat	3,9	4,5	5,0	4,4	7,6	3,8
Itävalta	4,3	4,0	5,2	4,3	8,3	3,5
Puola	13,0	9,0	14,9	10,5	25,8	8,0
Portugali	7,9	12,7	9,3	13,2	30,1	11,4
Romania	8,2	7,9	6,1	6,8	23,7	5,8
Slovenia	4,9	8,2	7,2	8,2	15,7	7,5
Slovakia	12,3	13,5	14,7	13,6	33,2	11,7
Suomi	7,4	8,4	8,1	7,1	20,1	6,1
Ruotsi	6,9	7,6	7,2	7,5	22,9	5,2
Iso-Britannia	5,8	8,7	4,9	7,3	21,1	5,8
Islanti	2,7	7,8	3,1	6,2	14,6	5,5
Norja	3,5	3,5	3,3	3,1	8,6	2,4
Kroatia	9,9	13,7	12,8	12,6	25,8	11,0
Turkki	8,6	8,3	9,1	10,1	16,8	7,2
Yhdysvallat	4,6	9,4	4,6	8,5	17,3	7,6
Japani	4,3	4,8	3,9	4,2	8,2	4,2

Lähde: Eurostat

VALTIOIDEN PÄÄASIALLISET RAHOITUSKOHTEET

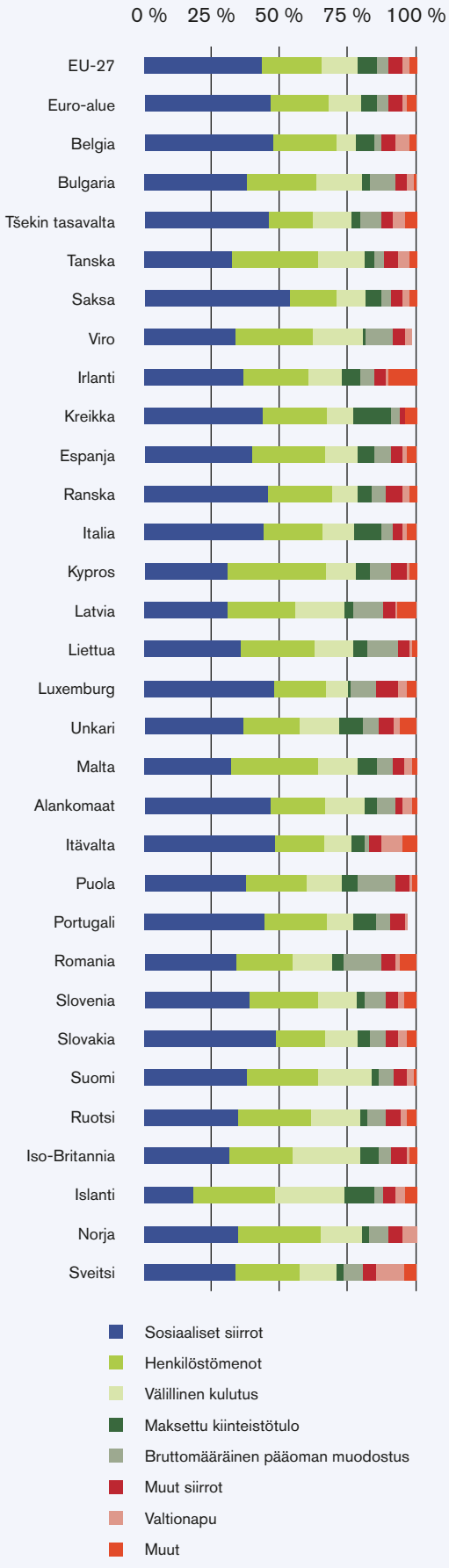

Lähde: Eurostat

Mwila Agatha Zaza

KOLUMNI

Kirjoittaja on Suomessa asuva kehitysyhteistyö- ja tasa-arvokonsultti.

RASISMI – juokse, mutta et pääse pakoon

[KIRJAILIJA **Umayya Abu-Hanna** nostatti myrskyn tammikuisella, *Helsingin Sanomissa* ilmestyneellä artikkelillaan *Lottovoitto jäi lunastamatta.* Mustana maahanmuuttajanaisena edustan tiettyä maahanmuuttajien alaryhmää. Minulla on erityinen kokemus elämästä Suomessa ja ajattelin, että lisäisin näin ollen kommenttini mukaan kiistaan.

Artikkelissaan Abu-Hanna kuvailee, kuinka hän ja hänen tyttärensä – adoptoitu, musta eteläafrikkalainen – ovat muuttaneet Amsterdamiin sen jälkeen, kun ovat olleet 30 vuotta julkisen, välillä väkivaltaisen rasismin kohteena Suomessa.

Amsterdamista hän näyttää löytäneen paratiisin. Ihmiset ovat mukavia toisilleen, vähemmistöillä on valtaa eikä hän ole kohdannut yhtään rasistista herjausta sinä aikana, kun on asunut kaupungissa.

Suhtaudun utopioihin hyvin skeptisesti. Rasismissa, kuten minä sen näen, ei ole ainoastaan kyse mustien ja valkoisten vastakkainasettelusta. Kyseessä on eri ihmisryhmien muodostama mutkikas sokkelo, josta ulkopuolinen ei edes välttämättä erota jokaisen ryhmän rajoja.

> Rasismia ja rasistisia tekoja esiintyy siellä, missä niitä sallitaan.

Se, että maassa on suuri määrä afrikkalaisia, arabeja tai aasialaisia, ei takaa parempia oloja jokaiselle maahanmuuttajalle; ainoastaan suuremmän määrän erilaisia, täyttämistä odottavia tarpeita ja suhteita, joita pitäisi hallita. Tämän vuoksi saman maan tai kaupungin sisällä on suuri määrä erilaisia rasismin kokemuksia.

Voidaan väittää, että paikka sosiaalisessa järjestelmässä, naapurit, ystävät ja koulut määrittävät, paljonko peittelemätöntä rasismia saat osaksesi. Siten Abu-Hanna näyttääkin löytäneen itselleen varsin rasismi-vapaan mikrokosmoksen, samoin kuin se jossa itse parhaillani asun.

[HELSINGISSÄ en kohtaa julkista rasismia, koska asun ja liikun useita vähemmistöjä edustavien ihmisten kanssa. Monet tapahtumista ja tilaisuuksista, joihin osallistun, houkuttavat ihmisiä, jotka ovat matkustaneet paljon ja ovat usein tekemisissä maahanmuuttajien ja ulkomaalaisten kanssa.

Olen kuitenkin huomioinut, ettei Suomi ole mikään rodullinen utopia. Olen tullut siihen johtopäätökseen, ettei Suomi ole yhtään sen rasistisempi maa kuin mikään muukaan, huolimatta sen suhteellisesta eristyneisyydestä ja maahanmuuton tuoreudesta.

Kerron aina ihmisille, että en pysty laskemaan, kuinka monta rasistista kokemusta minulla on Suomesta kahden viime vuoden ajalta, mutta en pysty laskemaan niiden ihmisten määrää, jotka ovat tarjonneet apuaan tai asiakaspalveluhenkilökuntaa, joka on vaihtanut kielen englanniksi huomatessaan, etten puhu suomea.

Ja mikä tärkeintä: pystyn laskemaan kaikkia niitä kertoja, joilloin minua on kohdeltu, kuten kaikkia muitakin.

Käyn kuorossa, jonka naiset haluavat toimia monikulttuurisessa ryhmässä. Englannin kielen opettajana oppilaani haluavat aina tietää, mistä olen kotoisin ja paikoista, joissa olen käynyt. Vuorovaikutuksemme on ystävällistä ja ammattimaista.

Tästä huolimatta olen tietoinen siitä, että työhakemuksiani luetaan värillisin lasein, ja että vähättelen liian nopeasti hidasta palvelua tai kannoillani kulkevaa turvamiestä yksinkertaisesti siitä syystä, että olen näissä tilanteissa voimaton.

Toisaalta annan tähän rinnalle esimerkin kotimaastani Sambiasta, jossa olen työskennellyt ihmisten kanssa, jotka ansaitsivat viisi tai kymmenkertaista minuun nähden, vain siksi, että olivat eurooppalaista alkuperää. Sambia on maa, jossa on normaalia maksaa eri palkkaa eri etnisiä ryhmiä edustaville ihmisille.

[EUROOPASSA englantilaiset, ranskalaiset ja irlantilaiset uutiset ovat täynnä raportointia väkivaltaisesta, huomattavasta ja peitellystä rasismista. Vähemmistöjen on vaikeampaa saada työtä, koulutusta tai tyydyttävää julkista palvelua. Yhdysvalloissa, joka on yksi maahanmuuton suurvalloista, mustia vangitaan enemmän ja pidemmiksi ajoiksi kuin muita väestöryhmiä.

Haluan ajatella, ettei Suomi ole vielä saavuttavat tätä tasoa – toisaalta, aika näyttää. Meidän tänne jääneiden onneksi ihmiset, kuten Abu-Hanna ovat uskaltaneet puhua. Blogien perusteella monet suomalaiset ovat myös häpeissään sen lisäksi, että ovat tyrmistyneitä.

Yhteiskunnallisten ja poliittisten johtajien ja auktoriteettien reaktiot määrittävät, mikäli Abu-Hannan kaltaiset kokemukset saavat toistua. Sillä ei ole väliä, onko maahanmuuttajia tuhat vai satatuhatta, eikä sillä ole väliä, olemmeko Helsingissä vai Amsterdamissa. Rasismia ja rasistisia tekoja esiintyy siellä, missä niitä sallitaan. YD

”Vituttaa, ahdistaa ja tekee mieli lyödä.”

Neiti Nieminen, parikymppinen, työssäkäyvä opiskelija, istuu psykiatrian vastaanotolla ja kertoo lääkärille ”miltä tuntuu”. Hetken kuluttua yleisölle kerrotaan, että stressi johtaa masennuksen lisääntymiseen.

Nuoret ihmiset käyvät ylikierroksilla, kun vapaa-ajalla ei ole enää vapaa-aikaa samaan aikaan, kun vanhempi sukupolvi saarnaa, että kuria ne nuoret tarvitsevat, laiskat, piruuttaan hankalat ja saamattomat. Eikä edes saa sanoa, että vituttaa.

Jälkeenpäin, muistiinpanoihin tekemieni nostojen perusteella **Taneli Maljasen** käsikirjoittama ja ohjaama näytelmä *Kuka maksaa innovaation?* nostaa esiin vakavasti otettavia teemoja: nuoriin kohdistuvat menestymispaineet, äärimmäisen tehokkuusajattelun, eriarvoistumisen ja kapitalismikritiikin.

Tällä Tuomiokirkkoon tammikuussa tuodulla esityksellä oli tuhannen taalan paikka osallistua uusin avauksin keskusteluun nuorten pahoinvoinnista ja nuorten tekemien itsemurhien syistä. Sen sijaan se jätti potin tyhjäksi ja herätti keskustelua lähinnä kirkollisten symbolien halveerauksesta.

Mikä tätä NUORISOA vaivaa – vai vaivaako?

Nuorten pahoinvoinnista ja ongelmista käydään tiuhaa julkista keskustelua. Nuoriso tuntuu olevan kriisissä: syrjäytynyttä, mielenterveysongelmaista, väkivaltaista. Mutta mitä seisoo huolipuheen takana? Kuka voi huonosti ja miksi?

Aiheena nuorten itsemurhat jäivät kerta toisensa jälkeen huudettujen stereotypioiden, yksinkertaistusten ja saarnaavan tekstin jalkoihin.

Kävi, kuten tutkijat **Atte Oksanen, Johanna Nurmi** ja **Pekka Räsänen** nostavat esiin artikkelissaan *Pahuus ja väkivallan käsittelemisen ongelma Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien jälkeen.* Koulusurmaajat leimataan pahoiksi sen sijaan, että pohdittaisiin teon sosiaalipsykologista kontekstia. Syntipukeiksi joutuvat internet, populaarikulttuurin tuotteet, nuorten alakulttuurit ja vanhemmat.

Maljasen näytelmässä selkeimpiä syntipukkeja ovat media ja tosi-tv sekä **Matti Apuseen, Jorma Ollillaan, Björn Wahlroosiin** ja **Esko Ahoon** henkilöityvä uusliberalistinen talouspolitiikka.

Mitä löytyy, kun katsotaan syntipukkien taakse? Puhe nuorten pahoinvoinnista, mielenterveysongelmista ja väkivallanteoista on nostettu julkiselle agendalle. Ehkä niinkin vahvasti, että kaikki varmasti tietävät, että Suomen nuorisolla on ongelmia. Vai onko? Voivatko nuoret todella huonommin kuin aikaisemmin?

NUORISOTUTKIMUSVERKOSTON TUTKIJA Elina Pekkarinen miettii kysymystä tovin ja lähtee sitten avaamaan sitä selkein miettein, mutta pohdiskellen.

– Tuntuu, että pahoinvointi on kokonaisvaltainen yhteiskunnallinen ilmiö, joka ei kosketa ainoastaan nuoria. Nuorista taas on kautta aikojen puhuttu ongelmalähtöisesti ja nyt ollaan kauhean tietoisia nuorten pahasta olosta. Pitää olla varovainen väittäessään, että nuorten pahoinvointi olisi lisääntynyt, sillä pahoinvointia on ollut ennenkin. Sen sijaan eriarvoistuminen on lisääntynyt.

Tällä hetkellä eletään ensimmäistä kertaa vuosikymmeniin yhteiskunnassa, jossa eriarvoisuus kasvaa. Sotien jälkeen alkanut pitkä tasa-arvoistumisen jatkumo nosti ison köyhien luokan keskiluokkaan. 2000-luvulla kehitys kuitenkin pysähtyi ja kääntyi negatiiviseksi. Nyky-Suomessa tuloerot ja sosiaalisen pääoman erot kasvavat vahvasti, siitäkin huolimatta, että eriarvoistumista kätketään tasa-arvoeetoksen ja hyvinvointiyhteiskunta-retoriikan alle.

Pahoinvointi on kokonais-valtainen yhteis-kunnallinen ilmiö, joka ei kosketa ainoastaan nuoria.

”

Julkisuudessa ollaan kuitenkin huolissaan. Ehkä liiaksikin, sillä media luo kuvaa jatkuvasta kriisitilasta. Hymähdän, kun luen Helsingin Sanomien päivän verkkotarjontaa. Niin, ensimmäisenä pistää silmään vastaavan päätoimittajan **Mikael Pentikäisen** kolumni *Herätys, päättäjät – kriisi ei ole ohi!* Kirjoituksessaan Pentikäinen käyttää muun muassa seuraavia virkkeitä:

”Nyt on päätösten aika, jos halutaan palauttaa Suomi kasvu-uralle ja pelastaa suomalainen hyvinvointivaltio.”

”Kilpailukykyä ja kasvua tarvitaan turvaamaan työpaikat ja luomaan uusia sekä varmistamaan verotulojen kehitys. Muuten hyvinvointivaltion rahoitus pettää lopullisesti.”

”Keinoja on tarjolla, jos on tahtoa ja rohkeutta: eläkeiän nosto, opintotuen ja kotihoidon tuen sekä työttömyysturvan leikkaukset, asepalveluksen ja opiskelujen lyhentäminen, opiskelemaan pääsyn helpottaminen, osa-aikatyön edistäminen, maahanmuuton lisääminen ja niin edelleen.”

Pekkarinen tuo esiin, että huolipuhe kytkeytyy länsimaissa vahvasti talouteen. Pentikäisen kolumni on selvästi huolipuheen malliesimerkki.

Suomen huolipuheessa korostuu kysymys: kuka turvaa palvelut, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle? Kärkevästi sanoen nuorista ollaan huolissaan, koska on tarve saada jokainen työikäinen kansalainen töihin, jotta työelämästä poistuvan ikäluokan eläkkeet ja vanhuusajan palvelut saadaan turvattua.

Nuorten tehtävänä on pyörittää edellisten sukupolvien rakentamaa ja osin jo rapauttamaakin hyvinvointiyhteiskuntaa. Toisaalta, huoli yhteiskunnasta ja sen tulevaisuudesta on hyvä asia.

– Olisi vielä pahempi, jos ajateltaisiin, ettei nuorilla ole mitään annettavaa. Pitäisi kuitenkin olla huolissaan yhteiskunnasta ja nuorista yhtä aikaa. Olisi keskusteltava siitä, miten huolehditaan meistä kaikista, Pekkarinen muistuttaa.

– Ennen sosiaalihuolto oli vain hyväntekeväisyyttä, mutta sosiaalipoliittisen ajattelun myötä alettiin tiedostaa, että ihmisten hyvinvointi edistää myös taloutta. Esimerkiksi rikollisuus vähenee ja ihmiset kuluttavat enemmän. Molempia tarvitaan. Humanismia, jonka mukaan ihmisistä tulee pitää huolta ihmisarvon takia, mutta toisaalta meidän tulisi huolehtia toisistamme siksi, että yhteiskunnassa me tarvitsemme muita ihmisiä.

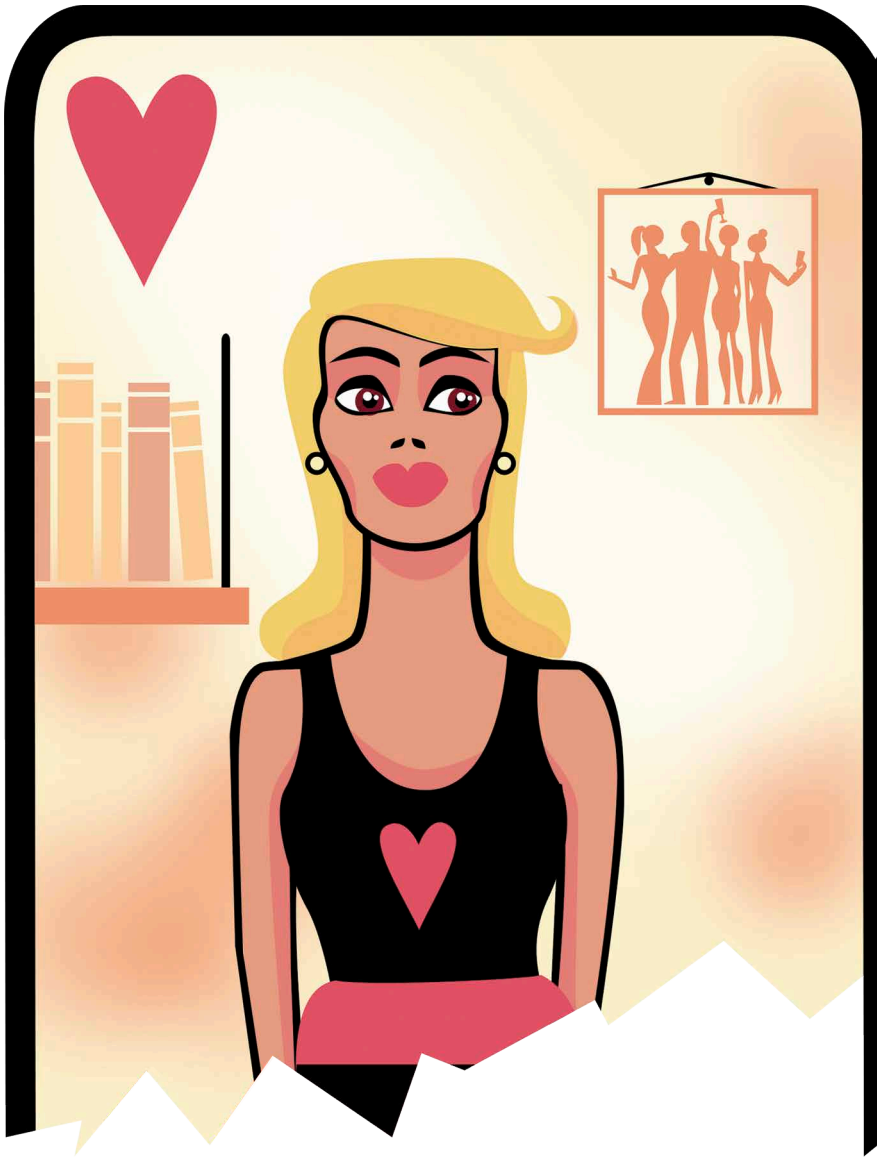

HUOLIPUHE KERTOO KUITENKIN osaltaan siitä, miten nuoriin kohdistuvat paineet ovat kasvaneet. Ja miten sukupolvien on vaikea ymmärtää toisiaan.

– Jos katsotaan esimerkiksi 1990-luvun alun keskustelua ja muutoksia laissa, niin kyllä nuoriin kohdistetaan nyt enemmän odotuksia. Puhutaan paljon aktivoinnista, pitää valmistua nopeasti ja mennä töihin, tehdä sopiva määrä lapsia. Tässä on pohja jatkuvalle epäonnistumisen pelolle, jota syrjäytymispuhe ei helpota. Syrjäytymisestä on tehty jotain hirvittävää ja syrjäytymiseen riittää jo se, ettei käy töissä, huomauttaa Pekkarinen.

Pekkarinen arvelee, että kehitykseen vaikuttavat osaltaan ikäpolvikysymykset, sillä suurten ikäluokkien kehitysusko on heidän oman kokemuksensa takia vahva. Laman alla syntyneiden ikäpolvien kuva yhteiskunnasta taas on hyvin toisenlainen.

Maanpuolustuskorkeakoulussa johtamisen professorina työskentelevän **Aki-Mauri Huhtisen** mielestä nuorten pahoinvoinnissa on kyse nimenomaan siitä, etteivät he sovi suurten ikäluokkien luomaan maailmaan. Filosofian tohtori ja everstiluutnantti Huhtinen ei ehkä ole ilmeisin taho, jolta nuorisoasioista Suomessa kysyttäisiin, mutta hän on osallistunut aktiivisesti keskusteluun ja näkemykset ovat raikkaan suoria.

– En usko, että nyt elettäisiin mitenkään pahempaa kautta kuin joskus aikaisemmin. Nuoruus muuttaa muotoaan jokaisen sukupolven mukana. Väite, että nuoret ovat muuttuneet, lähtee vanhemman ikäpolven suusta. Tällä hetkellä maata johtavat ihmiset, joille normaalin kriteeri on heidän oma nuoruutensa. Nuorille asetetaan normeja, joihin he eivät sovi.

Huhtinen ei kuitenkaan allekirjoita sitä, että nuoriin kohdistuisi enemmän paineita kuin aiemmin. Nuorilla on nykyään paljon enemmän vapautta kuin esimerkiksi sata vuotta sitten, jolloin lapset kävivät säännöllisesti töissä. Lisäksi

Suomessa vanhemmuus on pilalla. Vastuunkanto tökkii.”

aiempien sukupolvien on pitänyt olla varhemmin valmiita aikuisuuteen. Nykyään etsikkoaika on pidempi ja vaihtoehtoja enemmän.

Toisaalta myös Huhtinen nostaa esiin Suomen eriarvoistumiskehityksen ja yhtenäiskulttuurin murroksen. Hän huomauttaa, että Suomessa on hyvin vahva, normatiivinen malli hyvinvoinnista.

– Ei tarvitsisi puhua syrjäytymisestä, jos olisi enemmän vaihtoehtoja. Suuret ikäluokat ovat niin vakuuttuneita oman järjestelmänsä parhaimmuudesta, että heidän on hyvin vaikea nähdä vaihtoehtoja. Elämän kehä onkin osoitettu valmiiksi, ja jos sitä ei noudata, on vaihtoehtoja hyvin vähän.

Samankaltaisilla linjoilla on Pekkarinen.

– Tuntuu, että toleranssi erilaisia elämäntapoja kohtaan on heikentynyt. Heterogeenisuus Suomessa lisääntyy, mutta samalla normatiivisuus tiukentuu. Ehkä kyse on yhtenäiskulttuurin menetyksen pelosta?

Suomessa on viime aikoina keskusteltu paljon yhtenäiskulttuurin murtumisesta, mutta toisaalta Suomessa sallitut ja elävät alakulttuurit ovat vähissä. Huhtinen toteaa, että vallitseva arvomaailma on johtanut siihen, että monet nuorista ovat varsin konservatiivisia. Ja sitten on niitä nuoria, jotka eivät löydä kapeasta todellisuudesta paikkaansa ja kapinoidessaan sortuvat esimerkiksi päihteisiin ja rikollisuuteen.

ERIARVOISTUMINEN NÄKYY yhteiskunnassa monella tapaa. Pekkarinen tuo esiin, että ihmisten pukeutumisen ja käyttäytymisen perusteella voi toisinaan päätellä, mihin yhteiskuntaluokkaan he kuuluvat.

– Tämä on todella valitettavaa. Kaupungilla mietin pieniä indikaattoreita. Stockmannin Herkku on hyvä esimerkki, kuinka kouriintuntuva statussymboli siitä on tullut. Riittää, kun katsoo ihmisiä, jotka nykyään käyvät siellä ostoksilla. Yhteiskuntaluokkiin sidotusta erottautumisesta pyrittiin pitkään pääsemään eroon, nyt siitä on tullut taas tavoiteltavaa.

Erityisen huolestuttavaa on se, että eriarvoisuus periytyy.

– Jos sattuu syntymään perheeseen, jossa on ongelmia, alkaa syrjäytyminen jo lapsuudesta. Koti on ensisijainen lähtökohta elämälle, kotitaustaa ei koulu tai mikään muukaan yhteiskunnan instituutio voi muuttaa, toteaa Huhtinen.

Huhtinen on vankasti sitä mieltä, että Suomessa vanhemmuus on pilalla. Vastuunkanto tökkii. Osa vanhemmista käyttää lapsiinsa hirvittävästi rahaa ja yrittää antaa kaiken mahdollisen, kun osalla ei ole antaa lapsilleen mitään.

– Tämä näkyy jo julkisessa keskustelussakin. Vanhemmat, joilla on varaa, ovat jo nyt valitsemassa kouluja lapsilleen. Mielestäni ollaan menossa takapakkia, yhteiskunnallisesti palataan 1920- ja 30-luvuille.

Pekkarinen puhuu sosiaalisen pääoman merkityksestä perheiden hyvinvoinnille. Toisilla perheillä on taidot lasten kasvattamiseen, kun toisilta ne puuttuvat. Lisäksi lapsiperheköyhyys on kasvanut Suomessa merkittävästi.

– Lastensuojeluasiakkaissa, jotka ovat käyneet läpi tietyn seulan, voidaan nähdä yhdistäviä tekijöitä, jotka vaarantavat terveen kasvun ja kehityksen. Näiden lasten perheissä on muuta väestöä enemmän talousongelmia, päihde- ja mielenterveysongelmia, kasvatukseen liittyvää osaamattomuutta, ihmissuhdeongelmia ja yksinhuoltajuutta.

– Tämä pätee tosin vain pikkulapsiin. Kun katsotaan teini-ikäisiä, ovat taustat jo moninaisempia eikä edellä mainituilla tekijöillä ole enää niin vahvaa merkitystä. Teini-ikäisten ongelmat ▶

johtuvat usein yksilöiden omista mielenterveyden ongelmista, päihteidenkäytöstä tai käytöshäiriöistä, lisää Pekkarinen.

Jäämme kuitenkin miettimään, ovatko kyseessä todella syyt vai pitäisikö esimerkiksi teini-ikäisen mielenterveysongelmia tarkastella seurauksina?

TOINEN DOMINOIVA TEKIJÄ nuoriin kohdistuvassa huolipuheessa on kysymys turvallisuudesta. Etenkin koulusurmat ja niiden käsittely mediassa tuntuvat heikentäneen ihmisten turvallisuudentunnetta.

Oksanen, Nurmi ja Räsänen tuovat esiin raportissaan tunnetun faktan: tyypillisen suomalaisen henkirikoksen osapuolia ovat yleensä keski-ikäiset, syrjäytyneet miehet. Sekä uhri että tekijä ovat useimmiten juovuksissa ja surmavälineenä käytetään veistä.

Sen sijaan nuoret eivät tee Suomessa sen enempää henkirikoksia kuin muualla Länsi-Euroopassa. Tilastollisesti nuorten tekemä väkivalta on vähentynyt 1980-luvulta lähtien. Oksanen, Nurmi ja Räsänen toteavat, että suomalaisten järkytystä etenkin koulusurmien yhteydessä on helpompi ymmärtää tätä taustaa vastan.

Ennen surmat ovat tapahtuneet pääosin yhteiskunnan laitamilla, mutta koulusurmat toivat ne osaksi laajemman joukon arkitodellisuutta. Lisäksi Suomessa on tapahtunut muitakin nuorten tekemiä surmatöitä, joiden tekijät eivät olekaan niin kutsuttuja syrjäytyneitä tapauksia, vaan tulevat hyväksi luonnehditusta perhetaustasta.

Sisäasiainministeriön raportissa *Miksi nuori surmaa?* on selvitetty nuorten tekemien joukkosurmien, siis epätyypillisten väkivallantekojen syitä, peilaamalla niitä osaltaan tutkimuksissa tunnistettuja riskitekijöitä vasten. Raportti nostaa esiin myös julkisuudelta piiloon jääneen ensimmäisen koulusurman vuodelta 1989. Tuolloin 14-vuotias poika ampui kaksi luokkatoveriaan Raumanmeren yläasteella.

Useimmin väkivallantekoihin syyllistyvät pojat. Raportissa todetaan, että pojilla on kaksinkertainen riski päätyä murhaajaksi silloin, kun perheessä on rikollisen käyttäytymisen historia, poika on ollut hyväksikäytetty, kuulunut jengiin tai käyttää alkoholia ja huumeita. Riski kasvaa kolminkertaiseksi, jos poika käyttää asetta, hän on ollut pidätettynä, hänellä on neurologisia ongelmia ja vaikeuksia selviytyä koulunkäynnistä.

Joukkosurmiin syyllistyneet eivät sovi tähän taustaan. Raportissa viitataan ulkomaiseen tutkimukseen, jonka mukaan tyypillinen kouluampuja on poika tai nuori mies, jolla ei ole aiempia rikostuomioita, jolle ampuma-aseet ovat entuudestaan tuttuja ja joka on luonteeltaan syrjään vetäytyvä.

Häntä on saatettu kiusata ja hän on saattanut kärsiä masennusoireista. Tekijä on usein hautonut tekoaan pidempään, kertonut aikeestaan jollekulle ja kokenut juuri ennen tekoa jonkin vastoinkäymisen. Monet pyrkivät saamaan teollaan laajaa mediahuomiota.

Eriarvoistuminen, normatiivinen käsitys siitä, mitä menestys tarkoittaa, ja vähäinen sosiaalinen liikkumatila sopivat osaltaan yhteiskunnallisten syiden kehykseen, joita raportti tarjoaa syyksi joukkosurmille. Yhteiskunnallinen osallistuminen kasaantuu ja polarisoituu.

Osa nuorisotutkijoista on jo pitkään ollut huolissaan yksinäisyyden ja yksilöllisyyden äärimmäisyysmuodoista. Erityisen huolissaan ollaan siitä, että totalitaristiset liikkeet ovat löytäneet ääri-individualistisia nuoria. Jos nuoret fiksut nuoret eivät löydä omaa paikkaansa yhteiskunnassa ja päätyvät niin sanotusti älylliseen tyhjiöön, voi totalitarismi tarjota houkuttelevan vaihtoehdon yhteiseen toimintaan.

Paljon on puhuttu myös internetin vaikutuksesta nuoriin. Tutkijat eivät kuitenkaan allekirjoita, että nettiyhteisöt olisivat varsinainen syy väkivaltaan. Mutta verkosta voi löytää tukea vihalle ja aggressiolle. Suomalaiset tutkijat ovatkin esittäneet, että monella koulusurmaajalla nuoruuden aggressio on kehittynyt väkivaltaisuudeksi vihaa lietsovan maailmankatsomuksen vaikutuksesta – ja tälle maailmankatsomukselle tukeaan on tarjonnut verkossa pyörivä materiaali ja yhteisöt.

Toisaalta verkon voi nähdä myös yhtenäisyyskulttuurin ylläpitäjänä, joka jättää normiin sopimattomat ulkopuolisiksi myös verkkomaailmassa. Huhtisen mielestä sosiaalinen media toimii juuri rakenteiden ja jo olemassa olevien ryhmien ylläpitäjänä.

– Sosiaalisen median toiminta on lopulta aika pinnallista ja viihteellistä. Olemassa olevat formaatit määrittävät, mitä asioita verkkoon laitamme ja mistä puhutaan. Sosiaalisessa mediassa jaetaan ennemmin menestyksen hetkiä kuin käsiteltäisiin oikeasti ongelmia.

Toisaalta internetin ja sosiaalisen median myötä toisistaan erillään olleet ryhmät voivat nyt löytää toisensa, hyvässä ja pahassa.

MITÄ EDELLÄ ESITETYILLE ongelmille sitten pitäisi tehdä? Miten pysäytetään eriarvoistumisen ja huono-osaisuuden kasautumisen kierre?

Huhtinen lopettaisi ensimmäiseksi puheen syrjäytymisestä.

– Syrjäytymisen käsite on mielestäni rasistinen käsite. Syrjäytymispuhe on poliittista ja sisältää holhoamista.

Huhtisen mielestä pitäisi ennemmin puhua esimerkiksi elämänhallinnasta. Ja siitä, että ihminen hallitsee omaa elämäänsä, pitäisi palkita. Ei esimerkiksi siitä, että henkilö käy töissä.

– Aikuisuus tarkoittaa, että pystyy huolehtimaan itsestään. Meillä on paljon hyvätuloisia ja työssäkäyviä ihmisiä, jotka eivät pysty huolehtimaan itsestään. Pitää muistaa, että aina joku maksaa menestyksen, koska kaikki eivät voi menestyä. On esimerkiksi uraohjuksia, jotka eivät töiltään pysty kunnolla huolehtimaan omasta hyvinvoinnistaan tai perheestään. Tällöin perhe kannattelee menestystä.

Johtopäätös on, että ihmisten tulisi saada aktiivisempi rooli hyvinvoinnin rakentamisessa. Ihmisten pitäisi kantaa enemmän vastuuta itsestään.

Tässä kohtaa suomalaisessa keskustelussa osa on jo varmasti hautautunut rintamalinjan halkaiseviin bunkkereihin ja heittänyt ensimmäisen kranaatin: osalle kommentit merkitsevät työeetoksen ja hyvinvointiyhteiskunnan rapauttavaa ajattelua, osa taas pelästyy heti piiloagendaa yhteiskunnan tukipalveluiden romuttamisesta.

> Eriarvoistuminen vähentää ihmisten välistä luottamusta, jolle yhteisöt perustuvat.

Huhtinen ei kuitenkaan tunnu haluavan kumpaakaan.

Yhteiskunnan palvelujärjestelmä kaipaisi uudistusta. Samoin kaipaisi ihmisten käyttäytyminen ja asenteet. Tämän toteaa osaltaan Pekkarinen.

– Meillä on tietoa, työkaluja ja kokemusta siitä, miten ongelmia saadaan vähennettyä. Meillä on vauraampi yhteiskunta kuin koskaan ennen. Miten meillä ei äkkiä olekaan varaa tulonsiirtoihin ja palveluihin? Puheet oleskeluyhteiskunnasta ja vapaamatkustamisesta ovat hyvin ristiriitaisia, mikä johtaa siihen, että ihmiset alkavat syytellä toisiaan.

– Eriarvoistuminen vähentää ihmisten välistä luottamusta, jolle yhteisöt perustuvat. Ihmisten kykyä kohdata ja auttaa toisiaan.

Pekkarinen korostaakin sitä, että rakenteiden tulisi olla kunnossa, mutta samaan aikaan ihmisten tulisi alkaa pitää huolta toisistaan.

– Tarvitaan yhteisymmärrystä siitä, että meillä yhteiskuntana on velvollisuus huolehtia kaikista. Valtion pitää olla niin vahva, että se tukee kuntia hoitamaan velvollisuutensa ja yritykset ymmärtävät yhteiskuntavastuunsa. Samaan aikaan tarvitaan kuitenkin myös pieniä arjen tekoja. Hoidetaan ystäväperheen lasta tai käydään naapurin mummolle kaupassa.

Kirsi Koivuporras-Masuka

Kuvitus: Pirita Tolvanen

HEIKKI FÄRM

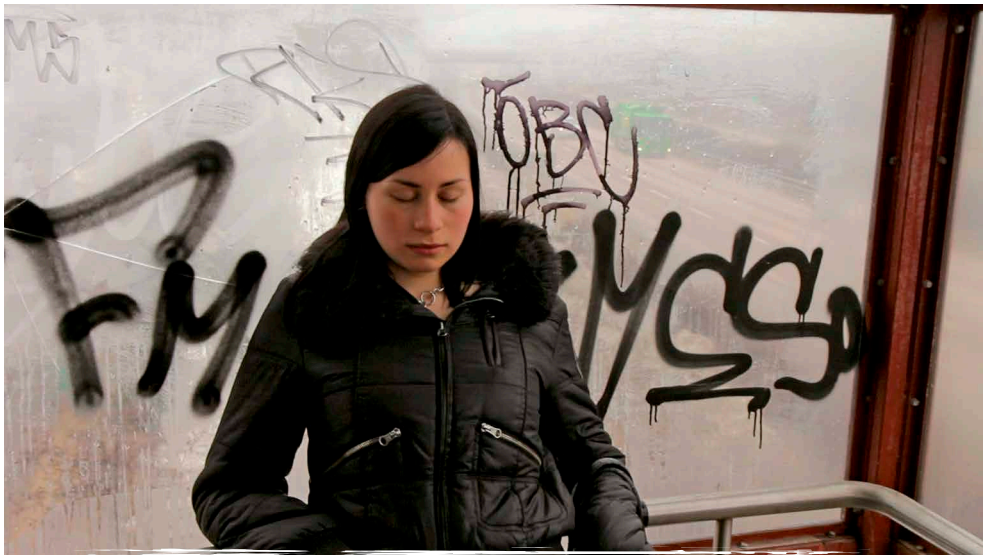

Hilton! kertoo nuorista, joita kutsutaan syrjäytyneiksi. Elokuvassa nuorten sopeutumista ja selviytymistä seurataan kahden talven ajan.

SOPEUTUMATTOMAT

Ohjaaja Virpi Suutarin dokumenttielokuva *Hilton!* kertoo nuorista, joilla ei ole työtä, koulutusta tai luottotietoja. Toisistaan he pitävät kuitenkin huolta.

Pienen asunnon lattia on vaatemyttyjen ja oluttölkkien peittämä. Mustiin pukeutunut **Janne,** 27 vuotta, lyö puukon puisen parvisänkynsä kylkeen. Hän alkaa hakata sänkyä otsallaan, istuu alas ja kopauttelee kynittyä päälakeaan pesäpallomailalla.

Janne asuu Itä-Helsingissä Nuorisosäätiön vuokratalossa, jonka nuorten asukkaiden ja heidän lähipiirinsä elämää dokumenttielokuva *Hilton!* kuvaa. Talon kutsumanimen mukaan nimetty elokuva sai ensi-iltansa tammikuun DocPoint-festivaaleilla ja tulee teatterilevitykseen maaliskuussa.

Ohjaaja **Virpi Suutarin** mukaan elokuva tutkii yhteiskunnan reunamilla elävien päähenkilöiden sisäistä maailmaa.

– Sitä, miltä tuntuu, kun muut juoksevat metroihin ja busseihin, mutta itsellä ei ole kiire minnekään.

Suutari seurasi nuorten elämää kahden talven ajan mahdollisimman huomaamattomalla kuvauskalustolla. Enimmillään kuvausryhmä koostui kolmesta henkilöstä. Nuoret tallensivat myös itse elämäänsä kännykkäkameroiden avulla.

– Pete oli joskus muutaman kaljan nauttineena ihan pätevä äänimies, Suutari sanoo.

”Mä jouduin sen takia lastenkotiin, kun mutsi joi vähän liikaa, ja en sitten pystynyt asumaan kotona.” Näin kertoo **Toni,** 21 vuotta.

SIMO ORTAMO

Virpi Suutari

Suutarille selvisi projektin aikana, että dokumentin nuoria yhdistävät rankat lapsuudenkokemukset ja läheisten runsas alkoholinkäyttö. Köyhyys ja osattomuus näyttävät periytyvän sukupolvelta toiselle.

Myös väkivalta on läsnä dokumentin nuorten arjessa. **Mira,** 21 vuotta, kertoo pahoinpitelevästä puolisosta ja Toni kuristetuksi tulemisen tunteesta. Turvaa nuorille tuo syöpäsairas, nelikymppinen **Make,** jonka jääkaapista löytyy aina ruokaa.

Elokuvan nuoret muodostavat yhteisön, jossa kaveria ei jätetä. Osa Hiltonin asukkaista on kuitenkin elänyt aivan omillaan, ilman yhtään läheistä ihmistä.

– Yksinäisyys, se ettei tule nähdyksi, on varmasti kaikkein murskaavinta. Elokuvan päähenkilöillä on kuitenkin toisensa, Suutari kertoo.

Dokumentissa **Pete,** 27 vuotta, repii kädessään olevan laskun kahtia. Hän ojentaa puoliskot vieressään istuvalle pienelle tyttärelleen, joka silppuaa ne nauraen. Tyttö heittää palaset ilmaan, ja ne laskeutuvat lumisateena lattialle.

Luottotietojen menetys on tehnyt nuorista tietyllä tavalla hyvin riippumattomia. Suutarin mielestä syrjäytyminen on hankala nimilappu, joka niputtaa hyvin monisyisiä taustoja ja elämäntilanteita yhteen. Hän pitää elokuvan päähenkilöitä pikemminkin sopeutumattomina.

Perintätoimistojen lisäksi sosiaaliviranomaiset yrittävät tavoittaa nuoria. Suutarin mukaan Hiltonin asukkaat tarvitsisivat monenlaista apua mielenterveyspalveluista lähtien. Hän ei kuitenkaan pidä hyvinvointivaltiota täysin toimimattomana ja kehuu etsivää nuorisotyötä.

– Usein ainoa tapa löytää nuoret on mennä heidän kotiovelleen. Moni on niin väsynyt, ettei kykene itse ottamaan asioista selvää.

Suutari toivoo, että elokuvaprosessi on omalta osaltaan tukenut päähenkilöidensä elämää. Janne on ollut puoli vuotta juomatta, lenkkeilee ja hakee töitä. Toni puolestaan aloitti uudestaan ammattikoulun ja on omien sanojensa mukaan jaksanut myös käydä siellä.

Koulunpenkillä istuminen ei kuitenkaan Virpi Suutarin mukaan sovi monille nuorille, jotka oppisivat paremmin tekemällä itse. Hän kertoo päähenkilöidensä puhuneen ja haaveilleen usein oppisopimuskoulutuksesta.

– Hiltonin nuorissa on energiaa ja lahjakkuutta, joka pitäisi saada ennen kaikkea heidän itsensä käyttöön. Yhteiskunnallakaan ei ole varaa menettää heitä.

Simo Ortamo on Ydin-lehden toimituskunnan jäsen.

COEHM/ISTOCKPHOTO

TASA-ARVO
ei toteudu väkivaltatyössä

Vaikka naiset ovat päässeet pois hellan ja nyrkin välistä ovat lähisuhde- ja perheväkivaltaluvut säilyneet korkeina. Väkivaltatyöhön tarvittaisiin resursseja ja lisää kokemusääntä.

YK on arvioinut, että 25–50 prosenttia maailman kaikista naisista on joutunut puolisonsa väkivallan kohteeksi. Luvut pätevät Suomessakin. Naisiin kohdistuva väkivalta on meillä yleistä. Suomi on saanut aiheesta useita huomautuksia YK:n alaiselta Naisten oikeuksien sopimuksen komitealta (CEDAW).

Vakavaan väkivaltaan ja perhesurmiin syyllistyy yleensä mies. Äidit ovat puolestaan tekijöinä, kun kyseessä on vastasyntynyt tai alle yksi vuotias lapsi. Moni on väkivaltainen vain kotonaan. Väkivalta vähenee tai loppuu kokonaan, kun asia tulee julkiseksi. Siksi valtiovalta ja viranomaiset ovat havahtuneet ilmiön yleisyyteen ja ottaneet sen kehittämisohjelmiinsa.

Lähisuhde- ja perheväkivallan lisäksi erityisesti naisiin kohdistuvan väkivallan vähentäminen on nostettu esille sisäisen turvallisuuden ohjelmissa. Myös poliisi tutkii nykyään entistä hanakammin kotona tapahtuvat rikokset. Tutkintaa vaikeuttaa kuitenkin se, että väkivaltaan liittyy yhä niin paljon häpeää, että se pidetään mieluummin piilossa.

Tasa-arvon lisääminen on auttanut naista pois ”nyrkin ja hellan välistä”. Naisten ja miesten lisääntyneestä tasa-arvosta huolimatta lähisuhde- ja perheväkivaltaluvut ovat meillä yhä korkealla. Yhteiskuntamme on muutenkin hyvin väkivaltainen. Suomessa tehdään henkirikoksia asukasta kohti huomattavasti enemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja pääosassa Euroopan unionin jäsenmaita.

Suomessa kuolee henkirikoksen uhrina vuosittain 100–150 henkilöä. EU:n keskiarvo on puolet tästä. Eräs väkivaltamittarimme on auttamiskeinojen ankaruus. Esimerkiksi psykiatrisessa hoidossa meillä käytetään pakkohoitoa kaksi kertaa enemmän kuin Ruotsissa ja kuusi kertaa enemmän kuin Tanskassa.

Oikeusministeriön kokoamien Suomen demokratiaindikaattoreiden mukaan meille on tyypillistä myös se, että olemme auktoriteettiuskoisia, mutta tunnemme samalla suoranaista herravihaa. Suomalaiset ovat jo tilastojen valossa keskimääräistä väkivaltaisempia ja vihaisempia ihmisiä.

POLIISIN TIETOON TULEE joka päivä noin 20 eriasteista ilmoitusta lähisuhde- ja perheväkivallasta. Parisuhdeväkivallan uhreista 70–80 prosenttia on naisia. Myös naisen väkivaltaan on alettu kiinnittää huomiota, eikä sitä pidetä enää yksinomaan reaktiona miehen väkivaltaan.

Lapsi kokee eniten väkivaltaa kotonaan. Vaikka ruumiillinen kuritus on ollut meillä kohta 30 vuotta rangaistava teko, niin iso osa vanhemmista hyväksyy edelleenkin lievän kurituksen. Lastensurmat ovat kuitenkin vähentyneet aikaisemmista vuosikymmenistä, vaikka niiden näyttävä uutisointi antaa toisenlaisen käsityksen.

Onneksi suomalainen sosiaalipolitiikka on vähentänyt äärimmäistä köyhyyttä ja vanhempien ajautumista äärimmäiseen nurkkaan. Näyttäisi kuitenkin siltä, että surma-aallot tulevat osin sarjoissa ja niiden näkyvä uutisointi saattaa toimia myös toisten tapausten käynnistäjänä.

Epävakaa talous ja sosiaaliturvamme alasajo eivät tällä hetkellä ainakaan helpota lapsiperheiden tilannetta. Suhteellinen köyhyys on lisääntynyt ja näköalattomuus on vallannut mielialoja.

Väkivallan yleisyydestä huolimatta Suomessa on 24/7 avoinna olevia, ammatillista tukea tarjoavia matalan kynnyksen turvakotipaikkoja vain 108, vaikka Euroopan Neuvoston suositusten mukaan niitä tulisi olla 530. Viime aikojen vallitsevana suuntauksena on sitä paitsi ollut turvakotien sulkeminen. Vuonna 2012 Espoon ja Porin turvakodit sulkivat ovensa avuntarvitsijoilta, koska kotikaupungit lopettivat niiden rahoituksen.

Muutenkin kansalaiset ovat olleet tähän asti eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, onko heidän asuinkunnallaan turvakotia. Vaikka turvakoteihin pääsevät kaikki asuinkunnastaan riippumatta, niin kotikunnan sosiaalitoimi ratkaisee viime kädessä sen, saako asiakas maksusitoumuksen turvakotijaksolle.

SUOMESSA ENSI- JA turvakotitoiminnassa huomioidaan koko perhe. Esimerkiksi Iso-Britannian ja Ruotsin turvakodit ovat kiinteässä yhteydessä feministiseen naisliikkeeseen. Meillä turvakotityö perustuu lastensuojeluun. Turvakotityössämme eri ideologiat toimivat keskenään kohtalaisessa yhteisymmärryksessä, vaikka ohipuhumistakin esiintyy.

Feminismi ja perhekeskeisyys näkyvät erilaisi-

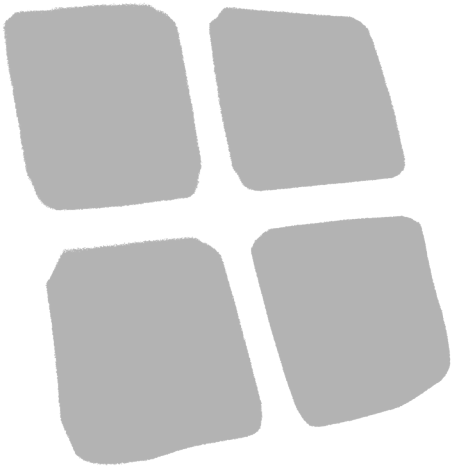

Naisten ja miesten lisääntyneestä tasa-arvosta huolimatta lähisuhde- ja perheväkivaltaluvut ovat meillä yhä korkealla. Suomessa tehdään myös henkirikoksia asukasta kohti huomattavasti enemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja pääosassa Euroopan unionin jäsenmaita.

na viitekehyksinä nais- ja lapsityössä sekä osin miestyössä. Perhekeskeinen ideologia on joka tapauksessa mahdollistanut väkivaltaa tehneiden miesten auttamisen turvakotien yhteydessä.

Miestyössä taas ottavat mittaa toisistaan terapialla sopeuttaminen, miehen kokonaisvaltaisen muuttamisen ja miesten oman vertaistoiminnan koulukunnat. Erilaiset auttamisideologiat ovat rikkaus turvakotien piirissä tehtävälle yhteistyölle, vaikkei niiden yhteistyö aina onnistuisikaan.

Työntekijät pyrkivät eri viitekehyksistään huolimatta yhteistyöhön perheen auttamiseksi, yhdessä ja erikseen. Ensi- ja turvakotien liiton piirissä tätä kutsutaan integroiduksi työmalliksi. Koska työmallissa joudutaan ottamaan huomioon myös turvallisuus ja asiakkaiden tietosuojakysymykset, sen toteuttaminen ei ole käytännössä helppoa.

Väkivallan hoitoon tarjottava apu on yleensä yksilökeskustelua tai yksilöterapiaa, mikä pitää myös eri perheiden asiakkaat erillään toisistaan. Asiakasryhmien keskinäistä solidaarisuutta ja yhteisöllisyyttä syntyy toki turvakotijaksojen aikana sekä erilaisissa päivätoiminnoissa.

Monissa yhdistyksissä aloitetun ryhmämuotoisen työskentelyn lisääminen voisi vähentää väkivallan stigmaa ja helpottaa asiakkaiden kynnystä järjestäytyä yhteiseen toimintaan itsensä ja kohtalotovereidensa puolesta.

KOKEMUSÄÄNI EI VIELÄ NÄY riittävästi yhdistysten päätöksenteossa. Alan ammattilaiset päätyvät siksi ehkä liian helposti kilpailemaan siitä, mikä terapiamuoto auttaa oikealla tavalla tai kuka tavoittelee asiakkaan parasta. Ja vaikka väkivaltailmiön yleisyyden vuoksi on syytä olettaa, että monella ammattilaisella on yleensä itselläänkin henkilökohtaista kokemusta väkivallasta, niin siitä ei ole sopivaa puhua avoimesti.

Näin auttajat saattavat itse lisätä väkivaltailmiön salailua ja ylläpitää väkivaltakokemuksiin liittyvää stigmaa. Tämä on mielestäni myös tärkein syy siihen, miksi turvakoteja ei perusteta riittävästi. Asiakkaiden joukkovoima ei näy paikkakunnilla vielä riittävästi.

Tieto väkivallasta ja sen eri ilmiöistä on lisääntynyt huimasti kuluneina vuosikymmeninä. Ilmiö on joka tapauksessa niin valtava, että verovaroin tai RAY:n tuella rahoitettava ammatillinen väkivaltatyö ei sitä riitä yksistään poistamaan.

Ihmisiä tulee rohkaista ottamaan itse vastuuta elämästään. Siksi yhdistyksiin toivotaan jäseniksi enemmän myös väkivallan kokijoita. Häpeä, salailu ja leima vähenisivät. Kokemusääni helpottaisi todennäköisesti myös kilpailevien auttamis-ideologioiden yhteistyötä. Auttamistyössä kun kannattaa aina kysyä ensin ihmiseltä itseltään. YD

Timo Peltovuori on Oulun ensi- ja turvakodin toiminnanjohtaja

Vaaran naisista se alkoi

Toisen maailman sodan jälkeisinä ”vaaran vuosina ” vaikutti Oulussa poikkeuksellisen vahva naisten toveriseura Vaaran naiset. Se aloitti vuonna 1945 kokoontumisensa ompelimossa Oulun Kakaravaarassa – siitä nimi.

Ryhmään kuului aluksi toistakymmentä sosialidemokraattisen aatteen omaksunutta naista, joille tärkeintä oli parantaa naisen asemaa. Naiset olivat voimakkaita luonteita, jopa kiihkeitä. Vaaran naisten aktiiveja olivat muun muassa kaupunginvaltuutettu **Katri Honkala, Hanna Eskola** ja **Helmi Peiramo.**

Vaaran naisiin kuulunut karjalan evakko **Terttu Kettinen** kiteyttää toiminta-ajatuksen: ”Naisten tärkein asia oli tuolloin taistella nainen vapauteen nyrkin ja hellan välistä”.

Sodanjälkeinen aika oli raakaa. Sodasta palanneet miehet olivat ainakin henkisesti haavoittuneita. Myös puolueissa kuohui. Sosialidemokraatit ajautuivat 1950-luvulla puoluehajaannukseen ja jakaantuivat **leskisläsiin** ja **skogilaisiin.**

Oulussa tämä näkyi muun muassa niin, että työväenyhdistyksen leskisläinen, ja melko miesvaltainen siipi, leimasi Vaaran naiset liian jyrkiksi ja heidät heitettiin sivuun skogilaisina. Naiset eivät kuitenkaan lannistuneet, vaan lähtivät ajamaan naisen asemaa.

Oulun Ensikotiyhdistys perustettiin keväällä 1945. Sitten Helsingin, Oulun, Porin, Turun ja Tampereen yhdistys perustivat syksyllä Ensi kotien liiton, josta tuli myöhemmin Ensi- ja turvakotien liitto.

Tätä seurasivat Oulun läänin Perheenäitien lomakotiyhdistys 1951 ja heti seuraavana vuonna Oulun Seudun Mäntykoti. Se ryhtyi keräämään varoja vanhainkotia varten.

Myös työnjako selkiytyi. Helmi Peiramo jatkoi Ensikodin johtamista, Katri Honkala Lomakotiyhdistystä ja Hanna Eskola Mäntykotia. Naiset jakaantuivat kolmen yhdistyksen johtokuntiin ja alkoivat tehdä oululaista hyvinvointipolitiikkaa.

Heidän tukenaan oli vuonna 1936 Helsingissä perustetun Ensi koti -yhdistyksen puheenjohtaja ja ministeri **Miina Sillanpää** sekä kansanedustaja **Martta Salmela-Järvinen.** He olivat myös Helmi Peiramon ystäviä ja aatetovereita Työläisnaisliitosta. YD

Koska koittaa KURDIEN KEVÄT?

Turkki on ilmoittanut aloittavansa avoimet rauhanneuvottelut separatistijärjestö PKK:n kanssa. Rauhaan on kuitenkin vielä pitkä matka, sillä kurdikysymys on Turkille erityisen vaikea.

MIRVA HELENIUS

Arabikevään aallot ovat kuljettaneet kuohuntaa myös kurdialueille. Sisällissotaa käyvän Syyrian pohjoispuolelle on syntymässä uusi autonominen kurdialue. Irakin Kurdistanilla on ollut itsehallinto jo yli 20 vuotta, eikä itsenäisyyskään kuulosta kovin kaukaiselta.

Lisäksi Turkki on nyt ensimmäistä kertaa avoimesti ilmoittanut neuvottelevansa sisisotaa idässä käyvän separatistijärjestö PKK:n ja sen johtajan, elinkautista vankilassa istuvan **Abdullah Öcalanin** kanssa. Aiemmat, salaiset neuvottelut ovat päättyneet tuloksettomina.

Optimistisimmat ovat jo tulkinneet nykytilanteesta lupauksen kurdikeväästä, mutta todellisuudessa erityisesti Turkissa kurdien tilanne on edelleen erittäin vaikea.

SYSTEMAATTINEN ETNINEN SYRJINTÄ syntyi yhdessä Turkin tasavallan kanssa lähes vuosisata sitten, ihmisoikeusrikkomukset ovat jatkuneet läpi valtion historian ja vielä nykyäänkin kurdeja kohdellaan toisen luokan kansalaisina.

Kurdeja on Turkissa jopa yli 20 miljoonaa, kansasta noin viidennes. Todellista määrää on mahdotonta tietää, sillä Turkin valtionideologiassa pelkkä kurdi-identiteetin ilmaiseminen on voinut johtaa separatistisyytteisiin ja vuosiin vankilassa. Edes perusopetusta ei saa antaa kurdiksi.

Ennen ensimmäistä vaalivoittoaan ja yli kymmenen vuotta kestäneen valtakautensa aikana hallituspuolue AK on pääministeri **Recep Tayyip Erdoğanin** johdolla luvannut kurdeille kaikenlaista. Enimmäkseen lupaukset ovat jääneet lunastamatta.

2000-luvulla kurdit ovat toki saaneet ensimmäisiä kulttuurisia ja kielellisiä oikeuksia, mutta muutokset ovat olleet minimaalisia. Lupaustensa lomassa hallitus on käynyt kovin ottein kapinallisten ja muiden ”terrorismista” epäiltyjen kurdien kimppuun.

Kurdien uskoa hallituksen hyviin aikeisiin heikentää erityisesti tuoreessa muistissa oleva, Roboskin verilöylynä tunnettu ilmaisku, joka kohdistui Uluderen alueelle lähelle Irakin rajaa. Joulukuun 28. vuonna 2011 tehdyssä iskussa Turkin armeija tappoi 34 PKK-sissiksi luulemaansa kurdisiviiliä, joukossa enimmäkseen teini-ikäisiä ja jopa vasta 12-vuotiaita lapsia.

Vaikka tapahtunut todettiin vahingoksi, kieltäytyi Erdoğan pahoittelemasta sitä. Sen sijaan hän käänsi julkisen keskustelun painopisteen

muualle vertaamalla verilöylyä aborttiin. Erikoinen poliittinen väistöliike tuotti tulosta, kun media keskittyi mahdolliseen aborttikieltoon.

Kurdit eivät kuitenkaan unohda Uluderea. Monien mielestä tapahtunut toi traagisella tavalla esiin sen, ettei Erdoğan todella välitä kurdien kurjuudesta.

TOISAALTA TURKIN HALLINTO ei ole yksin vastuussa kaikista konfliktin siviilikuolemista: kohta kolme vuosikymmentä PKK on ajanut kurdien asiaa asein. Sissisodan lisäksi Turkin kurdiliike on kuitenkin pyrkinyt laajentumaan myös demokraattisempaan suuntaan.

Uuden vuosituhannen kurdiliikkeeseen kuuluu paljon korkeastikin koulutettuja kolmekymppisiä, jotka uskovat laillisin keinoin käytävään rauhanomaiseen taisteluun. Valitettavasti Turkin hallinto ei ole vastannut kurdiasioiden rauhanomaiseen ajamiseen toivotulla tavalla, eikä poliittisten toimijoiden kohtelu ole juuri eronnut terroristien käsittelystä.

Poliittisen vainon seurauksena Turkin vankiloissa istuu tuhansia kurdiliikkeen toimijoita, kurdien asioita ajaneita aktivisteja, opiskelijoita ja lakimiehiä sekä kurdikysymyksistä kirjoittaneita toimittajia.

Naapurimaiden kurdikuohunnan lisäksi Turkin hallituksella on nyt monta sisäpoliittista syytä etsiä ratkaisuja kurdikysymykseen. Kapinallisten ja armeijan välinen konflikti on vaatinut jo arviolta 45 000 uhria. Pari viime vuotta on ollut erityisen verisiä.

Sodan lopettamista vaaditaan yhä vahvemmin myös julkisesti, tavallisen kansan suulla. Lisäksi AKP tulee tarvitsemaan kurdienkin ääniä tulevissa parlamentti- ja presidentinvaaleissa sekä uuteen perustuslakiin ajamissaan muutoksissa.

”TERRORISTIEN” KANSSA NEUVOTTELEMINEN on silti sisäpoliittinen riski, sillä kurdien äänten kalastelu voi johtaa kansallismielisten menettämiseen. Turkin kansan enemmistö on edelleen asian suhteen joko välinpitämätön tai jopa kurdivastainen. Kaikki eivät myöskään tahdo rauhaa.

Vain muutama päivä rauhanprosessin julkistamisen jälkeen Pariisissa murhattiin teloitustyyliin kolme kurdiaktivistia. Yksi heistä, **Sakine Canzic,** oli PKK:n perustajajäsen ja osallistui oletetusti Turkin tiedustelupalvelun ja PKK:n vuonna 2011 päättyneisiin salaisiin rauhanneuvotteluihin.

Murhien motiivista tai tekijästä ei ole tietoa, mutta epäiltyjen listalla ovat ainakin Turkin kansallismieliset sekä PKK:n omat radikaalit.

Rauhanprosessin aloittaminen on askel parempaan päin, mutta rauha yksin ei riitä. Turkin pitää pystyä tarjoamaan todellisia parannuksia kurdien asemaan, tunnustaa kurdien oikeus demokraattiseen poliittiseen toimintaan ja lopettaa vaino.

Myös kurdiliikkeen täytyy aseista luopumisen lisäksi vakiinnuttaa asemansa laillisena poliittisena toimijana. Autonominen kurdialue Itä-Turkissa, saati sitten kokonainen itsenäinen Kurdistan, on vasta kaukainen haave. Vielä tänäkään vuonna Turkin talvi tuskin kääntyy kurdien kevääksi.

Mirva Helenius on globaalikysymyksiin keskittynyt vapaa toimittaja ja valokuvaaja.

MIRVA HELENIUS

Kurdit eivät unohda Uluderen iskua ja vaativat AKP-hallitusta kantamaan vastuunsa.

MIRVA HELENIUS

Roboskin verilöylyssä kuolleen 16-vuotiaan Salih Ürekin äiti suree poikaansa.

MIRVA HELENIUS

Suurin osa Turkin kurdeista asuu maan vuoristoisissa itä- ja kaakkoisosissa.

FRIDAH/ISTOCKPHOTO

Pohjois-Nigerian ahdinko

PURKAUTUU TERRORISMINA

Nigerian sisäinen konflikti liittyy vahvasti etnisten ryhmien välisiin erimielisyyksiin ja sosiaaliseen eriarvoisuuteen.

Boko Haram -nimellä tunnetun terroristiryhmittymän pommi- ja itsemurhaiskut repivät pohjoista Nigeriaa. Liikkeen uskotaan luoneen yhteyksiä myös kansainväliseen al-Qaidaan. Asiantuntijat arvioivat, että kyse on pikemminkin nurkkaan ajettujen pohjoisnigerialaisten raivosta kuin järjestäytyneestä poliittisesta islamismista.

Kun pommi räjähti kirkossa, läsnä olivat paras kaverini, entinen tyttöystäväni ja kymmenkunta muuta lähipiirin nuorta, nigerialainen **Shola Afolabi** kertoo muutaman vuoden takaisista tapahtumista Kadunan osavaltiossa Pohjois-Nigeriassa.

– Kukaan tutuistani ei menehtynyt, mutta järkytyimme syvästi. Nykyisin kannan jatkuvaa huolta läheisteni turvallisuudesta. Toivon, että vanhempani muuttavat Etelä-Nigeriaan väkivaltaisuuksia pakoon, kuten ovat suunnitelleet, viisi vuotta Suomessa opiskellut Afolabi jatkaa.

Pohjois-Nigerian pommien ja itsemurhaiskujen takana on Boko Haram -nimellä tunnettu terroristiryhmittymä. Se on viljellyt pelkoa alueella vuodesta 2009. Iskujen kohteina ovat olleet esimerkiksi Nigerian hallituksen ja paikallishallinnon edustajat, poliisitoimi, armeija, tiedotusvälineet, koulut ja kristillinen kirkko. Iskuissa on kuollut tuhansia ihmisiä.

– Boko Haram käy pääasiassa köyhän miehen sissisotaa. Helppoihin kohteisiin hyökkäämällä pienet, alkeellisinkin asein varustetut rikollisjoukot kykenevät vuodattamaan paljon verta ja kylvämään pakokauhua siviiliväestön keskuuteen, sanoo yleisen historian dosentti **Risto Marjomaa** Helsingin yliopistosta.

Marjomaa arvioi, että Boko Haramin nimissä toimii aatteellisesti suuntautuneen väen ohella palkkamurhaajia, salakuljettajia ja muita ideologiasta piittaamattomia rikollisia.

– Satojen terrori-iskujen listalla on kohteita, jotka eivät siihen loogisesti kuuluisi, hän toteaa.

Viimeisten parin vuoden aikana Boko Haramin tuhovoima on kuitenkin kasvanut.

Nigerian konflikteihin erikoistunut tutkija **Eric Guttschuss** Human Rights Watch -järjestöstä kuvaa väkivallan yltymistä.

– Vuonna 2009 kauhua herättivät käsiaseilla varustautuneet moottoripyöräjengit. Viimeisten parin vuoden aikana osa iskuista on ollut selvästi järeämpiä ja ammattimaisempia. Liike on onnistunut muun muassa räjäyttämään matkapuhelintornin kahdessa kaupungissa samanaikaisesti.

Media on paljastanut ryhmittymän yhteyksiä kansainväliseen al-Qaidaan.

– Al-Qaida etsii tukialueita Saharan eteläpuolisesta Afrikasta, Boko Haram puolestaan tarvitsee aseita. Liikkeet hyötyvät toisistaan, mutta niiden välillä ei ole syvällisempää ideologista yksеyttä. Kyse on olosuhteiden pakottamasta avioliitosta, Marjomaa analysoi.

Nigerian tilanteeseen perehtynyt konfliktienhallinnan professori **Darren Kew** Massachusettsin yliopistosta pitää hänkin maan kriisiä sisäpoliittisena. Terroristit ovat tähän mennessä iskeneet vain yhteen kansainväliseen kohteeseen, Nigerian pääkaupungissa Abujassa sijaitsevaan YK:n päämajaan kesällä 2011.

MILLAISIA MOTIIVEJA VÄKIVALLAN taustalla sitten on? Iskulause *Boko haram!* tarkoittaa ”Länsimaisuus kielletty!” tai ”Länsimainen koulutus kielletty!” Päämääräkseen liike on ilmoittanut islamilaisen sharia-lain käyttöönoton koko Nigerian alueella. Jo vuodesta 1999 shariaa on noudatettu maan 12 pohjoisessa, muslimivaltaisessa osavaltiossa.

Eikö tämä viittaa poliittisen islamismin aatteeseen ja muslimien taisteluun kristittyä maailmaa vastaan?

Risto Marjomaan mukaan poliittinen islamismi pyrkii vallankumoukseen, uudenlaiseen ja entistä parempaan maailmaan, samaan tapaan kuin kommunismi. Boko Haram – kuten Afganistanin taliban ja Malin tuaregit – havittelee sen sijaan paluuta vanhaan, paikalliseen islamintulkintaan.

Darren Kew korostaa lisäksi, että toistaiseksi ▶

> Poliisin, armeijan ja oikeusjärjestelmän epäluotettavuus on tavallisille nigerialaisille itsestäänselvyys.

vain harva nigerialainen lipeää uskonnollissävytteiseen väkivaltaan.

Kadunalainen Shola Afolabi huomauttaa niin ikään, että tavallisille nigerialaisille uskontojen rinnakkainelo on arkipäivää.

– Olen kristitty, mutta kävin muslimien ylläpitämää koulua. Opiskelin ja vietin vapaa-aikaa muslimien kanssa, kuin veli veljen rinnalla, Afolabi kertoo.

Kadunan provinssi on jakautunut muslimivoittoiseen pohjoiseen ja kristittyyn etelään. Afolabin perhe eli Pohjois-Kadunassa kristityn vähemmistön alueella.

BOKO HARAMIN MOTIIVIEN ymmärtämiseksi on Risto Marjomaan mukaan palattava ajassa 1900-luvun alkuun, Britannian siirtomaavaltaan. Britit sitoivat yhteen alueen 250 kansaa.

Lähtökohta oli hankala:

– Pohjoisessa hausojen emiraatit ja sulttaanikunnat olivat kautta vuosisatojen taistelleet itäisiä kanureita vastaan. Toisaalta hausat lukeutuivat etelän jorubojen ja igbojen veriviholliisiin. Hausat olivat harjoittaneet laajamittaista orjakauppaa. Orjansa he olivat hankkineet etelän kuningaskunnista, Marjomaa kertoo.

Shola Afolabi muistelee kouluaikaista suhtautumistaan hausoihin.

– Tulin hyvin toimeen kaikkia kansoja edustavien nuorten, myös hausojen, kanssa. Jostakin syystä en olisi kuitenkaan esimerkiksi ajatellut seurustelevani hausan kanssa.

Myös Afolabin nuorena kokemissa jengikahakoissa rintamalinjat kulkivat etnisten ryhmien välillä:

– Kun osa Pohjois-Nigerian provinsseista otti 2000-luvun alussa käyttöön sharia-lain, Kadunankin muslimit aktivoituivat. Syntyi yhteenottoja nuorten välillä. Tilanteen kärjistyttyä osallistuin itsekin puolustukseen, sillä pelkäsin vihollisen surmaavan perheeni. Vihollisiamme eivät kuitenkaan olleet muslimit. Koin, että kimppuumme olivat hyökkäämässä nimenomaan hausat.

BRITTI-IMPERIUMIN MYÖTÄ POHJOISEN asukkaita ei taivutettu ainoastaan yhteen sopimattomista osista mielivaltaisesti kootun siirtomaan alamaisiksi, vaan muslimikansojen oli siedettävä myös brittihallinnon edustajia, kristittyjä lähetyssaarnaajia ja lähetyskouluja alueellaan. Näiden välittämiä vieraita vaikutteita pohjoinen vastusti Marjomaan mukaan yksituumaisesti.

Nigerian itsenäistyttyä vuonna 1960 tilanne ei olennaisesti muuttunut.

– Pohjoisen asukkaat tunsivat länsimaistunutta, kristittyä etelää kohtaan yhtä suurta inhoa kuin aikaisemmin brittejä kohtaan, Marjomaa kuvaa.

Pohjoinen taantui. Koulutusta saivat vain harvat.

Vielä nykyisinkin runsas enemmistö pohjoisen asukkaista on lukutaidottomia. Shola Afolabin mielestä kouluttamattomuus vaikutti myös hänen 2000-luvun alussa kokemansa väkivallan taustalla.

– Hurjistuneet hyökkääjät eivät olleet niitä hausoja, joiden rinnalla opiskelin. Kotiani uhkasivat hyväksikäytetyt lukutaidottomat, koraanikoulua käyneet ja aivopestyt nuoret.

1950-LUVULLA MAAN ETELÄOSISTA Nigerjoen suistosta ja Guineanlahdelta löydettiin öljyä – valtavat määrät hyvälaatuista öljyä. Nigeriasta kasvoi Afrikan suurin öljyntuottaja. Bruttokansantuotteen perusteella maa näytti vaurastuvan. Viimeisen vuosikymmenen ajan BKT on noussut noin seitsemän prosentin vuosivauhtia.

Ongelmaksi muodostui kuitenkin vaurauden epätasainen jakautuminen. Pieni eliitti kahmi itselleen leijonanosan öljytuloista valtaväestön riutuessa köyhyydessä. Vielä nykyisinkin korruptio kukoistaa ja eliitti elää hulppeasti irrallaan muusta yhteiskunnasta. Tavallisista nigerialaisista 80 prosenttia sinnittelee alle kahdella dollarilla päivässä.

Nigerian pohjoisosien köyhyys on vielä selvästi eteläistä ankarampaa. Useimmat pohjoisen ihmiset joutuvat selviytymään alle dollarilla päivässä. Öljytuloja ei virtaa pohjoiseen samassa mitassa kuin etelään. Se, mikä pohjoiseen tihkuu, päätyy pääosin paikallisen eliitin lompakoihin.

Lisäksi luonnonolot ovat pohjoisessa ankarammat. Yhteyttä merelle ei ole. Savanni kuivuu ja aavikko etenee. Väestönkasvun myötä karjankasvattajat ja maanviljelijät ajautuvat yhä useammin katkeriin kiistoihin maasta.

Runsaiden öljytulojen verukkeella Nigerian keskusvalta ei ole kokenut akuuttia painetta kehittää maan elinkeinorakennetta. Maailmanpankin mukaan noin 50 miljoonaa nuorta nigerialaista kärsiikin työttömyydestä.

Nigerialaisen rauhan- ja konfliktientutkimuksen instituutin tutkijan **Simeon Alozieuwan** mukaan pohjoisen nuoret tuntevat ajautuneensa umpikujaan. Heillä ei ole tietä sosiaaliseen nousuun. Tukeutua he voivat vain perheeseensä, kyläänsä, oman kansansa johtajiin tai uskonnollisiin vaikuttajiin. Epätoivoisimmat rekrytoidaan ääriliikkeisiin.

KURJISTUVASSA POHJOISESSA FANATISMI on Risto Marjomaan mukaan nostanut päätään aika ajoin 1900-luvun kuluessa. Kun pohjoinen

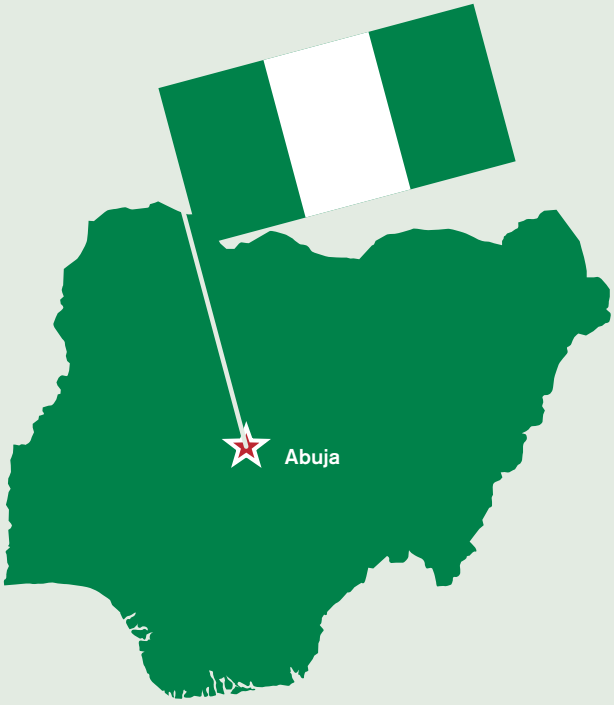

Nigerian liittotasavalta

ITSENÄISTYI Iso-Britanniasta vuonna 1960

PÄÄKAUPUNKI Abuja

NAAPURIMAAT Benin, Niger, Tšad ja Kamerun.

KANSOJA noin 250, joista suurimmat hausat, jorubat, igbot ja ijawit

VIRALLINEN KIELI englanti

VÄKILUKU 160 miljoonaa. Vuoteen 2050 mennessä kasvanee 300–400 miljoonaan

MUSLIMEJA ja **KRISTITTYJÄ** molempia noin 50 prosenttia

YK:N INHIMILLISEN KEHITYKSEN INDEKSI sijalla 156/187 (2011)

KORRUPTIO sijalla 139/176 (Transparency International 2012)

VALTION TULOISTA 80 prosenttia peräisin öljystä.

80 prosenttia **VÄESTÖSTÄ ELÄÄ** alle kahdella dollarilla päivässä

40 prosenttia aikuisista **LUKUTAIDOTTOMIA**

Lähteet: YK, IMF, Maailmanpankki

on vajonnut taloudellisesti ja poliittisesti tavallistakin alemmas, levottomuuksia on ilmennyt.

– 1980-luvun alussa Nigeriassa toimi Boko Haramin kaltainen menneen ajan islamia ihannoiva ryhmä. Se oli vielä huomattavasti nykyistä ääriliikettä väkivaltaisempi. Sen Nigerian hallitus kuitenkin kukisti raa'alla voimalla, Marjomaa sanoo.

Boko Haram -ryhmittymä syntyi 2000-luvun taitteessa, viimeistään. Liikkeen perustaja **Muhammed Yussuf** ajoi Nigeriaan shariaa, mutta vastusti väkivallan käyttöä.

– Hallitus kuitenkin kavahti liikettä. Ehkä syystäkin, sillä se kritisoi edeltäjiensä tapaan etelän ylivaltaa ja näytti keräävän kansan parissa runsasta kannatusta tarjoamalla ilmaista koulutusta ja sosiaalipalveluja köyhille, Marjomaa kertoo.

Hallitus päätti murskata Boko Haramin. Muhammed Yussuf murhattiin, ja useita lahkon kannattajia pidätettiin laittomasti.

– Tämä oli kohtalokas virhe. Yussufin murhan jälkeen väkivalta leimahti. Boko Haram suoritti verisiä iskuja, ja hallituksen turvallisuusjoukot vastasivat provokaatioon useimmiten valtuutensa räikeästi ylittäen. Alkoi koston kierre, Eric Guttschuss sanoo.

Poliisin, armeijan ja oikeusjärjestelmän epäluotettavuus on Shola Afolabin mukaan tavallisillekin nigerialaisille itsestäänselvyys. Ihmisiä katoaa selittämättömästi. Toisaalta turvallisuusjoukot eivät välttämättä saavu paikalle, kun niitä tarvittaisiin.

– 2000-luvun alun nuorten välisissä taisteluissa saimme sinnitellä kolme päivää ainoastaan jousipyssyt, kivet ja raivokas huuto puolustuksenamme. Kävin hiuskarvan päässä kuolemasta, Afolabi kertoo.

ITSENÄISESSÄ NIGERIASSA POHJOINEN on kuitenkin tasannut voimasuhteiden epätasapainoa sotilasvallankaappauksilla. Vaikka taloudellinen, poliittinen ja koulutukseen perustuva valta olivat pohjoisen ulottumattomissa, hausoilla oli siirtomaa-ajan perintönä pääsy armeijan keskeisiin tehtäviin.

– Milloin keskusvalta tuntui luisuvan liiaksi etelälle, pohjoisen kenraalit kaappasivat sen voimakeinoin itselleen. Kun kenraalit sittemmin epäonnistuivat taloudenhoidossa, valta palasi etelään siviilihallituksille, Marjomaa kuvaa.

Sotilasvallankaappauksen mahdollisuus lienee väijynyt myös nykyisen, etelää, ijawien kansaa ja kristittyjä edustavan presidentin **Goodluck Jonathanin** mielessä, kun hän vuonna 2011 valtaan noustuaan korvasi armeijan hausajohtajia etelän väellä.

SIMEON ALOZIEUWA ARVIOI, että osa muslimialueiden asukkaista alkoi tuolloin pitää Boko Haramia pohjoisen omina turvallisuusjoukkoina. Erityisesti maan syrjäisessä koillisnurkassa elävät, alistetuista alistetuimmat kanurit näyttävät ottaneen liikkeen omakseen. Boko Haramin riveissä he ehkä tuntevat taistelevansa samanaikaisesti sekä hausojen että etelän ylivaltaa vastaan.

– Vain harva nigerialainen hyväksyy siviiliväestöön kohdistuvan terrorin, Eric Guttschuss toteaa.

Jotkin piirteet Boko Haramin toiminnassa kuitenkin vetoavat moneen. Liike nostaa esiin kansojen välisen eriarvoisuuden, sietämättömät elinolot maan pohjoisosissa, rehottavan korruption ja ihmisoikeusloukkaukset.

Siksi hallitus ei Guttschussin arvion mukaan voi pysäyttää Boko Haramia käyttämillään keinoilla. Heikosti suunniteltujen ja laista piittaamattomien taltutusyritysten myötä terroristien väkivalta näyttää vain kiihtyvän.

– Me kansalaisyhteiskunnan edustajat pyrimme suostuttelemaan tai painostamaan maan johtoa kohti järkevämpiä toimintastrategioita ja hyvää hallintoa, Guttschuss sanoo.

Mutta voiko länsimaisen demokraattisen kansallisvaltion malli lopulta toimia monikansallisen Nigerian kohdalla?

– Eurooppalaiset vertailukohdat näyttäisivät osoittavan päinvastaista. Jugoslavia ja Tšekkoslovakia ovat hajonneet. Belgia ja Espanja natisevat liitoksissaan, Marjomaa peilaa.

– Nigerian – niin kuin monen muunkin Afrikan maan – haasteena on kehittää täysin uudenlainen, demokraattinen monikansallinen liittovaltio. Sellaista ei ole vielä nähty.

On pohdittu, jakautuuko Nigeria mahdollisesti Sudanin tapaan kahtia.

– Tällainen kehitys vaatisi taakseen laajan kansanrintaman. Toistaiseksi pohjoisen itsenäisyyspyrkimykset ovat tyrehtyneet taloudellisiin realiteetteihin. Niin kipeästi kuin pohjoinen huutaakin tyytymättömyyttään, se ei voi valita samanaikaisesti itsenäisyyttä ja vaurautta, Marjomaa pohtii.

Toisaalta nigerialaiset eivät liene valmiita sisällissotaankaan. Miljoona ihmishenkeä 1960-luvun lopussa vaatinut Biafran sota on vielä liian tuoreessa muistissa.

– Ainakaan Boko Haramin kaltainen terroristiryhmittymä ei ole johdattamassa Nigeriaa kohti merkittävää poliittista muutosta, Marjomaa kiteyttää.

Aino Haavio

Japanin näennäisen yhtenäisyyden alle peittyy vähemmistö, jonka erottaa muista vain eristämisen ja syrjinnän historia. Burakulaiset ovat Japanin kastittomien jälkeläisiä, joiden asema on edelleen valtaväestöä heikompi.

Japania pidetään usein homogeenisena maana, jossa vähemmistöjen osuus kansasta on pieni ja yhteiskuntaa leimaa suuri, hyvinvoiva keskiluokka. Yhtenäinen pinta kätkee kuitenkin alleen ryhmän, josta kaikki japanilaisetkaan eivät ole tietoisia. Japaniksi heitä kutsutaan nimellä *burakumin,* joka yleensä suomennetaan burakulaisiksi. Koska burakulaisten syrjintä perustuu vanhaan yhteiskunnalliseen työnjakoon, kutsutaan heitä joskus myös Japanin kastittomiksi.

Burakulaisten tarkasta alkuperästä ei ole selvyyttä. Varmuudella voidaan sanoa, että vanhoista ennakkoluuloista huolimatta burakulaiset ovat etnisesti japanilaisia, ja että heidän asemansa tarkasti määriteltynä ryhmänä vakiintui useampia vuosisatoja sitten Japanin Edo-kaudella. Edo-kaudella burakulaiset määriteltiin säätyjärjestelmän ulkopuolelle, koska he harjoittivat teurastamisen ja nahkatöiden kaltaisia, epäpuhtaina pidettyjä ammatteja.

Burakulaisia pidettiin tämän takia eläinten kaltaisina ja kutsuttiin nimellä *eta,* joka tarkoittaa *täynnä likaa.* Jotta burakulaiset voitiin erottaa muista ihmisistä, heidän täytyi käyttää tunnistettavia vaatteita ja asua heille määrätyillä alueilla. Nykyinen nimitys, joka tulee sanoista *buraku* eli kylä, sekä *min* eli ihminen, viittaa näihin alueisiin, joilla osa burakulaisista edelleen asuu.

Vuonna 1871 burakulaisten kastittomuus purettiin virallisesti ja he saivat täydet kansalaisoikeudet. Syrjintä ei kuitenkaan loppunut. Lisäksi aikaisempien ammattimonopolien merkitys vaikeutti monien burakulaisten toimeentuloa. Burakulaisten keskimääräiset tulot, koulutus ja jopa terveys olivat paljon valtaväestöä huonommat.

Myös vähemmistön lukutaidottomuus oli yleistä toiseen maailmansotaan asti ja vielä 1960-luvulla burakulaisalueilla ei ollut kunnollisia vesijohtoja tai viemäröintiä. Sodan jälkeen alkanut burakulaisaktivistien kampanjointi sai lopulta julkisen vallan tarttumaan ongelmaan, minkä takia erot elintasossa valtaväestön ja burakulaisten välillä ovat nykyään kapeampia.

ARVIOT BURAKULAISTEN lukumäärästä vaihtelevat noin miljoonasta kolmeen miljoonaan, mikä tekee heistä maan suurimman vähemmistön. Arviointia vaikeuttaa se, että toisin kuin monia muita vähemmistöjä, burakulaisia ei voi tunnistaa ulkonäön tai kielen perusteella.

Suurin osa burakulaisista ei enää työskentele perinteisissä ammateissa tai asu vanhoilla asuinalueilla, joten heidät voi määritellä burakulaisiksi vain sukujuurten perusteella. Monet eivät kuitenkaan halua kertoa taustastaan, koska pelkäävät joutuvansa syrjinnän uhreiksi. Lisäksi joillekin entisille burakulaisalueille on muuttanut halpoja asuntoja etsiviä perheitä, joskin monet välttelevät edelleen alueita niihin liittyvien ennakkoluulojen vuoksi.

Tyypillisesti burakulaiset kohtaavat syrjintää

Japanin vaiettu VÄHEMMISTÖ

Monet eivät halua kertoa taustastaan, koska pelkäävät joutuvansa syrjinnän uhreiksi.

työmarkkinoilla ja avioliittoa solmittaessa. Japanissa on yleisesti pyritty tarkistamaan työnhakijoiden tai tulevan puolison taustat epäilyttävinä pidettyjen yhteyksien varalta. 1970-luvulle asti näin tehtiin katsomalla tiedot Japanin perherekisteristä, jossa listattiin muun muassa entiset asuinpaikat.

Kun pääsyä tietoihin rajoitettiin syrjinnän vähentämiseksi, ostivat japanilaiset yritykset salaa listoja alueista, joilla asuvat ovat todennäköisiä burakulaisia. Työnantajien sekä avioliittoon varautuvien perheiden tiedetään myös palkanneen yksityisetsiviä tutkimaan työnhakijoiden tai puolisojen taustoja. Perhetaustojen selvittäminen tuskin on vieläkään kokonaan loppunut, vaikka sen arvioidaankin vähentyneen.

Syrjinnän takia burakulaisten on vaikea löytää töitä ja he ovat muita useammin sosiaaliavustusten varassa. Toimeentulo-ongelmia pahentaa se, että monilla vanhemmilla burakulaisilla ei ole ollut pääsyä kunnolliseen koulutukseen, mikä pienentää myös heidän lastensa mahdollisuuksia menestyä.

Syrjinnällä on myös syviä henkilökohtaisia vaikutuksia burakulaisten suhteisiin valtaväestöä edustavien kanssa. Vaikka avioliitot kahden ryhmän välillä ovatkin yleisempiä kuin aikaisemmin, voi burakulaistaustan paljastuminen saada valtaväestöön kuuluvan puolison tai tämän perheen katkaisemaan kaikki välit burakulaiseen puolisoon sekä mahdolliseen jälkikasvuun.

Burakulaisten syrjinnän vakavuuteen nähden aihe saa Japanissa vähän huomiota esimerkiksi mediassa tai koulujen oppimateriaaleissa. Monet japanilaiset erityisesti niillä alueilla, joissa burakulaisyhteistöjä ei ole ollut, eivät tiedä syrjinnästä ollenkaan tai ajattelevat sen jo kadonneen.

Valtiovallan kannalta aihe on kiusallinen ja se pyrkii vähättelemään syrjinnän merkitystä, kun taas burakulaisista itsestään harva haluaa ottaa asiaa esiin. Samaan aikaan ennakkoluuloiset mielipiteet toistuvat graffiteissa, internetissä ▶

Tietämättömyys luo lisää tietämättömyyttä ja noidankehä on valmis.

”

ja suljettujen ovien takana kenenkään vastaamatta niihin. Tietämättömyys luo lisää tietämättömyyttä ja noidankehä on valmis.

KAIKKI BURAKULAISET EIVÄT kuitenkaan ole tyytyneet vallitsevaan tilanteeseen. Ensimmäinen maanlaajuinen burakulaisjärjestö, *Suiheisha,* suomeksi tasa-arvotaistelijoiden liitto, perustettiin 1922. Liitto jatkoi toimintaansa toiseen maailmansotaan asti. Vuonna 1955 perustettiin Burakujen vapautusliitto *(Buraku kaihoo doomei),* joka on nykyisistä burakulaisjärjestöistä vaikutusvaltaisin. Se näkee itsensä Suiheisan työn jatkana ja linjaa, että burakulaisten syrjinnän korjaaminen vaati välitöntä toimintaa.

Erityisesti vapautusliiton alkuvaiheessa se sai tukea lähinnä poliittiselta vasemmistolta: järjestö teki yhteistyötä Japanin sosialistisen puolueen kanssa siihen asti, kunnes päätti vuonna 1994 irtautua puoluepolitiikasta. Sen sijaan Japanin kommunistinen puolue joutui ristiriitoihin vapautusliiton kanssa, vaikka tukikin burakulaisten asiaa.

Kommunistinen puolue katsoi, että syrjintä katoaisi kapitalistisen yhteiskunnan kehittymisen myötä ja että vapautusliiton burakulaisille vaatimat etuudet sekä yhteistyö vallassa olleiden liberaalidemokraattien kanssa aiheuttaisivat hajaannusta työväenluokan sisällä.

Vapautusliiton suurin saavutus ovat vuonna 1969 aloitetetut burukalaistuet: Vuodesta 1969 vuoteen 2002 voimassa olleen erityislain nojalla Japanin valtio rahoitti hankkeita burakulaisten taloudellisen ja sosiaalisen aseman parantamiseksi. Niihin kuului burakulaisalueilla toteutettuja rakennusprojekteja, suoraa rahallista tukea burakulaisperheille sekä kampanjoita, joilla lisättiin valtaväestön tietoisuutta syrjinnästä. Vapautusliitolla oli keskeinen rooli paitsi erityislain puolesta kampanjoimisessa, myös sen pohjalta toteutettujen hankkeiden valvojana.

Hankkeet paransivat huomattavasti burakulaisten asemaa, mutta saivat myös kritiikkiä sekä oikealta että vasemmalta. Arvostelijoiden mielestä niiden rahalliset hyödyt jakautuivat epätasaisesti burakulaisten kesken ja aiheuttivat kateutta valtaväestössä. Hankkeet kohtasivat myös käytännön vaikeuksia, kun burakulaisten elintaso nousi ja apua tarvitsevien tunnistaminen vaikeutui. Lisäksi osa arvostelijoista pelkäsi, että burakulaisia erityisesti auttavat toimenpiteet erottelisivat heidät valtaväestöstä ja vahvistaisivat ryhmien välisiä raja-aitoja.

Hankkeiden keskeinen toteuttajakaan ei ole säästynyt arvostelulta. Burakujen vapautusliitto on tullut tunnetuksi järjestämistään tuomitsemistilaisuuksista, joissa luetaan syytteitä syrjintään syyllistyneille. Aikaisemmin liiton jäsenet ovat ääritapauksissa jopa pitäneet syytettyjä vankeina saadakseen heidät tunnustamaan tekonsa.

Jotkut median edustajat sanovatkin välttelevänsä burakulaisten käsittelemistä, koska pelkäävät vapautusliiton reaktiota, jos aihetta ei käsitellä sille mieluisalla tavalla. Vapautusliitto itse pitää menetelmiään välttämättöminä, koska Japanin laki ei anna syrjinnän uhreille todellista mahdollisuutta saada oikeutta.

Tukitoimien loppuminen sai jotkut tarkkailijat nostamaan ilmaan kysymyksen, onko vaikein osa työstä burakulaisten aseman parantamiseksi jo tehty? Katoaako syrjintä nyt itsestään ajan kuluessa, kun burakulaiset muuttavat pois vanhoilta asuinalueiltaan ja sekoittuvat valtaväestöön?

Joidenkin valtaväestön edustajien mielestä juuri burakulaisten yhteiskunnallinen näkymättömyys antaa heille mahdollisuuden sulautua muiden joukkoon ja välttyä syrjinnältä. Burakujen vapautusliitto taas korostaa, että burakulaiset ansaitsevat tulla muistetuiksi merkittävästä roolistaan Japanin historiassa.

Jo Edo-kaudella jotkut burakulaisjohtajat nousivat aikansa merkkihenkilöiksi, kun taas esimerkiksi burakulainen **Kenji Nakagami** oli yksi sodanjälkeisen Japanin tärkeimmistä kirjailijoista. Vaikenemalla burakulaisista vaietaan myös heidän saavutuksistaan.

ON HELPPO KOOSTAA LISTA siitä, miten burakulaiset eivät eroa muista japanilaisista: ulkonäöltään, kieleltään, tavoiltaan, etniseltä alkuperältään ja niin edelleen. Keskimääräiset erot koulutuksessa ja tulotasossa vähemmistön ja valtaväestön välillä taas ovat kaikki suoraan tai epäsuoraan seurausta kauan jatkuneesta syrjinnästä. Jos syrjintää ei olisi ollut, burakulaiset olisivat sulautuneet muuhun väestöön siinä missä muidenkin vanhojen yhteiskuntaluokkien jäsenet.

Jos sen sijaan uskoo ennakkoluuloja, joita burakulaisiin on aikojen saatossa kohdistettu, ovat he käsitysten mukaan niin kaukana ”oikeista japanilaisista” kuin olla voi. Edo-kaudella burakulaiset rinnastettiin eläimiin, mikä näkyy vieläkin vähemmistöä vastaan käytetyissä solvauksissa. Edelleen yleisen harhakäsityksen mukaan burakulaiset ovat alunperin korealaisten jälkeläisiä. Nykyajan burakulaiskriitikot uskovat burakulaisten olevan likaisia, sivistymättömiä ja rikollisuuteen taipuvaisia.

Japanilaisia kouluja tutkinut **June A. Gordon** on pannut merkille, kuinka eräät hänen haastattelemansa opettajat kuvasivat burakulaisen kulttuurin erityisominaisuuksiksi muun muassa materialismia, huonoa koulutusta ja varhaisia, suunnittelemattomia raskauksia. Gordonin mielestä nämä piirteet vaikuttivat kuitenkin tyypillisiltä mille tahansa pienituloiselle ja yhteiskunnan marginaaliin ajautuneelle yhteisölle. Opettajat olivat ”burakulaistaneet” piirteet, joilla ei ollut mitään tekemistä burakulaisuuden kanssa.

Havainto sai Gordonin esittämään seuraavan kysymyksen: onko burakulaisluokan ylläpitäminen japanilaisille välttämätöntä siksi, että ajatusta Japanista keskiluokkaisena yhteiskuntana ei tarvitsisi kyseenalaistaa? Käsitys burakulaisten ja valtaväestön erilaisuudesta palvelee yhteiskunnan hallitsevien tahojen etuja: burakulaisten kohtaamat ongelmat voidaan lakaista maton alle, koska he eivät ole ”oikeita japanilaisia”.

Ne burakulaiset, jotka eivät ole pystyneet saavuttamaan samaa elintasoa kuin väestön enemmistö, painivat samojen ongelmien kanssa kuin muutkin huono-osaiset: epävarma toimeentulo, tulevaisuudennäkymien puute ja köyhyyden periytyminen. Heitä kaikkia hyödyttäisi perusturvan parantaminen ja yhteiskunnallisen tulonjaon uudistaminen.

Oli kyse sitten burakulaisista tai valtaväestöstä, virallisen Japanin on tunnustettava, että kaikkien kansalaisten mahdollisuudet eivät ole tasaveroiset. Samalla sen on kohdattava menneisyytensä ja annettava ääni ihmisille, joiden kokemista vääryyksistä se on mieluummin vaiennut.

Eero Suoranta on Itä-Aasian tutkimuksen opiskelija ja Ytimen toimituskunnan jäsen

Susanna Huovinen
KOLUMNI

Kirjoittaja on kansanedustaja (sd.) ja Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja

Vapaana pelosta, TURVASSA VÄKIVALLALTA

TÄNÄ vuona tulee kuluneeksi 65 vuotta siitä, kun YK:n ihmisoikeusjulistus hyväksyttiin. Sodanjälkeinen ihmisoikeuslähtöinen ilmapiiri inspiroi myös Euroopan päämiehiä perustamaan oman ihmisoikeusjärjestön, Euroopan neuvoston.

Vuonna 1950 hyväksytyssä Euroopan ihmisoikeussopimuksessa YK-julistuksen sisältämät ihmisoikeudet vietiin askelta syvemmälle, sillä sopimuksen sisältämät oikeudet sitovat sen allekirjoittaneita valtiota tiukasti. Lisäksi oikeuksien toteutumista valvoo Euroopan ihmisoikeustuomioistuin, jonka päätökset ovat sitovia Euroopan neuvoston jäsenmaille.

Nyt Euroopan neuvosto tarttuu Istanbulin sopimuksella kiusaamisen, syrjinnän ja väkivallan vaikeaan muotoon eli naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan. Ilmiö on vaikea erityisesti siksi, että sen havaitseminen on usein hankalaa. Uhrin kannalta kyse on vielä julmemmasta asiasta: kodin pitäisi olla turvallinen paikka jokaiselle ihmiselle ja kuitenkin hyvin monet elävät kotonaan jatkuvan väkivallan uhan alla.

> Lähes viikoittain saamme lukea uutisia perheväkivallasta.

NAISIIN kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisen ja torjumisen yleissopimus on kattavin kansainvälinen sopimus asiassa ja sen tavoitteena on väkivallan ehkäiseminen, uhrien suojelu ja väkivallan tekijöiden saattaminen syytteeseen.

Sopimuksella tavoitellaan myös sitä, että vaikea aihe ja sen kielteiset vaikutukset yksilöille ja yhteiskunnille saadaan laajasti kansalaisten tietoon. Perheväkivallan inhimilliset seuraukset ovat valtaisat, mutta yhteiskunnat joutuvat kantamaan myös mittavaa taloudellista vastuuta väkivallan seurausten hoidosta.

Kyse ei siis ole ihmisten tai perheiden yksityisasiasta. On kyettävä muuttamaan ihmisten asenteita ja rohkaisemaan ihmisiä puolustamaan omaa ja toisen fyysistä koskemattomuutta.

Suomen perustuslain sisältämät perusoikeudet juontavat juurensa kansainvälisiin ihmisoikeuksiin ja Suomi on monessa suhteessa ihmisoikeuksien toteutumisen kannalta mallimaa. Täällä on turvallista elää, ihmiset ovat vapaita ja demokraattinen yhteiskunta toimii. Tämän toteaa myös Suomessa viime kesäkuussa vieraillut Euroopan neuvoston ihmisoikeuskomissaari **Niels Muižnieks.**

SILTI meilläkin riittää vielä parannettavaa. Juuri perhe- ja lähisuhdeväkivaltatapaukset ovat ihmisoikeuksien näkökulmasta Suomen häpeäpilkku. Turvalliseksi mielletystä yhteiskunnastamme huolimatta suomalaisella naisella on EU-maiden keskiarvoon nähden kaksinkertainen riski joutua perheväkivallan uhriksi.

Lähes viikoittain saamme lukea uutisia perheväkivallasta. Tammikuussa Aamulehti (23.1.) uutisoi räväkästi: ”Totuus kodeista paljastuu: Poliisi selvittää perheväkivaltaa noin kaksi kertaa tunnissa.” Milloin suomalainen yhteiskunta havahtuu ongelmaan tosissaan?

Törkeät väkivallanteot ja kuolemantapaukset ovat valitettavasti vain jäävuoren huippu. Useimmiten tekojen takana on jopa vuosia jatkunut psykologinen väkivalta, laiminlyönti, pelottelu ja uhkailu. Se, että lievät väkivaltarikokset siirtyivät yleisen syytteen alaisiksi, oli tärkeä askel oikeaan suuntaan myös perhe- ja lähisuhdeväkivallan osalta, mutta rikoksentekijöiden rankaiseminen ei yksinään riitä tilanteen korjaamiseksi.

Perheväkivaltatapauksissa heikoimmassa asemassa on uhri, oli se sitten lapsi tai aikuinen, nainen tai mies. Siksi ongelmaan puuttumisen lähtökohtana tulisi aina olla uhrin suojelu ja auttaminen. Lainsäätäjien tulee varmistaa, että viranomaisilla on tarvittava koulutus uhrin tunnistamiseksi ja riittävät työkalut tämän auttamiseksi.

Toimivan järjestelmän edellytyksenä on selkeä vastuunjako ja viranomaisten välinen yhteistyö. Lisäksi tarvitaan asennemuutokseen tähtäävää laajempaa keskustelua. Ongelmat eivät häviä vaikenemalla.

SUOMEN tulee ratifioida Istanbulin sopimus mahdollisimman nopeasti. Euroopan neuvoston ihmiskaupan vastaista sopimusta ratifioitiin kuusi vuotta. Nyt prosessin pitää sujua nopeammin. Lisäksi on selkiytettävä ministeriöiden ja viranomaisten työnjakoa ja yhteistyötä.

Asian koordinaatio ontuu. Pahimmillaan tämä voi tarkoittaa käytännössä sitä, että perheväkivallan uhria ei tunnisteta, häneltä ei uskalleta kysyä aiheesta, hänen kokemustaan vähätellään eikä hän saa tarvitsemaansa apua.

Istanbulin sopimus on hyvä osoitus siitä, että kansainvälinen yhteistyö kannattaa. Maailma ei ole valmis – eikä Suomikaan ole ongelmaton. Väkivaltaa ja pelon ilmapiiriä ei tarvitse sietää eikä suvaita. Suomessa tarvitaan vakavaa keskustelua perheväkivallan laajoista vaikutuksista ja konkreettista ohjelmaa ongelmien vähentämiseksi.

Afrikan korruptio EI OLE luonnonlaki

Mikä selittää Botswanan menestystä? Pekka Peltolan mukaan menestys on määrätietoisen suunnittelun tulos, jossa merkittävä osansa on ollut maan ensimmäisellä presidentillä Seretse Khamalla.

Melkein kaikkia hyvin köyhiä maita vaivaa korruptio, joka on samalla keskeinen köyhyyden syy. On myös öljyrikkaita maita, kuten esimerkiksi Nigeria ja Angola, joissa kansa elää kurjuudessa eikä köyhyys näytä yhtään hellittävän.

Mo Ibrahimin säätiön tuore Afrikan hyvinvointi-indeksi kertoo, että Afrikassa on kolme maata, joilla menee aika hyvin. Ne ovat Botswana sekä saarivaltiot Kap Verde ja Mauritius. Botswana on korkealla melkein kaikissa osaindekseissä, mutta ykkösenä inhimilliseen kehitykseen liittyvissä mittareissa. Miksi? Sen olen halunnut tietää.

Botswanan pääkaupunki Gaborone perustettiin vasta maan itsenäistyessä autiomaahan, mutta veden äärelle. Suurin osa Botswanaa sijaitsee Kalaharissa tai sen reunalla. Gaboronessa on nyt yli 300 000 asukasta.

Kiersin yhden päivän aikana kaupungin kokonaan 20–40 kilometrin säteellä ja etsin slummeja, jollaisia on kaikkien tuntemieni Afrikan pääkaupunkien ympärillä. Gaboronessa niitä ei ole. Ihmisillä on tontit ja oikeat talot. Peltisuojat ovat kotieläimiä varten. Lähiöissä on enemmän kauppoja kuin Oulunkylässä tai Käpylässä ja myös päiväkoteja, partureita, autokorjaamoja, kouluja ja terveysasemia.

Kaikkialla on myös kansan perinteisiä kokoontumispaikkoja, joiden nimi on *kgotla*. Niissä kokoonnutaan kerran tai useammin viikossa pohtimaan ja ratkaisemaan lähiyhteisön asioita. Ne tukevat todellisuudessa vahvasti virallista paikallishallintoa.

Mma Ramotswe -kirjat antavat melko todentuntuisen kuvan ystävällisestä Botswanasta. Kansa on edelleen köyhää, mutta kurjaa se ei ole. Tulevaisuus on näyttänyt jo pitkän aikaa hyvältä, sillä kansantuote on kasvanut paria poikkeusta lukuun ottamatta 7–9 prosenttia vuodessa jo yli 40 vuoden ajan. Valtion kassassa on suuri rahasto huonojen vuosien varalle.

KULUNEENA VUONNA KÄVIN myös toisessa, hyvin erilaisessa Afrikan maassa, Liberiassa. Pääkaupunki Monroviassa asuu 40 prosenttia maan väestöstä, mikä on noin puolitoista miljoonaa ihmistä. Erityisiä slummeja siellä ei ole, sillä koko kaupunki on yksi valtava slummi.

Yläluokan asunnot ja hotellit sijaitsevat muurien sisällä keskellä hökkeleitä, kuten suurlähetystötkin. Ranskan suurlähettilään residenssiä vastapäätä on suuri kerrostalo, jonka katto ja ylin kerros ovat aikaa sitten romahtaneet, mutta alemmissa kerroksissa asutaan edelleen.

Eroja mailla on vaikka kuinka paljon: esimerkiksi se, että Liberia ei ole koskaan ollut siirtomaa. Sinne tosin siirrettiin Yhdysvalloista vapautettuja orjia, jotka ottivat maan pikku hiljaa haltuunsa. Tätä perua on Liberian ja USA:n läheinen suhde. Botswana ei ole useampaan miesmuistiin käynyt sotaa, mutta Liberiassa oli sisällissota vielä viime vuosikymmenellä.

Luonnonvaroja on molemmilla. Botswanalla on timantteja ja muita mineraaleja. Myös Liberialla on mineraaleja ja öljynporauslupia myydään parhaillaan. Liberian maaperä on erittäin viljavaa ja sadetta riittää. Erityisesti viljellään kumipuita ja öljypalmuja. Ruuantuotanto on kuitenkin heikonlaista.

Tärkein ero on kuitenkin korruptio. Sitä on myös Botswanassa, mutta siitä jää kiinni ja tuomio tulee ministerillekin. Arkipäivässä sitä ei huomaa. Liberiassa korruptio ja muu varastaminen on jokapäiväistä jokaiselle asukkaalle. Poliisille pitää maksaa, viranomaisluvat maksavat, vain ystäviin voi luottaa, jos heihinkään. Lehdet kirjoittavat korruptiotapauksista, mutta tuomiot jäävät tulematta.

Erittäin raakaa sisällissotaa perusteltiin korruption kitkemisellä. Sota käytiin ja sen voittanut presidentti **Charles Taylor** on saanut Haagin kansainväliseltä tuomioistuimelta 70 vuoden vankeustuomion muun muassa korruptiosta. Sodassa mitalisijalle jäänyt toinen sotaherra **Prince Johnson** istuu maan parlamentissa.

Maan toivo on Nobel-rauhanpalkittu presidentti **Ellen Sirleaf,** joka yrittää saada järjestys- ▶

tä ja edistystä aikaan. Minkäänlaista konsensusta kehittämispolitiikasta ei ole. Median keskustelussa ei edes puhuta tavoitteista vaan henkilöistä, joita sitten mustamaalataan.

Molemmilla mailla on rikas luonto ja turismille sopivia huikaisevan kauniita paikkoja. Botswanassa pohjoisen luonnonsuojelualueet vetävätkin turisteja kaikkialta maailmasta. Sinne pääsee hyviä teitä ja lentäen. Liberian satakilometriset hiekkarannat, lämpimät kirkasvetiset laguunit ja rikkaat kalavedet odottelevat vielä vierailijoita.

Hotellit ovat romahtaneet, majatalojen taso ei ole usein edes välttävä. Tiet ovat vain nelivetoautoilla ajettavassa kunnossa, eikä sadekautena aina niilläkään. Pääkaupungin ja sen liepeiden ajoneuvoruuhkat ovat pahinta, mitä olen nähnyt. Hintatason korkeus verrattuna Botswanaan ihmetyttää, vaikka Botswanan pula onkin vahva valuutta. Hintoja voi verrata, sillä USA:n dollari on Liberiassa käypä valuutta oman dollarin rinnalla.

> ”Koska maan johto ei varasta!”

BOTSWANAN POIKKEAVUUS EI OLE sattuma, vaan määrätietoisen suunnittelun tulos. Ensinnäkin Botswana oli Britannian suojeluksessa omasta pyynnöstään, torjuakseen liittämisen Etelä-Afrikkaan. Toisekseen maan rikkauksista ei tiedetty ennen itsenäisyyttä, joten Britannian oli helppo luopua alueesta. Kolmanneksi maan historiaan kuuluu olennaisesti eräs viime vuosisadan suurista tarinoista, jota soisi perhelehtien edelleen ajoittain kertaavan: **Seretse Khaman** ja **Ruth Williamsin** rakkaustarina.

Bangwato-heimon kruununprinssi Seretse lähetettiin toisen maailmansodan jälkeen lännen ylipistoihin koulutettavaksi. Sijaishallitsijana toimi kaikkiaan yli 20 vuotta hänen enonsa **Tshekedi.** Oxfordissa lakia opiskellessaan Seretse tutustui ja rakastui sihteerinä työskentelevään Ruthiin ja vuoden seurusteltuaan he päättivät mennä naimisiin.

Avioliitto nostatti hälyn: Musta mies naimisiin valkoisen naisen kanssa! Sitä ei voinut hyväksyä Lontoon anglikaanien piispa, joka kielsi parin vihkimisen, eivätkä siirtomaavirkamiehet. Britannian hallitus oli kivikovana vastaan. Etelä-Afrikan ja Etelä-Rhodesian hallitukset pitivät asiaa pöyristyttävänä, sillä liitto uhkasi rotuerottelun perustaa. Vastaan olivat myös Tshekedi ja koko heimo, sillä perinteen mukaan hallitsijan puolison valitsee tämän isoäiti. Rakkausavioliitosta ei voinut olla puhettakaan.

Kovasta ja laajasta vastarinnasta huolimatta pari otti siviilivihkimyksen ja Seretse matkusti marraskuussa 1948 Botswanaan vastaamaan tekemisistään. Seretse perusteli tekoaan tuhansille heimolaisilleen kgotla-kokouksissa neljä päivää, ja voitti kansansa puolelleen. Ei kuitenkaan sijaishallitsija Tshekediä, joka lähimpine kannattajineen muutti raivoissaan muualle maahan.

Britannia juonitteli asiassa parhaansa mukaan. Arkistojen avauduttua voidaan nyt lukea **Susan Williamsin** kirjasta *Colour Bar,* miten sekä työväenpuolueen että konservatiivien ministerit ja korkeat virkamiehet valehtelivat kansalle ja parlamentille, peitellen sujuvasti viime kädessä rasistista asennettaan.

Britannia halusi ehdottomasti olla loukkaamatta Etelä-Afrikan apartheid-hallitusta, koska tarvitsi sen tukea kylmässä sodassa. Seretse määrättiin matkustamaan Lontooseen, jonne myös miestään Botswanaan seurannut Ruth joutui myöhemmin palaamaan. Seretse oli viisi vuotta maanpaossa ja häneltä kiellettiin loppuun saakka oikeus astua perintövirkaansa heimonsa päälliköksi. Sen johtaja hän kuitenkin käytännössä oli.

MAAILMANTILANNE KUITENKIN MUUTTUI, kun Afrikan maat alkoivat vaatia itsenäisyyttä. Britannia näki, että sen on parasta luopua tästä rutiköyhästä autiomaapalasesta eteläisessä Afrikassa, jonka kansantuote henkeä kohti oli viidenneksi alhaisin maailmassa. Perustettiin komissio, jonka tehtäväksi tuli suunnitella itsenäisyyttä varten perustuslaki ja hallinto.

Seretse sai liittyä komissioon ja hän kohosi pian sen johtoon. Itsenäisyyttä valmistellessaan hän perusti myös Botswanan demokraattiseen puolueen (RPD) ja asettui sen johtoon. RPD sai kansalta valtavan kannatuksen maan ensimmäisissä vaaleissa vuonna 1965, 28 paikkaa 31:stä, ja niin Seretse valittiin maan ensimmäiseksi presidentiksi. Ruthista tuli varsinkin Botswanan naisten rakastama maan ensimmäinen nainen, Lady Khama.

Sir Seretse Khama kuoli diabetekseen vain 59-vuotiaana vuonna 1980, mutta 14 vuodessa hän ehti saada suunnittelemansa valtion käyntiin. Alkuperäiseen rutiköyhyyteen toi valonsäteen timanttien löytyminen, onneksi vasta itsenäistymisen jälkeen. Botswana pääsi itse sopimaan De Beers -timanttiyhtiön kanssa voittojen jakamisesta.

Lain nojalla timanttien tuotto on käytettävä Botswanan sisällä koulutuksen, terveydenhuollon ja infrastruktuurin rakentamiseen. Näin on tehtykin ja rahaa on riittänyt myös eläkkeisiin ja köyhimmille tarkoitettujen erityistukien säätämiseen. On huomattava, että Seretse ei ollut vasemmistolainen, korkeintaan vapaamielinen, ja Ruth oli konservatiivi. Se ei estänyt heitä pitämästä köyhyyden poistamista välttämättömänä.

Botswanan hallintomallin ytimenä on vahva hallintokoneisto ja lain kunnioitus. Siihen on liitetty ilman valtaoikeuksia oleva, mutta ruohonjuuritasolla hyvin vaikuttava perinteinen hallinto, jonka tärkein osa on kgotla-kokous.

Maan itsenäistyttyä koko maassa ei ollut kuin kourallinen koulutettuja ihmisiä. Seretse päätti ostaa hallinnon asiantuntemuksen. Kun kaikkialla Afrikassa uudet mustat vallanpitäjät siirsivät sivuun valkoisia siirtomaahallinnon virkamiehiä, Seretse palkkasi näitä maansa palvelukseen. Samalla heitä pyydettiin järjestämään koulutuspaikka yhdelle botswanalaiselle siinä yliopistossa, jossa olivat itse opiskelleet.

Näin koottiin virkamieseliitti, joka kykeni rakentamaan parimiljoonaiselle kansalle koneiston, jolla kyettiin vähitellen rakentamaan hyvinvointiyhteiskuntaa ja ylläpitämään yhteiskuntarauha. Botswanan kansantuote henkeä kohti on itsenäisyysaikana kasvanut dollareilla mitattuna yli 200-kertaiseksi. Se on nyt noin 16 000 dollaria, kolmasosa Suomen BKT:sta.

Seretsen ja Ruthin poika, **Ian Khama** valittiin maan neljänneksi presidentiksi vuonna 2008. Välillä presidentteinä olivat Seretsen aisapari **Quett Masire** ja **Festus Mogae.** Vaalit ja vallanvaihdot ovat tapahtuneet sujuvasti ja kaikkia pelisääntöjä kunnioittaen.

Ollessani tammikuussa menossa Botswanaan tapasin sattumalta lentoasemalla Ghanan entisen ja moninkertaisen presidentin **Jerry Rawlingsin** perheineen. Hänen tarmokas vaimonsa **Nana Agyemang-Rawlings** pyrkii tulevissa vaaleissa maan presidentiksi ja on perustanut oman puolueenkin.

Kysyin Jerry Rawlingsilta, miksi Botswanalla menee niin hyvin? Vastaukseksi Rawlings jyrähti: ”Koska maan johto ei varasta!” YDIN

Pekka Peltola on valtiotieteiden tohtori, joka on julkaissut useita Afrikkaa käsitteleviä teoksia, viimeisimpänä *Afrikassa* (Into 2011).

Li Andersson

KOLUMNI

Kirjoittaja on yksi Äärioikeisto Suomessa -kirjan kirjoittajista ja Vasemmistonuorten puheenjohtaja.

Muuttunut ÄÄRIPÄÄ

[SUOMESSA valtavirtamedia heräsi keskustelemaan äärioikeistolaisten liikkeiden voimistumisesta vasta pari viikkoa sitten, kun Jyväskylään kaupunginkirjastoon hyökkäsi kolme aseistautunutta kansallissosialistisen Suomen Vastarintaliikkeen (SVL) aktiivia kesken *Äärioikeisto Suomessa* -kirjan esittelyä.

SVL:stä onkin syytä keskustella, sillä liikkeen aktiivit ovat syyllistyneet useampaan pahoinpitelyyn jo monien vuosien aikana. Valitettavasti Suomessa asuvien valkoihoisuusnormista eroavien ihmisten kokema rasismi ja rasistisesti motivoitunut väkivalta nousee harvoin uutiskynnyksen yli.

SVL:stä on syytä puhua myös sen takia, että liikkeen väkivaltainen toiminta on viime vuosien aikana lisääntynyt. Liikkeen tilillä on useampi poliittinen hyökkäys, kuten pahoinpitely rasisminvastaisessa mielenosoituksessa vuonna 2010, kaasuisku Pride-marssilla vuonna 2010, pippurisumutehyökkäys **Dan Koivulaaksoa** vastaan vuonna 2012 ja viimeisimpänä Jyväskylän puukotus.

Mutta Jyväskylän kaupunginkirjaston luentosalin sisällä, jossa *Äärioikeisto Suomessa* -kirjan esittely jatkoi hyökkäyksen jälkeen, ei tästä huolimatta puhuttu juuri lainkaan Suomen vastarintaliikkeestä. SVL edustaa hyvin sitä, mikä on perinteisesti mielletty äärioikeistoksi. Se on kansallissosialistinen ja vallankumouksellinen järjestö, joka taistelee ”integraatiota ja kulttuurista rappiota vastaan” sekä vastustaa ”uhkaavaa kansamme sulautumista muiden rotujen ja kansanryhmien kanssa”.

Jyväskylän kirjaesittelyssä oli tarkoitus puhua äärioikeistolaisten liikkeiden muutoksesta ja siitä, miten tärkeää on ymmärtää, miltä erilaiset radikaalioikeistolaiset liikkeet näyttävät ja kuulostavat tänään. Ilman ymmärrystä siitä tietoisesta retorisesta muutoksesta johon nämä liikkeet ovat ryhtyneet, rajautuu määritelmä äärioikeistosta ainoastaan SVL:n kaltaisiin ”natsitoimijoihin”.

> Todellinen uhka demokratialle on salonkikelpoiseksi muutettu rasistinen ja sovinistinen puhe

[TOISEN maailmansodan jälkeen fasistiset liikkeet löysivät itsensä mahdottomasta poliittisesta tilanteesta. Siksi Ranskassa alettiin uudistaa fasistista ajattelua sopimaan paremmin maailmansotien jälkeiseen maailmaan sekä sen henkiseen ilmapiiriin. Rotubiologian sijaan ruvettiin puhumaan kulttuureista ja niiden erilaisuudesta, etnisten ryhmien tuhoamisen sijaan alettiin puhua ulossulkemisesta ja ajaa enemmistöön kuuluvien ihmisten oikeuksia omaan identiteettiin ja kulttuuriin.

Tavoitteena oli fasistisen ajattelun tekeminen uudestaan salonkikelpoiseksi, sekä kulttuurisen hegemonian saavuttaminen. Ja siinä onnistuttiin. 1900-luvun viimeisinä vuosikymmeninä Front National kasvatti kannatustaan Ranskassa ja inspiroi radikaalioikeistolaisia puolueita ja liikkeitä ympäri Eurooppaa.

Suomen Sisu toi 2000-luvun puolessa välissä vastaavanlaisen retoriikan Suomeen ”monikulttuurisuuden kritiikin” kautta. Suomalaisuutta ja suomalaista kulttuuria puolustetaan niin kuvitteellisilta sisäisiltä kuin ulkoisiltakin uhilta ja monikulttuurisuutta vastustetaan tuhoisana.

[SAMANLAINEN tapa käsitellä kulttuureja yhdistää monia nykypäivän radikaalioikeistolaisia puolueita, uusia islamfobisia liikkeitä ja bloggaajia. Islam esitetään yleensä kaikista vaarallisimpana uhkana, länsimaisen demokratian ja tasavertaisuuden vastakohtana. ”Vihervasemmisto”, feministit ja siirtolaisten oikeuksia puolustavat tahot taas esitetään sisäisiksi vihollisiksi.

Puheeseen kulttuurien erilaisuudesta ja islamin vaarallisuudesta törmää tänään kaikilla yhteiskunnan alueilla, eduskuntaa myöten. Sisulaiset ovat siirtyneet vaikuttamaan parlamentaaristen rakenteiden sisällä ja esimerkiksi **Jussi Halla-ahon, James Hirvisaaren, Olli Immosen** ja **Juho Eerolan** kaltaiset poliitikot ovat profiloituneet tällaisella retoriikalla. Etniseen ja kulttuuriseen hierarkiaan pohjautuva ajattelu sekä sisäisiä ja ulkoisia uhkia maalaileva retoriikka ovat yleistyneet julkisessa keskustelussa.

Tällaisen puheen ja ajattelun valtavirtaistuminen on se yhteiskunnallinen kehitys, josta pitäisi puhua äärioikeistoa analysoitaessa. Todellinen uhka demokratialle on salonkikelpoiseksi muutettu rasistinen ja sovinistinen puhe, joka antaa liikkumavaraa, poliittista polttoainetta ja maalitaulun väkivaltaisille ja marginaalisille ryhmille ja yksilöille, kuten Euroopan vastarintaliikkeille ja anderbehringbreivikeille. YD

Sosiaalinen rinnakkaiselo kysyy JALOMIELISYYTTÄ

URI:n toiminnanjohtaja, episkopaalisen kirkon pappi Charles Gibbs on sydämeltään mystikko ja runoilija. Ennen pappeuttaan hän opetti Minnesotan yliopistossa kirjoittamista. Tällainen pappi on ilo kohdata. Pappi, jolle jalomielisyyden osoittamisesta ja sen edistämisestä on tullut kutsumus.

Charles Gibbs on saanut harjoitella jalomielisyyttä eri puolilla maailmaa luotsatessaan suurinta ruohonjuuritason uskontodialogijärjestöä. URI (United Religions Iniative) on globaali verkosto, johon kuuluu yli puolen tuhatta ruohonjuuritason järjestöä ja yhteisöä.

Verkoston tehtävänä on uskontodialogin ja kulttuurien välisen yhteistyön avulla lopettaa uskonnolla motivoitu väkivalta. URI:n toiminta koskettaa arvioituna 2,5 miljoonaa ihmistä.

Charles Gibbs vieraili Suomessa tammikuun puolessa välissä osallistuen Kirkon Ulkomaanavun koordinoimaan uskontokuntien johtajien kokoukseen. Tuolloin Gibbs oli surullinen, koska hiljattain URI:n kouluttajana toiminut **Ifran Ali** kuoli pommi-iskussa Pakistanissa.

– Rauhantyö ei ole vain pitkäaikaista työtä, vaan se on myös vaarallista. Mutta muuta vaihtoehtoa ei ole kun toimia, näkee Charles Gibbs.

GLOBAALIN ETIIKAN JULISTUS totesi aikoinaan, että uskonnot eivät yksin ratkaise taloudellisia, poliittisia, ekologisia ja sosiaalisia haasteita, mutta niillä voidaan kuitenkin saavuttaa sellaista, mitä eivät pelkät taloussuunnitelmat, poliittiset ohjelmat tai juridiset säätelyt yksin saa aikaan.

Uskonnot pystyvät tähän ainoastaan, jos uskontojen edustajat lopettavat aiheuttamansa konfliktit ja valtapelit. Tämä vaatii jättämään keskinäisen ylimielisyyden, epäluulon, ennakkoluulot ja viholliskuvat.

Charles Gibbsin mielestä sosiaalisen rinnakkaiselon rakentamiseksi tarvitaan jalomielisyyttä, joka kasvaa yksinkertaisesti silloin, kun näkee sekä itsensä että muut ympärillään arvokkaina. Tämä herättää anteliaisuuden ja vieraanvaraisuuden.

Jalomielisyyden kasvattamisessa tarvitaan Gibbsin mukaan ennen kaikkea luottamusta. Voidaan lähteä liikkeelle vaatimattomuuden hyveestä. Kun halutaan tarjota muille viisautta ja antaa tietoa, halutaan itsekin oppia prosessissa.

Charles Gibbsin mielestä uskontodialogilla on hyvä olla luottamusta sitä viisautta kohtaan, jota hän on henkiseltä perinteeltään tai uskonnoltaan saanut. Samoin hänen olisi luotettava siihen, että on olemassa jotakin, mikä on jakamisen arvoista.

Vaatimatonta asennetta tarvitaan, että ymmärretään oman tiedon rajallisuus. Taidokasta on täten omata luottamusta kertoa omastaan, mutta tavalla, jossa osataan pysähtyä kuuntelemaan samalla toisia. Näin voidaan laajentaa ymmärrystä, kasvaa ja muuttua ihmisinä.

– Kun sanoo URI:n kirjaimet englanniksi, sanoo samalla, että *You are I,* sinä olet minä. Eräs ystäväni maya-intiaani tervehtii minua usein samalla viisaudella sanoen: ”Sinä olet minussa ja minä olen sinussa”, kertoo Gibbs.

Tuo tervehdys on vahva sanomaltaan. Se pitää Gibbsin mielestä sisällään olennaisen näkökulman, kun toivotetaan uudet ihmiset tervetulleiksi dialogiin.

– Työssämme tärkeintä on kuunnella toisten tarinoita ja huomata niissä yhteys omiimme. Huomata yhteinen ihmisyys, joka sitoo meidät yhteen. Valitettavan usein ihmiset haluavat määrittää itsensä negaatioiden kautta suhteessa toiseen, jolloin he tekevät toisistaan erilaisia.

– Onkin hyvä luoda tilanteita, joissa ihmisillä on mahdollisuus tutustua toisiinsa ja löytää luonnollista yhteyttä arjessa, eikä suhteessa toiseuteen vaan suhteessa ihmisyyteen ja maailman kansalaisuuteen. Näin saadaan poistettua pelkoa, jota ihmiset tuntevat erilaisuutta kohtaan.

GIBBS NOSTAA AJATUKSENSA tueksi muutaman ajattelijan. Rauhanaktivisti, kveekari **Gene Knudsen Hoffman** totesi aikoinaan, että vihollinen on se, jonka tarinaa me emme ole kuulleet.

Amerikkalainen runoilija **Henry Wadsworth Longfellow** oli hänkin samoilla linjoilla kirjoittaessaan: ”Jos me voisimme lukea vihollistemme salaisen historian, meidän tulisi huomata, että jokaisen ihmisen elämässä on riittävästi surua ja kärsimystä riisuaksemme kaiken vihamielisyyden.”

– Kun hallitukset kamppailevat monimutkaisten kysymysten sekasotkussa, me voimme yksilötasolla tavoittaa niitä, joiden luulemme eroavan meistä. Voimme alkaa rakentaa yhdessä yhteisöä, joka iloitsee monimuotoisuudesta. Monimuotoisuudesta iloitseminen vaatii ajatusta siitä, että kaikki ovat yhtä arvokkaita, jolloin kaikkien ääni on saatava kuulolle.

– Usein palaan kristittynä Jeesuksen kehotukseen rakastaa lähimmäistä, kuten itseä. Itsensä on tunnettava siunaukseksi, jotta voi rakastaa

HEIDI RAUTIONMAA

Rauha vallitkoon maailmassa on lause, jota URI:n toiminnanjohtaja Charles Gibbs mielellään viljelee.

itseään tavalla, joka auttaa näkemään muutkin siunauksina. Uskon, että jos voi auttaa muita kokemaan itserakkautta ja myös rakastamaan toisia, on kulkenut aikamoisen matkan rauhantyössä, ajattelee Gibbs.

ALUSSA URI:N PERUSTAJAN, Kalifornian episkopaalisen kirkon piispan **Willian E. Swingin** ajatuksena oli rakentaa foorumi uskontojen johtajille, jotka toimisivat YK:n kanssa yhteistyössä. URI:n nimi *United Religions Iniative* viittaa tähän.

Nimestä on ollut haittaa sillä, vaikka järjestö toteaa olevansa sillanrakentaja, ovat monet virheellisesti ajatelleet järjestön nimen viittaavan uskontojen yhdistämiseen. Katolisen teologin **Hans Küngin** ehdotuksesta URI keskittyi ruohonjuuritasolla tehtävään uskontodialogitoimintaan, jota ei 1990-luvun lopulla juurikaan vielä ollut. Tämä osoittautui URI:n menestykseksi.

– Nyt on onneksi alettu ymmärtää ruohonjuuritason toiminnan tärkeys ja yhteistyön merkitys muiden tasojen kesken. Tarvitsemme johtajuuskoulutusta kaikille näille tasoille, katsoo Gibbs.

Gibbs iloitsee myös siitä, että nykyään osataan nähdä, että johtajuutta on muuallakin kuin perinteisten korkean tason johtajien keskuudessa. Tähän URI on pyrkinyt alusta alkaen. Se on samoin nostanut esille naisten ja nuorten roolia sosiaalisen rinnakkaiselon rakentamisessa.

Monet uskonnot ovat perinteisesti hyvin patriarkaalisia, eivätkä ole antaneet naisille arvostusta tehdystä työstä tai mahdollisuuksia vaikuttaa uskonnollisella kentällä.

Uskontodialogi kysyy, kuinka ihmiset voivat elää arvojensa mukaisesti niin, että se olisi kaikille hyväksi? Moniuskonnollinen yhteistyö on kenties uskontodialogin eri muodoista tehokkain. Yhteinen kanssakäyminen konkreettisen toiminnan ympärillä lähentää luonnollisella tavalla eri uskontojen edustajia tosiinsa.

Kun ihmiset keskittyvät yhdessä katsotun tärkeän asian edistämiseen, siihen ei tarvita teologisia keskusteluita vaan avointa mieltä, toista kunnioittavaa asennetta ja sitoutumista yhteisen hyvän edistämiseen. Ugandassa tämä näkyy muun muassa eri uskontokuntia edustavien naisten yhteisten käsityöpajojen perustamishankkeissa.

Eri perinteiden ja uskontojen johtajat ovat aikaisempaa aktiivisemmin mukana ympäristöliikkeessä. Hyvä niin, sillä jalomielisyys ei voikaan ulottua vain toisiin ihmisiin, vaan se on kohdistettava kaikkialle. Vasta silloin se voi oikeastaan olla jalomielisyyttä myös ihmistä kohtaan.

Heidi Rautionmaa

PEKKA ELOMAA

NAISET ENSIN,

vaikka heikoille jäille

Elisabeth Rehn tutkii sängynlaidalla netistä sopivia lentoreittejä. Sitten hän tekee lumityöt, ajaa lentokentälle ja matkustaa maailmalle. Mukana ei ole poliittisia neuvonantajia, sihteeriä saati laukunkantajaa. Tämä on hänen vahvuutensa: hän on kirjaimellisesti itsenäinen ja riippumaton ”raportööri”.

Ihmisoikeusraportoija **Elisabeth Rehn** mursi monta muuria, kun hänestä tuli puolustusministeri 1990. Eikä se siihen jäänyt. Puoluettaan suositumpana presidenttiehdokkaana hän tasasi tien kuutta vuotta myöhemmin ensimmäiselle naispuoliselle presidentille, sopivasti uuden vuosituhannen kunniaksi.

Rehn on yksi harvoista kansainvälisesti tunnetuista suomalaisista poliitikoista, joka on tehnyt ruohonjuuritason ihmisoikeustyötä YK-tehtävissä ja muutoinkin. Hänet on nimitetty viime vuoden lopulla toiselle kaudelle Kansainvälisen rikostuomioistuimen uhrirahaston johtokuntaan, jonka puheenjohtajana hän on toiminut vuodesta 2010. Miten hänestä tuli hän?

SODISTA JA KONFLIKTEISTA ON tullut kylmän sodan päättymisen jälkeen usein maansisäisiä. Myös YK on joutunut pohtimaan valtioiden ulkoista ja sisäistä suvereeniutta, rauhanliike suhdettaan suojeluvastuuseen ja eurooppalaiset sivullisuuttaan Jugoslavian hajoamissotiin, joihin liittyi serbien, kroaattien ja muslimien toisiinsa kohdistamat etniset puhdistukset.

Serbit olivat vallanneet kesällä 1995 Srebrenican kaupungin ja surmanneet tuhansia muslimimiehiä.

Edellinen ihmisoikeusraportoija oli eronnut tehtävästään, kun joukkomurhaa ei ollut pystytty estämään.

Saksan silloinen ulkoministeri **Klaus Kinkel** soitti Rehnille ja kysyi ryhtyisikö hän ihmisoikeusraportoijaksi? Rehn vastasi myöntävästi. Niin hän vastasi myös YK:n pääsihteeri **Kofi Annanille,** kun tämä kysyi häntä edustajakseen Bosnia Hertsegovinaan.

Myöhemmin Rehn oli syyttäjän todistajana Haagin sotarikostuomioistuimessa, Jugoslavian tribunaalissa vuonna 2008.

– Todistaja on eristetty omaan huoneeseen eikä hän saa puhua kenenkään kanssa. Siellä oli kuihtunut kukka, vanha sanomalehti ja pelikortit, hyvin yksinäistä. Kahtena päivänä olin todistajana ja kaiken aikaa ristikuulusteluissa. Se oli hyvin pelottava kokemus. Kaikki sanomasi kyseenalaistetaan.

Rehn ymmärtää hyvin, kuinka vaikeaa on saada raiskattu nainen pienestä kylästä todistamaan. Vaikka naisia suojellaan, kaikki kylässä tietävät asiasta. Siellä saattaa asua myös murhaaja tai raiskaaja – ja kostonkierre voi jatkua. Suojelu saattaa johtaa myös uuden identiteetin saamiseen, jolloin todistaja menettää kaiken yhteyden perheeseensä ja sukuunsa.

– Julmuutta, jonka ihmiset ovat joutuneet kohtaamaan, on raskas kerrata. Oikeuden pitäisi tietysti voittaa: vaikka pahaa on tehty, oikeutta saadaan. Oikeuden saaminen on kuitenkin riistävä ja piinaava kokemus.

Rehn tietää hyvin, että ihmisoikeusloukkauksia tapahtui puolin ja toisin, vaikka serbeistä puhutaan eniten pahaa. Myös he ovat olleet uhreja.

– Olin raivoissani, kun kroaattikenraalit voittivat vetoomustuomioistuimessa viime marraskuussa. Vaikka kaikenlaisia kauheuksia oli tapahtunut, kuten vanhojen ihmisten päitä leikattu, oli vetoomuksen perusteena, etteivät kenraalit voineet tietää tykinkantamien päässä olevista uhreista. Oikeuden krumeluurit ovat minulle kyllä vaikeita ymmärtää.

– Kenraalit tulivat tietenkin kotiin sankareina – ja Jugoslavian tribunaali menetti arvovaltaansa. Serbit kysyvät miksi heidät tuomitaan, mutta ei Kosovon albaaneja tai kroaatteja?

JUGOSLAVIAN HAJOAMISSOTIA käytiin Sloveniassa, Kroatiassa, Bosniassa, Kosovossa ja Etelä-Serbiassa. Vaikka alueella oli rauhanturvaajia, he eivät pystyneet estämään etnistä vihanpitoa. Serbien pyrkimys ajaa albaanit pois Kosovosta poiki sissisodan ja lopulta Naton käynnistämät pommitukset 1999. Niiden merkityksestä sodan lopettamisessa ollaan oltu montaa mieltä.

– Asuin silloin Sarajevossa ja sain kuulla pommituksista Naton kenraalilta kolme minuuttia ennen niiden alkua. Pommituksille ei ollut YK:n valtuutusta. Ne olivat kyllä turhia, sillä **Slobodan Milosevicin** valta oli jo murentunut ja häntä oltiin työntämässä sivuun luonnollista tietä. Olisi pitänyt malttaa hetki.

Rehniä pyydettiin Banja Lukan yliopistoon puhumaan opiskelijoille, mikä oli turvallisuusriski, mutta Rehn halusi mennä. Sali oli täynnä opiskelijoita. Monet serbit vaativat albaaneja lähtemään omaan maahansa.

– Silloin sanoin, että demokratia ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen lähtee vähemmistöjen oikeuksien tunnustamisesta. Kerroin, että kuulun itse Suomessa kielivähemmistöön ja olisin kovasti suuttunut, jos joku vaatisi minua muuttamaan Ruotsiin. Olen monissa vastaavankaltaisissa tilanteissa joutunut toimimaan selkäytimellä. Silloin on oltava varma siitä mihin uskoo ja mikä on oma käsitys.

Rehn muistuttaa, ettei väkivalta ratkaise konflikteja. Niistä seuraa aina niin paljon pahaa.

– Olin taannoin aika shokeerattu käydessäni Pristinassa Kosovossa. Siellä juhlitaan edelleen pommitusten alkamista. Muistelemme mekin toki talvisodan alkamista, mutta ei se juhlapäivä ole.

JUGOSLAVIAN JA RUANDAN SOTARIKOKSIA ovat tutkineet erilliset YK:n perustamat tribunaalit. Kansainvälinen rikostuomioistuin (ICC) perustettiin Rooman sopimuksella vuonna 2002 pysyväksi sotarikoksia ja ihmisoikeusrikkomuksia tutkivaksi tuomioistuimeksi. Vireillä ovat muun muassa Kongossa ja Ugandassa tapahtuneet rikokset ihmisyyttä vastaan. Uhrirahasto perustettiin samana vuonna.

– Uhrit ovat lapsisotilaiksi pakotettuja. Tyttöjä, joita on kidnapattu jalkavaimoiksi. Kyläläisiä, joita on silvottu ja pahoinpidelty. Kaikki ovat kokeneet valtavan trauman. Eikä seksuaalinen väkivalta kohdistu vain naisiin. Myös miehet ovat joutuneet vankileireillä raiskatuiksi.

– Kun esimerkiksi raiskatut voivat puhua kokemastaan toistensa kanssa, he huomaavat, etteivät he ole yksin häpeänsä kanssa. Kun he voivat kertoa meille, mitä he ovat joutuneet kokemaan, heistä tuntuu, että maailma välittää heistä eikä heitä ole unohdettu. Tämä on ääretömän palkitsevaa.

Rehn kertoo, että paljon annetaan myös ihan fyysistä apua. Kirurgitiimi tekee korjausleikkauksia ja asettaa proteeseja.

– Järjestämme myös opetusta. Ja vaikka kanoille ja vuohille naureskellaan, niillä on suuri merkitys perheiden toimeentulon kannalta. Käytämme paikallisia, usein naisjärjestöjä, käytännön hyvin vaikeassa työssä. Kansalaisjärjestöjen työtä valvotaan tiukasti.

JOS REHN KOTIIN PALATTUAAN joskus valittelee raskasta reissuaan, lapset ja lapsenlapset muistuttavat, että omapa oli valintasi. 78-vuotiaana isoäidit valitsevat ajankäyttönsä useimmiten toisin.

– Viiden tähden hotelleja ei ole, eikä pidäkään olla. Usein tehtäväni on kunniatehtävä ja se tarkoittaa, että vain matkat ja majoitus maksetaan. Kerrankin Kongo-joen varrella olin majassa, jossa ei ollut sähköä eikä vettä.

Rehn kokee palkitsevana, että hän pääsee vierailemaan kylissä ja tapaa ihmisoikeusrikosten uhreja. Usein hänelle sanotaan, että hän on paikallisten afrikkalainen sisar.

– Ugandan sissijohtajaa **Joseph Konya** ei ole vielä saatu kiinni ja toimitettua tuomioistuimen eteen. Eräässä kylässä Konyn sotilaat panivat ihmiset riviin seisomaan ja heidän kallonsa murskattiin. Viimeisenä oli nainen, jonka sotilaat päättivät jättää henkiin kertomaan, millaisiin kauheuksiin he pystyvät. Naiselta leikattiin nenä ja korvat. Hän oli niin tavattoman kiitollinen kirurgitiimille, joka yritti tehdä voitavansa. Ainakin hän kehtasi tulla ihmisten ilmoille.

Ihmisoikeuksista puhutaan usein tilastojen ja numeroiden kautta. Ihmisoikeudet ovat kuitenkin aina yksilön oikeus.

Elisabeth Rehn tyrkättiin aikanaan ”heikoille jäille” ja katsottiin, miten blondin käy. Kiitokset, tuen ja kannustuksen hän on saanut kanssasisariensa tavoin jälkikäteen. Rehnistä on tullut tässä myllyssä väsymätön rauhan puolesta toimija.

– On hyvä, että ihmisoikeudet rauhan takaajana nostetaan esille erilaisissa keskusteluissa. Ympäristönsuojelukin lähti liikkeelle ensin sanoista, sitten teoista.

– Jos joku on onnellinen, minä olen.

Arja Alho

KYBER maailma avaa Suomelle mahdollisuuksia

Erilaisista verkkohyökkäyksistä, kyberstrategioista ja tietoyhteiskunnan haavoittuvuuksista puhutaan mediassa päivittäin. Hyvä, sillä kybermaailman turvallisuudessa on kyse asiasta, mikä muuttaa voimakkaimmin turvallisuusymmärrystämme lähivuosina.

Kyberturvallisuus on digitaalisen maailman (bittien maailma) turvallisuutta, erotuksena fyysisestä maailmasta (atomien maailma). Kyse ei kuitenkaan ole kahdesta erillisestä maailmasta, sillä fyysinen maailma toimii tänä päivänä, ainakin länsimaissa, pitkälti bittien varassa.

Lähitulevaisuuden megatrendinä on, että bitit ottavat yhä enemmän valtaa atomeista. Jo nyt voi kuitenkin sanoa, että niin suomalaisen yhteiskunnan kuin meidän jokaisen elämä on tänä päivänä hyvin riippuvainen bittien maailman toimivuudesta, siis kyberturvallisuudesta.

Meillä on vahva luottamus bittien toimivuuteen. Pidämme esimerkiksi sähkönsaantia, internetiä ja vesijohtoveden juomakelpoisuutta itsestään selvinä asioina. Arkipäiväiset asiat toimivat bittien varassa, ja luotamme bittien maailman turvallisuuteen.

Luotamme vahvasti niihin instituutioihin, järjestelmiin ja ihmisiin, jotka tuottavat meille arkipäivässämme käyttämiämme bittien mahdollistamia palveluita ja toimintoja. Moderni yhteiskuntamme perustuu luottamukseen enemmän kuin tunnumme ymmärtävän, ja turvallisuus on tämän luottamuksen perusta.

Entä, jos emme voisikaan enää luottaa bittien varassa toimivaan vedenpuhdistus- ja jakelujärjestelmään, siis siihen, että vesijohtovettä on turvallista juoda? Mitä suomalaiselle yhteiskunnalle tapahtuisi, jolleivat ihmiset voisi luottaa bittien maailman toimivuuteen?

Kyrberturvallisuuden ja -uhkien painoarvon nousua yhteiskuntien turvallisuudessa sekä myös kansainvälisessä politiikassa on helpompi ymmärtää, kun katsoo mitä Yhdysvalloissa on viime aikoina asiasta linjattu.

YHDYSVALTAIN YLIN POLIITTINEN johto on todennut useaan kertaan, että kyberuhkat ovat jo lähivuosina vakavin uhka Yhdysvaltain kansalliselle turvallisuudelle ja taloudelle. Kansalaisia on myös toistuvasti varoitettu *Cyber 9/11:stä* ja *Cyber Pearl Harboristа.*

Yhdysvaltalaista turvallisuusajattelua reilun vuosikymmenen hallinnut ja ulkopolitiikkaa ohjannut terrorismi onkin menettämässä kärkisijansa. Kansalaismielipiteessä kyberuhkat vievät Yhdysvalloissa jo kaksi ensimmäistä sijaa, terrorismin jäädessä kolmanneksi.

Yhdysvallat on myös päättänyt toimia aktiivisesti kyberrintamalla. Maan kyberstategiassa julistetaan ennaltaehkäisevän iskun mahdollisuutta eli kyberuhka luokitellaan sellaiseksi, jossa ensi-iskua ei odoteta, vaan mahdollisesti iskетään itse ensin.

Yhdysvallat on lisäksi todennut, että kyberhyökkäyksiin ei välttämättä vastata kyberaseilla vaan fyysisellä sotilaallisella voimalla. Puolustusbudjetissa osoitetaan kybersodankäyntiin mittavia lisäresursseja.

Kyse ei ole vain Yhdysvalloista vaan samansuuntaista kehitystä tapahtuu esimerkiksi Kiinassa, Venäjällä, Israelissa, Ranskassa ja Saksassa. Itse asiassa jokainen maailman 15 asebudjetiltaan suurinta valtiota osoittaa parhaillaan varsin voimakkaasti resursseja erilaisten kyberkyvykkyyksien kehittämiseen. Kybermaailmasta on tullut uusi strateginen toimintaympäristö perinteisten toimintaympäristöjen – maa, meri, ilma ja avaruus – rinnalle. Voidaan sanoa, että kyberaseiden ja -kykyjen kilpavarustelu on maailmassa käynnissä.

ON SYYTÄ PITÄÄ MIELESSÄ, ettei kyberturvallisuudessa ole kyse vain sodankäynnistä. Erilaisia kyberuhkia ja eri motiiveilla toimivia osaavia tahoja on lukuisia. Suurin ongelma kyberturvallisuudessa on kyberrikollisuus, joka Interpolin mukaan aiheuttaa Euroopalle 750 miljardin euron vahingot joka vuosi.

EU:ssa puolestaan arvioidaan, että noin miljoona EU-kansalaista joutuu päivittäin kyberrikollisuuden kohteeksi. Tietoverkkojen kautta tapahtuva poliittinen aktivismi, haktivismi, on puolestaan jo arkipäivää.

Hyvin oleellista on muuttaa nykyinen lähestymistapamme turvallisuuteen bittimaailmassa. Fyysisessä maailmassa turvallisuusnäkökohdat osataan ottaa lähes kaikessa toiminnassa huomioon. Digitaalisessa maailmassa näin ei ole, valitettavasti. Kun turvallisuusnäkökohdat jätetään huomioimatta, houkuttelevuus väärinkäytöksiin luonnollisesti esimerkiksi kyberrikollisuudessa lisääntyy.

Kyberturvallinen Suomi saattaa muodostua houkuttelevaksi sijoituspaikaksi.

”

Turvallisuusasioihin tulisi digitaalisessa maailmassa toimittaessa suhtautua aivan uudenlaisella vakavuudella ja ottaa turvallisuus koko kehityksen digitaalisen maailman kehityksen lähtökohdaksi.

KYBERTURVALLISUUDEN ASIAT eivät kuitenkaan saa keskittyä ainoastaan teknologiaan tai uhkien arviointiin. Kybermaailma kokonaisuudessaan tarjoaa Suomelle loistavia mahdollisuuksia niin poliittisesti, turvallisuuspoliittisesti kuin taloudellisestikin.

En pidä esimerkiksi ollaankaan mahdottomana, että Suomessa kyettäisiin kehittämään kybermaailmaan sellaisia sotilaallisia suorituskykyjä, joita ei ole edes suurvalloilla. Kybermaailmassa tärkeintä on osaaminen, ei pelkästään ihmisten lukumäärä tai taloudellisest resurssit. Ja osaamista Suomesta löytyy.

Kyberturvallisuus on muodostumassa yhdeksi keskeiseksi kilpailutekijäksi globaalien yritysten miettiessä, minne keskittävät toimintojaan. Lähivuosina saattaa tapahtua jopa käänteinen Kiina-ilmiö, sillä Kiinaa ei koeta riittävän kyberturvalliseksi liiketoimintaympäristöksi. Kyberturvallinen Suomi saattaa muodostua houkuttelevaksi sijoituspaikaksi, jos maamme sisäinen toimintaympäristö on ja pysyy kunnossa.

Korkeasta kansallisesta osaamisen tasosta tulee parhimmillaan mittava taloudellinen pääoma Suomelle, sillä suomalaiseen tietoturvaosaamiseen luotetaan maailmalla. Kyberturvallisuusmarkkinat ovat kasvussa ja osaamiselle sekä innovaatioille riittää kansainvälistä kysyntää.

Suomessa on strategisen tason osaamista, kansainvälistä luottamuspääomaa ja hyvin vahvaa teknologista osaamista. Kun tämä saadaan yhdessä valtion ja elinkeinoelämän kanssa järjestettyä niin, että yhteistyö toimii, niin en näe mitään esteitä sille, ettei kyberturvallisuuteen liittyvistä asioista voisi tulla Suomelle hyvinkin vahva vientituote ja kilpailuetu kansainvälisillä kentillä.

SE, ETTÄ SUOMEA EI VALITTU YK:n turvallisuusneuvoston vaihtuvaksi jäseneksi, oli pettymys. Tuleen ei kuitenkaan saa jäädä makaamaan, sillä valitsemattomuuden pitäisi itse asiassa kannustaa – jopa pakottaa – Suomea ottamaan uudenlainen aloitteellinen rooli YK-toiminnassaan. Kybermaailma tarjoaa Suomelle mahdollisuuden rakentaa uudenlaista identiteettiä YK:n suuntaan, ja vielä tavalla, joka sopii Suomelle erinomaisesti.

Bittimaailman nousun myötä niin kansainväliset kuin yhteiskunnalliset kriisitilanteet muuttuvat hyvin epämääräisiksi, niillä ei ole selkeää alkua tai loppua. Oleelliseksi ja hyvin ongelmalliseksi asiaksi nykytilanteessa nousee kyberturvallisuuden kansainvälisten pelisääntöjen, *digitaalisen maailman liikennesääntöjen,* puute. Nykytilanne muistuttaa uutta villiä länttä, jossa eri toimijat näyttävät tekevän mitä milloinkin.

Kansainvälisesti varsin neutraalina pidetyllä Suomella olisi nyt mahdollisuus lähteä aloitteellisesti ajamaan digitaalisen maailman normiston rakentamista, siis toimia eräänlaisena Kyberrauhanvälittäjänä. Tällainen rooli sopisi meille.

Olemme teknologiamyönteisiä ja osaamiseltamme korkealle arvostettu maa, olemme profiloituneet menestyksellisesti kansainvälisessä välitystoiminnassa ja siihen haluamme hallitusohjelman mukaan panostaa jatkossakin, ja kokonaisturvallisuusajattelussa olemme maailman kärkimaita.

Meillä on kaikkinensa vahva pääomarakenne kansainvälisen luottamuspääoman, kansallisen osaamispääoman sekä yritysten ja ihmisten sosiaalisen pääoman kautta. Uskon, että meistä löytyy lisäksi tarvittavaa innovatiivisuutta, pragmaattisuutta ja rohkeutta, jota tämä tehtävä edellyttää. Yrittää ainakin kannattaisi.

Jarno Limnéll on sotatieteiden tohtori, valtiotieteiden maisteri, upseeri (kapteeni evp.) ja toimii kyberturvallisuus-johtajana Stonesoftissa.

RIITTA OITTINEN

Matka

Maailma saadaan soimaan kierrätystavaroista valmistetuilla soittimilla, kun noudatetaan belgialaisen Max Vandervorstin oppeja.

PATAFONIAAN

Max Vandervorst esittelee muoviletkulla varustetun pölynimurin soitinpotentiaalia, näyttämönään Brysselin Théatre de la Vie. Takavasemmalla viemäriputkista tehty ”aeroperkutofoni” josta lähtee kumea ääni kun putken päitä lyödään varvastossulla.

Osa entisistä nuorista muistanee päiväkotiajoiltaan itse tehdyt rytmisoittimet, kuten riisillä täytetyn Felix-ketsuppipurkin. Olemme ehkä tapailleet melodianpätkiä olutpullon suuosaan puhaltamalla tai yrittäneet jopa sahan vinguttamista.

Näissä merkeissä musiikintekoon on sukeltanut myös belgialainen muusikko **Max Vandervorst** ja hänen yhdistyksensä Utelias tärykalvo, ranskaksi Curieux tympan. Lähestymistapa tosin on satunnaista soittelijaa syvällisempi ja monialaisempi.

Max Vandervorst kutsuu itseään villiksi soitinrakentajaksi. Klassisten musiikkiopintojen jälkeen hän on työskennellyt jo parikymmentä vuotta uusio- ja kierrätyssoittimien parissa. Parhaiten Vandervorstin musiikkimaailmaa määrittää kuitenkin hänen käyttämänsä sana *patafonia*.

Patafonia tarkoittaa ensinnäkin mielikuvitusmaata, jonne ”voi löytää oven narahduksen kuullessaan tai havahtuessaan tyhjien juomatölkkien kalinaan Brysselin öisillä kaduilla”, kuten Vandervorst itse runollisesti sanoo.

Patafoniassa musiikki tulee vastaan odottamattomina hetkinä. Ainoastaan maan itsenäisyyspäivä on pyhitetty hiljaisuudelle. Toiseksi patafonia kuvaa myös psykologista ilmiötä: “lähes pakonomaista halua saada maailma soimaan.”

SÄVELTÄJÄNÄKIN KUNNOSTAUTUNUT Vandervorst esitteli patafoniaa ensimmäisen kerran 1980-luvun lopulla konsertissa nimeltään *Sinfonia hylätyille esineille.* Lavalla olivat mukana muun muassa kukkaruukut, pölynimuri, tyhjät hapankaalipurkit ja kastelukannu.

Esityksiä seurasi muita teemakokonaisuuksia, kuten muovisista Spa-vesipulloista irti saatavaa äänimaailmaa hyödyntävä, ekohenkinen *Mies Spasta.* Kierrätyssoittimia käytettiin myös *Patafrika*-nimisessä kongolais-belgialaisessa konserttiyhteistyössä, joka perustui osin improvisaatioon.

Tuoreimmassa projektissaan Vandervorst soittaa muun muassa metallinpaljastinta, autontorvia ja vanhoista silitysraudoista viriteltyä ksylofonia. Pianisti **Marc Herouet** säestää häntä tavallisella ja lelupianolla. Duon salsakappaleen vieraileva tähti on rumpua takova Duracel-pupu.

KYNNYS KIERRÄTYSSOITTIMIEN käyttöön on matala. Jotkut tavarat voivat nimittäin saada uuden tehtävän soitinkäytössä jo aivan sellaisinaan. Aloitteleva patafonisti saattaa hämmästyä, kuinka pätevältä pahvilaatikon rummuttaminen vessaharjoilla kuulostaa.

Toisaalta materiaaleja voi penkoa kirpputoreilta, rautakaupoista ja romukasoista. Vandervorst kertoo haalineensa roskalavoilta miltei tuhat tuolia. Osa esineistä on muokkautunut soittimeksi vasta monimutkaisen työstämisen kautta. Tällaisia ovat esimerkiksi huilunreikiä täyteen porattu metallinen tuolinjalka, tyhjistä faxpaperirullista tehty panhuilu ja pesuainepakkauksesta rakennettu pystybasso.

Osa soittimista on käytännöllisesti katsoen ilmaisia eikä niiden valmistamiseen kulu paria minuuttia enempää. Tämä koskee kierrätyspaperista tehtäviä pillejä ja päristimiä, mutta myös vaikkapa paperirullista, liisteristä, pahvilaatikosta ja kuminauhoista koostettua, ksylofonia muistuttavaa “papelofonia”.

Vandervorst jakaa myös säästövinkkejä: ”Monet vaihdattavat kitaransa kielet musiikkiliikkeessä. Myyjät antavat mielellään ilmaiseksi tässä prosessissa yli jääneitä siimanpätkiä.”

Vaikka jotkut instrumenteista pysyvät koossa suunnilleen vain kekseliäisyyden ja liiman avulla, toisten rakentaminen vaatii sekä käsitystä soitinten funktiosta että kädentaitoja ja työkaluja. Vandervorst onkin saanut apua teatterilavastajilta.

On selvää, että instrumenttien soittovaikeus vaihtelee, eikä niistä joidenkin hallitseminen ole sen helpompaa kuin perinteisemmän soittimen. Tästä huolimatta patafonian kantava idea on musiikin ja soittamisen kuuluminen kaikille, sekä vuorovaikutus ympäristön kanssa.

KURSSITIN ITSEÄNI PAPERI- ja pahvisoitintekijäksi Vandervorstin johdolla Brysselissä.

Pahvilaatikkosoitinkurssimmekin esitti noin puolen tunnin harjoitusajan perusteella yleisökonsertin, jonka Belgian televisio ikuisti. Uutislähetykseen esitys pääsi tärkeysjärjestyksessä heti korealaisen gangnam style -hitin esittelyn jälkeen, joten kierrätysmusiikilla on kysyntää.

Vandervorst on työstänyt soittimia erilaisten ryhmien, kuten karnevaaliparaatien osallistujien kanssa. Ideaan kuuluu, että kierrätyssoittimia käyttävien paraatilaisten juhla-asutkin on muokattu kirpputorilöydöistä.

Lisäksi Vandervorst työskentelee kehitysvammaisten varieteetaiteilijoiden kanssa sekä pitää kursseja musiikinopiskelijoille ja harrastajille. Kierrätysaatteen mukaisesti konsertteja on järjestetty kirpputoreja pitävien hyväntekeväisyysyhteisöjen tiloissa.

Tätä nykyä Vandervostilla on valtava instrumenttivalikoima. Osaa niistä voi kuunnella ja testata Dinantin kaupungissa sijaitsevassa Patafonian talossa. Se on suosittu kohde varsinkin koululaisten keskuudessa.

Kuten kierrätyssoittimet yleensä, myös Max Vandervorstin musiikki tarjoaa ahaa-elämyksiä, herättää tunteita ja naurua. Tärkeily ja machoilu eivät kuulu tähän musiikinlajiin, onhan se jo sisäsyntyisesti hauskaa.

Riitta Oittinen

Lisää kierrätyssoittimista

Max Vandervorstin kotisivut: *www.maxvandervorst.be*

Suomalaisiin kierrätyssoitinten tekijöihin, soittajiin ja kurssittajiin voi perehtyä muun muassa Kansanmusiikki-instituuttin sivuilla: *www.kansanmusiikki-instituutti.fi*

Mikko Perkoilan ja soitinrakentaja **Erkki Okkosen** Tee itse soitin -sivustolla neuvotaan miten tehdä esimerkiksi sählypallo-okariina tai mehupillioboe. Parivaljakko järjestää myös soitintyöpajoja: *www.roima.fi*

Soitinpajoja järjestää myös **Jukka Mäkelä:** *www.smart-art.net/jm/*

RIITTA OITTINEN

Soivia tuoleja on kokeiltavissa Patafonian talossa Dinantissa.

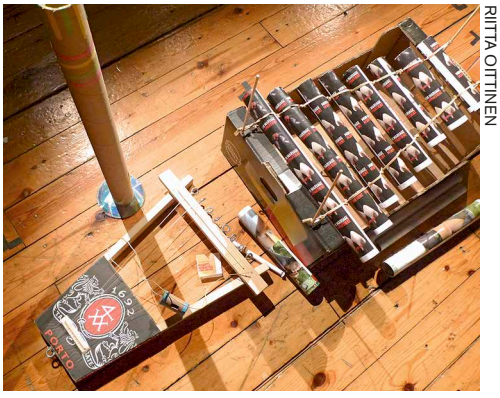

RIITTA OITTINEN

Pahvilaatikkosoitintyöpajan tuotoksia: puhallin-, kieli- ja lyömäsoitin.

Kari Aalto (vasemmalla) ja Sami Helle.

Kun asenne on PUNK

Soittohommat lähtivät liikkeelle kulttuurityöpajasta neljä vuotta sitten. Syntyi bändi, jonka tuntevat miltei kaikki. Viimeisin saavutus oli bändistä kertovan elokuvan *Kovasikajuttu* Jussi-voitto dokumenttisarjassa.

KUVAT: PEKKA ELOMAA

Tiedättekin jo, että puhutaan Pertti Kurikan Nimipäivistä, jonka tyylilajiksi päätettiin sitten punk. Kitaristi **Pertti Kurikka** säveltää, laulaja **Kari Aalto** sanoittaa. Bändiin kuuluvat myös basisti **Sami Helle** ja rumpali **Toni Välitalo.**

Tekstit syntyvät arkikokemuksista. Kun Karista ei ole kiva asua Töölössä, biisissä sanotaan se, ja ylistetään Kalliota. Tai hän kysyy, miksi kukaan ei ymmärrä, kun pitää siivota ja pestä vessoja. Teksteissä on myös punkille ominaista yhteiskuntakritiikkiä – eikä sitä ole käärityn aina painokelpoiseen pakettiin.

Pertti Kurikan Nimipäivät, PKN, villitsi ensin keikkayleisön. Keikkoja tehdään noin 30–40 vuodessa. Bändi viihtyy lavalla, mutta ei ole ollenkaan helppoa soittaa aina samoja biisejä ja piiskata itsensä kovaan meininkiin. Kari on kuitenkin aivan pitelemätön, välillä lähtee paitakin.

Seuraavaksi PKN hurmasi leffaväen musiikillaan *Vähän kunnioitusta* -elokuvassa ja nyt yhteestä kertovassa dokumenttielokuvassa *Kovasikajuttu.* Tänä vuonna PKN:n piti pitää keväällä taukoa ja tehdä uusia biisejä. Toisin kävi. Keikkakalenterissa on paitsi Ruisrock myös Yhdysvallat ja Texas.

Pertti kertoo: – Jännittävältä tuntuu. Menemme Texasiin filmifestivaaleille ja siellä on keikka. Sinne on lennettävä kolmella eri lentokoneella.

Hän kommentoi tyynesti myös viimeisintä sulkaa, kahta Jussia, varsin vaatimattomasti:

– Hyvältä tuntuu. Kaikki meni putkeen.

Ja miksi ei olisi mennyt? PKN on muuttanut ihmisten suhtautumista enemmän kehitysvammaisuuteen kuin monet selvitykset ja raportit konsanaan.

Teuvo Merkkiniemi Lyhdyn kulttuuripajasta kertoo:

– Dokumenttifilmi on todella koskettanut ihmisiä. Monet nuoret miehet ovat tiedustelleet, miten he voisivat tulla töihin kehitysvammahuoltoon? Sellaista ei ole ennen tapahtunut. ▶

Pertti Kurikan Nimipäivät: Toni Välitalo (vasemmalla), Pertti Kurikka, Kari Aalto ja Sami Helle.

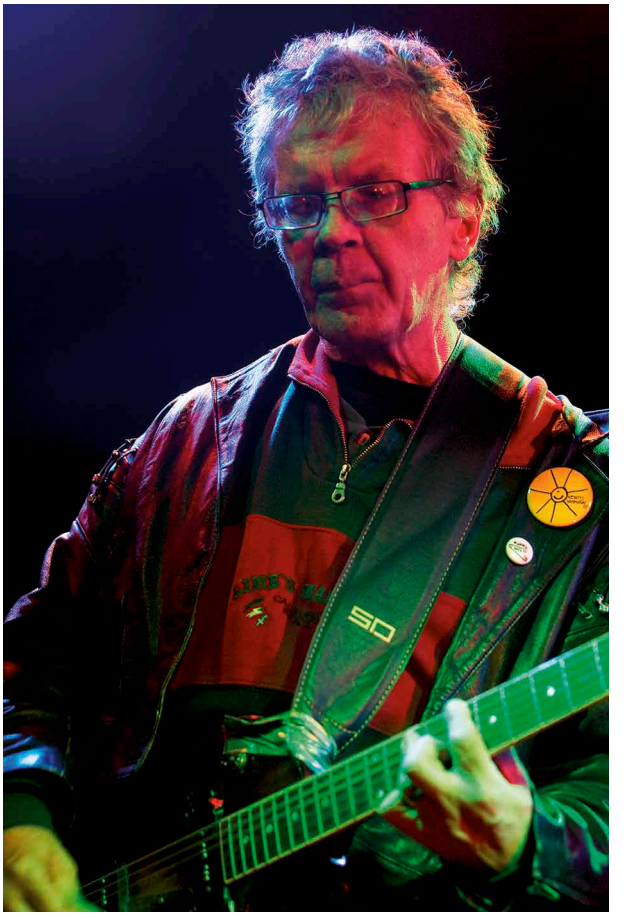

Pertti Kurikka.

Etualalla basisti Sami Helle, taustalla solisti Kari Aalto.

KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA

Tablettiprojektin työryhmä: Simo, Martina, Iina ja Luyi.

YDIN
suuntaa tulevaisuuteen

Ydin lehti uudistuu kevään 2013 aikana. Haluamme olla mukana alan kehityksessä julkaisemalla tabletti-Ytimen ja uudistamme samalla lehden ulkoasua. Myös lehden verkkosivut muuttuvat hieman, mutta niiltä voi jatkossakin lukea osan lehden sisällöstä.

Uudistuksen toteuttavat Aalto-yliopiston Media Concept -maisteriohjelman opiskelijat **Simo Ortamo, Iina Levonen, Luyi Ma ja Martina Babišová** professori **Maija Töyryn** johdolla. Uudistuksessa on otettu huomioon viimeisen lukijapalautteen tulokset sekä opiskelijoiden tekemässä kyselyssä saatu palaute alan ammattilaisilta ja opiskelijoilta.

Uudistuksen myötä Ydin-lehti haluaa entistä paremmin toteuttaa mottoa: *Lehti sinulle, jolle väkivallattomuus ja vastuu maailmasta ovat intohimo.*

Otamme edelleen mielellämme kommentteja ja vinkkejä uudistukseen liittyen. Voit auttaa meitä uudistuksessa vastaamalla seuraaviin kysymyksiin:

- Missä yleensä luet Ydintä?
- Paljonko aikaa käytät lehden lukemiseen?
- Mikä on sinulle tärkeintä Ydin-lehdessä?
- Mikä väri kuvaa mielestäsi Ydin-lehteä?
- Miten kuvailisit lehteä kolmella sanalla?

Vastaukset kysymyksiin toivotaan sähköpostitse osoitteeseen *ydin@ydinlehti.fi.* Merkitsethän viestin aihekenttään, että kyseessä on Ytimen uudistukseen liittyvä sähköposti. Voit lähettää palautteesi myös postitse osoitteeseen **Veturitori 3, 00520 Helsinki. Vastauksia toivotaan jo 4.3.2013 mennessä.**

Globaalissa veroparatiisiseitissä navigoiva Nicholas Shaxson analysoi tuoreessa teoksessaan valloillaan olevaa veronkiertoa ja jakaa kymmenen toimintaohjetta tilanteen muuttamiseksi.

Saarten AARTEET

Tiesitkö kenelle **Nicolas Sarkozy** ensimmäiseksi soitti tultuaan toukokuussa 2007 valituksi Ranskan presidentiksi? **Angela Merkelille? George Bushille? Jose Barrosolle?** Ei, ei, ei – eikä edes **Silvio Berlusconille.** Hän soitti **Omar Bongolle,** Gabonin presidentille.

Soiton syitä voit arvailla itse. Gabon on pieni, öljyrikas valtio Guinean lahden pohjukassa ja Ranskan vanha siirtomaa. Ominaisuuksiltaan selvä veroparatiisi, vaikkei ensimmäiseksi tulekaan mieleen, kun sellaisia maita luetellaan.

Viime vuoden keväällä ilmestyi englantilaisen **Nicholas Shaxsonin** kirja *Aarresaaret*, veroparatiiseja analysoiva kirja, jonka nopeasta saamisesta suomeksi – alkukielellä teos ilmestyi vain vuota aikaisemmin – on syytä kiittää sekä kustantajaa (Into) että suomentajaa **(Henri Purje).**

Suomennos on muutoinkin etevästi tehty ja siinä on kyetty säilyttämään journalistisen tekstin juoksevuus samalla, kun Purje on joissain kohdissa käyttänyt suomentajan editointioikeutta ja lisännyt muutaman selventävän huomion, jotka ovat oletettavasti tarpeen sellaiselle lukijalle, jolla ei ole taloustieteellistä koulutusta.

Kirjassa Shaxson antaa muutamia tunnuspiirteitä veroparatiiseille. Salaisuus, tietojen pimittäminen ja vastahakoisuus tietojen vaihtoon on niistä ensimmäinen. Toisena tulee matala verotus tai jopa kokonaan nollaverotus. Kolmantena on rahoitussektorin suuri osuus suhteessa paikalliseen reaalitalouteen. Ja neljäntenä rahoitussektorin suuri merkitys poliittisessa päätöksenteossa, joka tarkoittaa poliittista vakautta järjestelmässä. Demokratia saattaa siis olla haitaksi veroparatiisin poliittiselle vakaudelle.

Tavanomaisessa arkiajattelussa veroparatiiseiksi mielletään yleensä Karibianmeren palmusaaret tai Englannin kanaalin Isoon-Britanniaan kuuluvat saaret, joilla on erillinen hallinto. Shaxsonille tämä ei riitä, vaan hän käsittelee kolmea veroparatiisimaiden ryhmää. Ensimmäisenä tulevat eurooppalaiset veroparatiisivaltiot: Sveitsi, Luxemburg, Alankomaat, Liechtenstein ja Monaco.

Toinen, ja Shaxsonin mielestä kaikkein tärkein ryväs, on Lontoo Cityn ympärille rakentuva verkko, joka voidaan jakaa moneen tasoon, mutta joka suurin piirtein noudattaa vanhan brittiläisen imperiumin ulottuvuutta. Näin tähän rinkiin tulee mukaan myös Hongkong, jonka kautta kiinalainen pääoma ja kiinalaiset miljardöörit pääsevät veroparatiisipolitiikan asiakkaiksi. Kolmannen ryhmän muodostaa Yhdysvallat ja ennen kaikkea Wall Streetin finanssiryhmittymä.

VEROPARATIISIN TOIMINTA ON periaatteessa suhteellisen yksinkertaista. Pitää oivaltaa, että mikä tahansa globaali transaktio on kahdensuuntainen virta: toiseen suuntaan virtaavat ta-

Nicholas Shaxson

Aarresaaret
– Miehet, jotka
ryöstivät maailman

Suom. Henri Purje

Into 2012
400 s.

Lisää luettavaa aiheesta

Matti Ylönen: *Veroparatiisit ja Mahti kukkarossa*
Heikki Patomäki: *Eurokriisin anatomia*
Nouriel Roubini ja **Stephen Mihmi:** *Kriisitaloustiede*

varat ja palvelut (siis ammattijargonilla: hyödykkeet) toiseen suuntaan raha eli hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot.

Kyseessä ei kuitenkaan välttämättä ole mikään kaksisuuntainen ajoväylä, ei edes moottoritie. Logistiikan kannalta on tietysti järkevää ja halvinta, että hyödykkeet kulkevat mahdollisimman suoraan ja halvalla tuottajalta kuluttajalle, pisteestä A pisteeseen B.

Mutta koska rahan liikuttaminen nykymaailmassa on peräti helppoa, kuten kaikki omina pikkupankkiireinamme tiedämme, voi rahan matka B:stä A:han kulkea monen välisataman kautta, jotta minimoidaan ne kustannukset, joita julkinen valta yrittää tällaisiin globaaleihin transaktioihin sisällyttää, siis erilaiset verot.

Maailman taloudellisista transaktioista suurin osa tapahtuu monikansallisten yritysten kesken. Me tavalliset kuluttajat olemme ketjujen päissä ostamassa banaaneja ja tietokoneita. Me olemme työmuurahaisia, joiden ainoa tehtävä on kuluttaa.

Muurahaiskuningatar on iso pomo, joka kerää voitot palkkoina, bonuksina ja pääomatuloina. Häntä ympäröivät muurahaissotilaat: tilinpitäjät ja juristit, joiden tehtävänä on tietää, mitä kautta raha kulkee edullisimmin eli vähimmin verotettuna pomon pussiin. Tästä tiedosta he tietysti saavat hyvinkin kohtuullisen korvauksen.

AARRESAARISSA SHAXSON esittelee perusteellisemmin Lontoo Cityä, Jerseytä, Caymansaaria ja Delawaren osavaltiota. Nämä kaikki ovat uskomattoman räikeitä ja röyhkeitä tapauksia. Delaware on erittäin käytännöllinen kohde, sijaitseehan se suunnilleen Washingtonin ja New Yorkin puolivälissä.

Jos sopiva firma on rekisteröitynyt postilaatikkoyrityksenä Delawaren pääkaupunkiin Wilmingtoniin, voivat todelliset toimipisteet sijaita ongelmitta New Yorkissa tai Washingtonissa. Oikeusasioiden osuessa kohdalle, on paljon helpompaa hurauttaa Wilmingtoniin, kuin lähteä vaikkapa Caymansaarille. Jälkimmäisissä voi olla tietysti muita etuja, mutta bisneksessähän nopeus on valttia.

Lontoon City on ehkä globaalin veroparatiisiseitin kruunaamaton kuningas – tai ehkä kuningatar. Shaxson on omistanut kirjansa viimeisen luvun tämän monsterin kuvaamiselle. City on valtio valtiossa, ja monessa kohtaa on syytä kysyä, heiluttaako häntä koiraa? Jos nyt ajateltaisiin, että Iso-Britannia kuitenkin on se koira, bulldog. Yksi esimerkki riittäköön: Britannian valtiovarainministeri pitää vuosittain kaksi puhetta Cityssä, joissa hänen odotetaan perustelevan, millä tavoin hän on edistänyt finanssisektorin etuja.

Nykyinen pääministeri **David Cameron** ja hänen valtiovarainministerinsä taitavat olla Cityn kultapoikia.

SHAXSON KIITTÄÄ ENSIMMÄISENÄ kirjan työstämisessä apuna ollutta**John Christenseniä,** jolla on pitkä kokemus Jerseyn hallintoon osallistumisesta ja siten siis sisäpiirin näkemys. Jerseyssä on ilmeisesti läpimätä, korruptoitunut hyväveli-järjestelmä, jonka rinnalla suomalaisten kaupunkien vastaavat verkostot ovat pikkupoikien näpertelyä.

Christensenin henkilökohtainen moraali ilmeisesti pakotti hänet lopultakin jättämään hyvätuloisen toimen. Hän, samoin kuin Shaxson, toimii nykyään Tax Justice Network -asiantuntijaverkostossa, joka ylläpitää muun muassa vuosittain päivitettävää top10-listaa veroparatiiseista.

Shaxson päättää kirjansa poliittisen agitaation näkökulmasta ihan oikein lukuun, jonka alaotsikkona on komeasti ”Valta takaisin kansalle”. Luvussa on kymmenen sivua ja samoin kymmenen kohtaa, jotka pitäisi tehdä toisin:

1. Avoimuutta on lisättävä.
2. Kehitysmaat on asetettava etusijalle.
3. Britannian veroparatiisiverkostoa on suitsittava.
4. Verouudistuksia tarvitaan myös muissa valtioissa.
5. Verouudistukset edellyttävät johtajuutta, esimerkin näyttämistä ja yksipuolista toimintaa.
6. On pistettävä kuriin veroparatiisipalveluita tarjoavat välikädet ja niiden yksityiset asiakkaat.
7. Koko rahoitussektori on uudistettava.
8. Yritysten vastuuta pitää miettiä uudelleen.
9. Tarvitaan laajempi käsitys siitä, mitä korruptio on.
10. Tärkein asia on kulttuurin muuttaminen.

VUODEN 2008 FINANSSIKRIISIN jälkeen ja jo sen aikana on ilmestynyt hyvä joukko kirjoja ja artikkelikokoelmia, joissa on analysoitu tätä edelleen jatkuvaa kriisiä ja osoitettu myös sen systemaattinen luonne. Ääni ei ilmeisesti kanna Brysseliin ja Frankfurtiin saakka, koska velkamaiden julkistalouden kurjistaminen jatkuu entisellä voimalla.

Ei tunnu ääni kantavan edes Helsingin Eteläranta an, kun EK:n **Kokkila** päästi suustaan ajatuksen palkkojen yleisestä alentamisesta. Ei ole myöskään kantanut pääministeri **Kataisen** korviin, kun Suomi päätti jättäytyä pois EU:n rahoitusmarkkinaverotyöryhmästä.

Veroparatiisit ovat viime aikoina puhuttaneet kovasti Suomessakin – ja aiheesta. Onpa valtiovarainministeri **Jutta Urpilainen** kutsunut asiaa käsittelevän EU-kokouksen Suomeen tämän vuoden huhtikuuksi. Samoin Urpilainen kehotti joulukuussa Järvenpään lukiossa vieraillessaan oppilaita lukemaan Shaxsonin kirjan. Kelpaisi kyllä luettavaksi yliopistoissakin.

Aarni Tuominen on eläkkeellä oleva talous- ja maailmanpolitiikan opettaja.

Millainen on Afganistanin todellisuus ja ennen kaikkea tulevaisuus? Tätä pohditaan kahdessa erilaisessa teoksessa, jotka molemmat tarkastelevat todellisuutta vierailijan silmin.

Kirjeitä ja kirjoja KABULISTA

Jyrki Iivonen ja Pauli Järvenpää
Kirjeitä Kabulista – Afganistanin toinen todellisuus
Paasilinna 2012
280 s.

Afganistan on usein uutisotsikoissa, ja siitä kertovia kirjoja on ilmestynyt suomeksikin enemmän kuin muista konfliktialueista. Viime aikoina ilmestyneistä kirjoista **Jesper Huorin** *Talebaneja odotellessa* ja **Jyrki Iivosen** ja **Pauli Järvenpään** *Kirjeitä Kabulista* kuvaavat Afganistania siellä lyhyen aikaa viettävän ulkomaalaisen silmin.

Kirjat tekee kiinnostavaksi yhdistelmäksi niiden kirjoittajien erilainen perspektiivi: Pauli Järvenpää on maassa Suomen suurlähettiläänä, Jesper Huor puolestaan freelancer-toimittajana.

Kirjoissa tarkastellaan samoja asioita eri näkökulmista. Kamputsealaisen isän ja ruotsalaisen äidin poika Huor kertoo olevansa kuin kameleontti: asua vaihtamalla hän näyttää paikalliselta eri puolilla maailmaa – myös Kabulissa, jossa hän liikkuu vapaasti, välttäen puhumista.

Pauli Järvenpää mainitsee työmatkoistaan kertoessaan ohimennen turvamiesten ja turvasaattueiden mukanaolon. Hän matkustaa tummennetuin lasein varustetuissa autoissa, joita Huor ihmetellen katsoo.

Puolustusministeriön viestintäjohtaja **Jyrki Iivonen** käy kirjassa kuvattuna aikana vain kerran Kabulissa. Palattuaan Helsinkiin hän kirjoittaa Järvenpäälle, ettei Kabulin arjesta saanut mitään tietoa hotellin kolminkertaisen aidan takaa.

IIVOSEN JA JÄRVENPÄÄN KIRJA on kevyeen sävyyn käytyä rupattelua vakavista asioista. Yksi sen keskeisimmistä asioista on Suomen rauhanturvaoperaatio sekä Helsingin että Kabulin perspektiivistä arvioituna.

Kirjan tekee mielenkiintoiseksi sen nivoutuminen Suomen arkeen: Järvenpää kertoo rauhanturvaajien kuulumisia ja Iivonen raportoi hänelle, Wikileaks-vuotojen harmittelun ohessa, suomalaisia gallup-tuloksia puolustusmenojen supistamisesta ja rauhanturvaajien lähettämisestä Afganistanin tapaisiin vaarallisiin paikkoihin. Heidän kirjansa on ajankohtaista vuoropuhelua, jossa Afganistan-operaatio liitetään laajempaan kokonaisuuteen.

Jesper Huorin kirja on kansalaisaktivistin matkakertomus. Viranomaistyö ja kansalaisliikkeet eivät ole toistensa vaihtoehtoja, molempia tarvitaan. Rauhanturvaajat eivät poistu tuki-

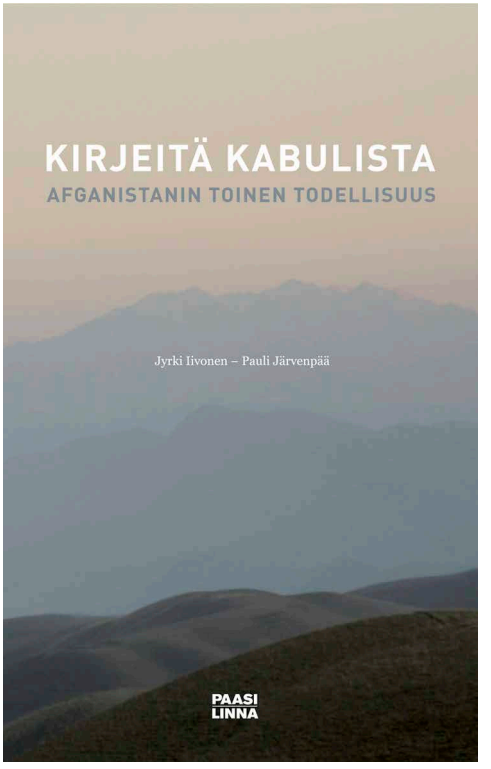

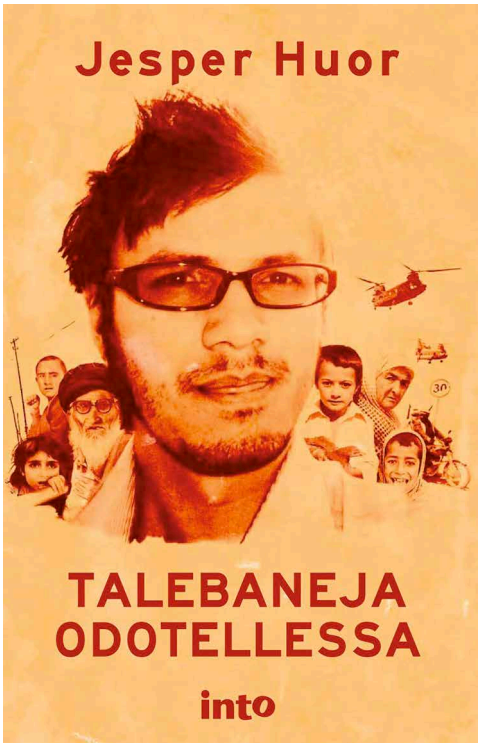

Jesper Huor

Talebaneja odotellessa

Suomentanut Riikka Toivonen
Into 2011
244 s.

Suomi valmistautuu ISAFin seuraajaoperaatioon

Naton ISAF-operaatio päättyy ensi vuonna ja ulkomaiset joukot yritetään vetää maasta pois. Suomen hallituksen Afganistan-selonteossa todettiin maaliskuussa 2012 Suomen suhtautuvan myönteisesti ISAFin (International Security Assistance Force) seuraajaoperaatioon.

Viime marraskuussa hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta päätti, että Suomi valmistautuu osallistumaan operaatioon. Päätös tehdään, kun Nato esittää virallisen osallistumispyynnön.

Seuraajaoperaation valmistelu on käynnissä Natossa ja Suomi on kumppanimaana kutsuttu siihen mukaan. Tänä vuonna ISAFissa on korkeintaan 145 suomalaista sotilasta. Heidän toimintansa painopiste on siirtymässä neuvonantoon ja koulutukseen.

Suomi on sitoutunut tukemaan Afganistania myös vuoden 2014 jälkeen. Kehitysyhteistyön merkitys kasvaa. Nähtäväksi jää, tarvitseeko Afganistan edelleen kansainvälisen yhteisön sotilaallistakin läsnäoloa myös vuoden 2014 jälkeen.

Tämä riippuu siirtymävaiheen onnistumisesta, erityisesti siitä saadaanko talebanit laskemaan aseensa. Koko alueen, kuten naapurimaa Pakistanin, kehityksen suunta vaikuttaa Afganistanin tilanteeseen: jos talebanien toimintamahdollisuudet Pakistanissa vaikeutuvat, heidän motivaationsa osallistua Afganistanin rauhanprosessiin on suurempi.

Kristiina Koivunen

kohdastaan muuten, kuin työtehtävissä, mutta Huor matkustaa vuoristokylään haastattelemaan talebaneja.

Jesper Huor kuvaa afgaanien arkea siten, kuin hän pääsee sitä tarkkailemaan, mutta ei esitä laajempia näkökulmia tai taustatietoja. Pauli Järvenpää antaa tarkkoja tietoja Afganistanin menneisyydestä, varsinkin viime vuosikymmenten sodista, mutta nykyhetken kuvaus häneltä jää pinnalliseksi.

Järvenpään vaatimukset naisten aseman parantamisen ja tyttöjen koulutuksesta ovat lähes fraaseja. Huor havainnollistaa naisten aseman muutosta kertomalla, että neuvostomiehityksen aikana Kabulissa oli naisia bussikuskeina.

Pauli Järvenpää arvioi kokonaisvaltaisesti Afganistanin ja naapurimaiden, erityisesti Pakistanin, poliittista tilannetta. Kun Jesper Huor pääsee käymään amerikkalaisten sotilaiden leirissä, hän käyttää odotteluajan kuvaamalla vessojen seiniin töherrettyjä kirjoituksia.

KIINNOSTAVAT YKSITYISKOHDAT ovat kummankin kirjan parasta antia: Järvenpään kirjeistä ilmenee, että Yhdysvaltojen lähetystössä Kabulissa on 800 työntekijää. Huor puolestaan saa amerikkalaisten leirissä selville vessakirjoitusten lisäksi, että sinne parkkeeratut panssaroidut ajoneuvot ovat suosittuja, salaisia kuhertelupaikkoja.

Mies- ja naissotilaiden kanssakäyminen työasioiden ulkopuolella on nimittäin ehdottomasti kielletty. Jopa samassa paikassa palvelevat avioparit joutuvat anomaan luvan viettääkseen hetken kahdenkeskistä aikaa. Kun Huorille tarjotaan amerikkalaista sotilasmuonaa, hän pohtii, miten paljon siihen on laitettu kemikaaleja, sillä annoksen viimeinen käyttöpäivä on vuonna 2020.

Pohdinnat Afganistanin tulevaisuudesta nousevat usein esiin sekä Iivosen, Järvenpään että Huorin tekstissä. Kysymys on aina sama: palaavatko talebanit valtaan? Huorin kirjan nimen *Talebaneja odotellessa* voi ymmärtää kahdella tavalla: toisaalta toimittaja käyttää Kabulissa paljon aikaa odotteluun, varsinkin hänen yrittäessään saada talebanien haastattelun, toisaalta koko maa odottaa mitä vuonna 2015 tapahtuu.

Pauli Järvenpää siteeraa afganistanilaisia gallupeja, joiden mukaan alle kymmenen prosenttia maan asukkaista kannattaa talebaneja. Siihen, onko luku vain toiveajattelua, pystyisi ottamaan kantaa, jos Järvinen kertoisi miten Afganistanissa selvitetään puolueiden kannatusta.

Molemmissa kirjoissa myönnetään, että talebanien saaminen neuvottelupöytään edistäisi Afganistanin rauhanprosessia enemmän kuin heidän eristämisensä.

Pauli Järvenpään tekstistä nousee selvästi esiin huoli siitä, kuinka afgaanipoliisit ja -sotilaat pystyvät huolehtimaan tulevaisuudessa maan turvallisuudesta, kun vain 12 prosenttia armeijaan hakeutuvasta ikäluokasta on luku- ja kirjoitustaitoisia. Käytännön ongelmat ovat sitä luokkaa, että monet alokkaat eivät ymmärrä rynnäkkökiväärinsä tunnuslukua eivätkä osaa nostaa palkkaansa pankista (joiden toimiminen on hyvä merkki maan normalisoitumisesta).

Vaikka Afganistanista on ilmestynyt paljon kirjoja, jokainen niistä on vain yksi ikkuna maan ymmärtämiseen. Afganistan on kuin sokkeloinen linna, kurkkaamalla parista ikkunasta ei vielä tiedä, mitä sisällä tapahtuu. Se on kiehtova ja mystinenkin maa. Jesper Huor ihmettelee itsekin Afganistanin vetovoimaa, palatessaan yhä uudestaan Kabuliin.

Kristiina Koivunen

Jussi Laitinen

Valomerkki: Energiapula ja makean elämän loppu

Atena, 2012
226 s.

Olli Tammilehto

Kylmä suihku. Ilmasto-katastrofin torjunta ja nopea yhteis-kunnallinen muutos

Into 2012
250 s.

Teoreettisia ratkaisuja käytännön ongelmiin

Jussi Laitisen syksyllä 2012 ilmestynyt kirja *Valomerkki* esittelee kattavasti ja yleistajuisesti nykyisen energiajärjestelmän ongelmat sekä kuvaa niitä vaikeuksia, joita uusiutuvaan energiantuotantoon siirtymisen tiellä on.

Laitinen kumoaa myös moniin ekologisiin myytteihin liittyviä uskomuksia. Lisäksi hän antaa lukijalle valmiuksia arvioida esimerkiksi energiatehokkuuden parantamisen vaikutuksia kokonaiskulutukseen. Tässä osuudessa tosin olisin kaivannut kvalitatiivisen tekstin tueksi suuruusluokkaesimerkkejä, jotta eri toimien kokonaisvaikutusten hahmottaminen olisi helpompaa

Laitisen tapaan **Olli Tammilehdon** *Kylmä suihku* lähtee liikkeelle systeemitason ongelmista. Molempien kirjoittajien lähtökohta on sama: fossiilisesta energiasta riippuvaisesta elämäntavasta ja kasvupakosta on luovuttava, tai käy huonosti.

Varsinkin Tammilehto keskittyy perustelemaan sitä, miksi kasvupakkoon perustuvasta ajattelusta luopuminen on välttämätöntä. Hän ei kuitenkaan tarjoa ratkaisuja sille, miten demokratiassa vaadittava enemmistön antama legitimiteetti tälle vaatimukselle saavutettaisiin.

Sekä Tammilehdon että Laitisen viesti on se, että elämäntapamme ohella yhteiskunnallinen järjestelmämme on kestämättömällä pohjalla. Kasvupakkoisessa yhteiskunnassa ilmastokriisin ratkaisu ei heidän mukaansa ole mahdollista.

Kumpikaan ei kuitenkaan anna ison mittakaavan konkreettisia ehdotuksia, miten nykyisen järjestelmän muutos ihan oikeasti tehtäisiin. Vaikka tarvittava muutos hahmotetaan, muutoksen toteuttamisen askelmerkit puuttuvat.

Laitisen ratkaisut keskittyvät yksittäisten kuluttajien tasolla tarjottavien vaihtoehtojen edistämiseen. Vaikka hänen esittelemänsä esimerkit, kuten aikapankit ja sohvasurffaus ovatkin kannatettavia aloitteita, on niiden mittakaava ongelmien suuruuden rinnalla kuitenkin pieni.

Siitä miten energiatuotantojärjestelmään liittyviä ongelmia ei voida ratkaista yksittäisen kuluttajan tasolla, tarjoaa hyvän esimerkin antaa Massachuset Institute of Technologyn tutkimus.

Vuonna 2008 julkaistun tutkimuksen mukaan jo amerikkalaisen kodittoman hiilijalanjälki on kaksi kertaa suurempi kuin maapallon asukkaiden keskimääräinen jalanjälki. Yksittäisen kuluttajan on siis omilla valinnoillaan äärimmäisen vaikea pienentää hiilijalanjälkeään riittävästi, jos ympärillä oleva infrastruktuuri ei tätä tavoitetta tue.

Sekä Laitinen että Tammilehto tuntevat kentän, josta kirjoittavat. Molemmat kirjat ovat helposti luettavia ja kiinnostavasti kirjoitettuja. Molempia voin lämpimästi suositella sellaisillekin henkilöille, joiden mielestä energiatuotanto on vaikeasti ymmärrettävää ja epäkiinnostavaa.

Ehkä seuraavissa puheenvuoroissaan Laitinen ja Tammilehto porautuvat muutoksen aikaansaamiseen käytännöllisemmällä tasolla? Tällaiselle tiedolle olisi jo polttava tarve.

Kaisa-Reeta Koskinen

Juha Honkonen & Jussi Lankinen

Huonoja uutisia

Into 2012
150 s.

Suomalaisen lehti-journalismin nykypäivä ja lähitulevaisuus

Toimittajat **Juha Honkonen** ja **Jussi Lankinen** väittävät pamfletissaan, että mediatalojen omistajat tekevät voittonsa irtisanomalla toimittajia ja vähentämällä toimitusten resursseja. On siirrytty sadonkorjuuseen, jossa sanomalehdistä otetaan rahat irti vielä kun ehditään, välittämättä siitä, miten käy levikille, työntekijöille tai journalismin laadulle.

Huonoja uutisia toimii yleisluontoisena kuvauksena suomalaisen lehtijournalismin nykytilasta. Kirjassa annetaan paljon painoarvoa toimittajien omille kokemuksille toimitusten työolojen huonontumisesta, joiden tueksi tarjoillaan lukuja ja tutkimuksia.

Tekijät kokoavat hyvin yhteen olemassa olevaa tietoa ja myös esittävät muutaman ehdotuksen jatkotutkimusten kohteiksi, mikä tehnee pamfletista hyödyllisen lähtökohdan journalismin tutkimisesta kiinnostuneille.

Journalismin tulevaisuuden visiointi on kirjassa nykypäivän kuvausta ohuemmalla pohjalla. Kirjoittajat esimerkiksi ehdottavat lehdille internet-uutisten muuttamista maksullisiksi ja tabloidikokoon siirtymistä, mikä on jo tapahtumassa kehottamattakin.

Faktantarkistuspalvelut ja datajournalismi kuulostavat jo pidemmän tähtäimen ajatuksilta, mutta ne käsitellään ohimennen muutamassa kappaleessa. Mediatalojen johtajista tekijät eroavat näkyvimmin siinä, että heille vahva Yle ei ole kirosana.

Kirjan viimeistä osiota lukiessa herää kysymys, ketkä muodostavat pamfletin kohderyhmän? Loppuosan kymmenen toimintaehdotusta on kohdistettu lähinnä mediatalojen ja toimitusten johdolle sekä poliittisille päättäjille.

Viimeisenä vielä vedotaan mediatalojen omistajiin, jotta nämä lopettaisivat sadonkorjuun. Pelkään pahoin, että vakuutukset laadukkaan journalismin kannattavuudesta pitkällä tähtäimellä kaikuvat kuitenkin kuuroille korville.

Toimittajana työskenteleville pamfletissa taas tuskin on hirveästi uutta, muuta kuin numeroita omien kokemusten tueksi. Tekijöiden olisi kannattanut myös pohtia, mitä esimerkiksi joukoittain irtisanotut toimittajat voisivat itse tehdä journalismin hyväksi ja toimeentulonsa turvaamiseksi.

Eero Suoranta

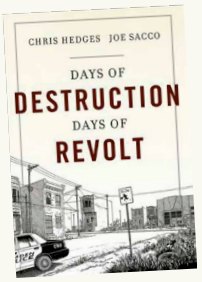

Chris Hedges & Joe Sacco

Days of Destruction, Days of Revolt

Nation Books 2012
302 s.

Maailman parhaan maan takapihalla

Joitakin vuosia sitten seisoin sanfranciscolaisen pankin jonossa ja valitin rahanvaihdon hankaluutta. Vieressä seisonut mies ymmärsi valitukseni turhanpäiväisyyden ja totesi: "This is the best country in the world."

Usko *maailman parhaaseen maahan* on laajalle levinnyt myös Euroopassa. Ja kieltämättä monet hyvät asiat tulevatkin Yhdysvalloista. Suuri joukko minunkin arvostamiani kirjoittajia ja tutkijoita on sikäläisiä.

Toki jokainen myös tietää, ettei USA:ssa kaikilla mene hyvin varsinkaan tällä hetkellä, mutta tämä häviäjien maailma tuntuu kaukaiselta ja epätodelliselta toisin kuin meille tuttu hyvä ja kotoinen Amerikka.

Chris Hedgesin ja **Joe Saccon** kirja *Days of Destruction, Days of Revolt* vie meidät "kansallisten uhrialueiden" mökkirähjiin ja talohylkyihin, kosketusetäisyyden päähän USA:n alaluokan ihmisistä.

Pulizer-palkitulla journalistilla Chris Hedgesillä on tarvittava herkkyys ja kokemus, jotta kurjuuden keskeltä voi nousta esiin ihminen, joka voisi olla kuka tahansa meistä. Hedges toimi 15 vuotta New York Timesin sotakirjeenvaihtajana, kunnes joutui jättämään lehden vastustettuaan hyökkäystä Irakiin. Sittemmin Hedgesistä on tullut yksi USA:n merkittävimmistä kriittisistä intellektuelleista.

Hedgesin tekstin hahmot tuo vielä lähemmäksi maailman johtaviin sarjakuvien tekijöihin kuuluva Joe Sacco kuvakertomuksillaan. Hänet on palkittu muun muassa Gazan miehitystä ja Jugoslavian sisällissotaa käsittelevästä sarjakuvajournalismista.

Kirja raportoi neljästä kurjuuden keskittymästä: Pine Ridgen intiaanireservaatista Etelä-Dakotassa, Camdenin entisestä teollisuuskaupungista New Jerseyssä, kivihiilen louhinta-alueesta Länsi-Virginiassa ja Immokaleen siirtotyöläisyhdyskunnasta Floridan tomaattiviljelysten tuntumassa.

Esimerkiksi Pine Ridgessä kohtaamme Pohjois-Amerikan kansanmurhasta henkiin jääneiden jälkeläisiä. Omasta perinteestä ja kielestä vieroittaminen, rasismi ja sukupolvesta toiseen periytyvä alkoholismi ovat vieneet omanarvontunnon. Mutta kulttuurin uudelleen löytäminen ja sen voimakas kokeminen rituaalissa muuttaa ihmisen. Oman kansan häviö ei ollutkaan sen alempiarvoisuuden syytä vaan valtakulttuurin rikosten seurausta.

Camdenissä puolestaan näemme, miten tämän kulttuurin häikäilemättömyys tuhoaa myös eurooppalaista Amerikkaa. Camden oli vielä 1950-luvulla kukoistava teollisuuskaupunki, jossa toimi muun muassa suuri laivatelakka. Teollisuus siirtyi kuitenkin vähitellen pois kaupungista halvan ja järjestäytymättömän työvoiman perässä.

Raunioissa kukoistavaa rikollisuutta täydentää korruptoitunut hallinto, joka pumppaa kaupungille tarkoitetut avustusrahat suosikkiensa taskuihin. Kaupungin hallitsijoiden toiminta on Hedgesille kovin tuttua: hänhän on viettänyt vuosikausia Etelän korruptoituneissa maissa.

Tekijät olivat valinneet kirjalle nimen jo sen kirjoitusprosessin alussa. Nimen toinen puoli uhkasi kuitenkin jättää lukijat harvalukuisiksi. Kesken kirjan kirjoittamisen käynnistyi kuitenkin Yhdysvalloissa uusi radikaali liikehdintä: Occupy Wall Street.

USA:n finanssikeskusta lähellä olevan puiston ja muiden paikkojen valtauksiin osallistuvien ihmisten haastattelut kirkastavat kirjan muuten niin synkkiä värejä. Toisenlainen USA on mahdollinen: maa voisi olla, jollei nyt paras, niin ainakin hyvä.

Olli Tammilehto

www.ydinlehti.fi

Sivustolla julkaistaan mielellään uusia kirja-arvosteluja vastailmestyneistä kirjoista. Pidemmät arviot kirjoista ovat luettavissa Ytimen verkkosivuilla.

Li Andersson,
Mikael Brunila
& Dan Koivulaakso

Äärioikeisto Suomessa – Vastarintamiehiä ja metapolitiikkaa

Into 2013
338 s.

Suomalaisen äärioikeiston monet lonkerot

Äärioikeisto Suomessa -kirjan esittelytilaisuudessa Jyväskylässä tapahtunut puukotus toi sekä kirjan että asian kaikkien suomalaisten tietoon. Suomalaispoliitikot kommentoivat tapahtumaa ja pohtivat, miten vastaava voidaan estää tulevaisuudessa.

Silti vasta kirjan luettuaan ymmärtää, mikä vakava uhka uusnatsit ja vasta-jihadistit ovat Suomelle ja Euroopalle. Tieteellisen perusteellisesti kirjoitetussa kirjassa **Dan Koivulaakso, Mikael Brunila** ja **Li Andersson** käyvät läpi uusia suomalaisia oikeistoliikkeitä esitellen sekä niiden ulkomaalaisia esikuvia että ajattelutavan ja liikkeiden kehitystä Suomessa.

Kyse ei ole yksittäisistä asioista, tai muutamista häiriintyneistä ihmisistä, vaan kasvavasta ideologiasta, jonka kannattajat tekevät kansainvälistä yhteistyötä. Aatteen kasvualustana ovat olleet varsinkin blogit, joihin tämän kirjan kirjoittajat ovat paneutuneet kunnioitettavan perusteellisesti. He ovat lukeneet varsinkin **Jussi Halla-ahon** "maahanmuuttokriittisiä" blogeja.

Toivottavasti aihe saa sille kuuluvan huomion sekä julkisuudessa että poliittisessa päätöksenteossa. *Äärioikeisto Suomessa* -kirja antaa hyvän pohjan tälle keskustelulle. Kirjan ansiot ovat sekä perusteellinen paneutuminen aiheeseen että sen esittely johdonmukaisesti ja helppotajuisesti, asioiden monimutkaisuutta ja moniulotteisuutta silti yksinkertaistamatta.

Kirjassa esitetään useita esimerkkejä siitä, kuinka aggressiivisuus on siirtymässä nettiuhkauksista todellisiksi teoiksi. Kehityksen pysäyttämiseksi tarvitaan keskustelua yhteiskuntamme tilasta, josta tämä kehitys kumpuaa.

Kristiina Koivunen

Nikkes plättar

Musiikin suurkuluttaja **Niklas Piiparinen** jakaa Ytimen lukijoiden kanssa valikoituja ajatuksiaan äänistä, joihin harrastuksensa parissa törmää.

Asa

Foetida – Use Your Illusion III

Roihis Musika
2012

Asan Foetida-sarjan kolmas osa ei edeltäjiensä tapaan ole mixtape, vaan täysverinen albumi. Myrrysmiehenä loitsuva Asa päästää hengästyttävällä tahdilla suustaan sanoja. Taitava soitto ja näkemykselliset sovitukset paiskaavat tällä levyllä kättä sen verran luontevasti, että Asan kelpaa hyvin seistä näin vahvalla pohjalla. Yhdentoista biisin hutunkeittäjinä on toiminut yksi jos toinenkin virtuoosi, mutta albumi pysyy selkeänä kokonaisuutena. Taas yksi hieno helmi Asan korkeatasoisten julkaisujen joukkoon.

Lau Nau

Valohiukkanen

Fonal Records
2012

Kemiönsaarelta käsin vaikuttava muusikko **Laura Naukkarisen** eli Lau Naun kolmas albumi on täynnä vaihtuvia tunnelmia ja niukkoja, tyylikkäitä sovituksia. Vaikka Lau Naun omat biisit ovat todella hyviä, nousee levyn kohokohdaksi vuosia keikkaohjelmistossa ollut *Juokse sinä humma,* jonka **Pekko Käpin** jouhikon vingutus siivittää rokkaavaksi helmeksi. Tämä on hyvin mietitty ja kasattu levy, jonka kappaleet muodostavat hieno kaaren alusta loppuun. Parasta Lau Nauta tähän mennessä.

Scott Walker

Bish Bosch

4AD Records
2012

... And now for something completely different. **Scott Walkerin** albumi sivaltaa kuulijaa avantgarden limaisella hansikkaalla, mutta jostain syystä se tuntuu, jos ei miellyttävältä, niin ainakin kiehtovalta. Walkerin omalaatuinen lauluääni on jatkuvasti herkkä, jokainen ääni on harkittua piirtämistä, eikä käsi vapise missään kohdassa. Tuntuu siltä, että Walker yrittää tiivistää yhteen albumiin koko käsityksensä musiikista, jollain kierolla logiikalla uskon hänen siinä onnistuneen. Suositellaan ylisuurina annoksina otettavaksi, jos tusinaradion kompressoitu tuuba yököttää.

Ohjaus: Jukka Kärkkäinen ja J-P Passi
Kesto 85 minuuttia, saatavana DVD:na

Kovasikajuttu. Elokuva Pertti Kurikan Nimipäivistä

Dokumenttielokuva kertoo **Pertti Kurikasta, Kari Aallosta, Sami Hellestä** ja **Toni Välitalosta** sekä heidän suhteestaan musiikin tekemiseen ja keikkailuun. Kun Pertti on aina pitänyt juuri punkista, ja kun bändin laulajalla Karilla on aito asenne, elokuva on myös tarina punkin syvimmästä olemuksesta: rehellisestä ja suorasta puheesta, siitä mikä mättää ja mikä puhuttaa. Dokumentti on myös kehityskertomus niin bändistä kuin sen jäsenistä.

Dokumentin olisi voinut tehdä toisinkin. Se olisi voinut olla hyväntahtoinen tarina kehitysvammaisista, jotka asuvat kiltisti asuntoloissaan, ihastuttavat meitä aitoudellaan ja kuinka mukavaa onkaan, että he ovat myös innostuneita soittamisesta.

Sitä vastoin dokumentti kertoo neljästä muusikosta, jotka elävät täyttä elämää, rakastavat ja riitelevät sekä tekevät tinkimättömästi sitä, minkä kokevat tärkeäksi. Uskomaton lämpö välittyy kuvista, kun Toni Välitalon vanhemmat kulkevat kuulokkeet korvilla pojan treenatessa rumpujen soittamista. Tai, kun Sami Helle seuraa huolestuneena keskustapuolueen eduskuntavaalitulosta.

Kehareita, kuten bändin jäsenet kutsuvat itseään, ei todellakaan pidä katsoa vinoon. Vammaisuus ei ole piilottamista tai häpeämistä, se on ylpeyttä erilaisuudesta ja valtavirran holhoavien asenteiden haastamista. Kun Pertti Kurikan Nimipäivät tekee musiikkia täydellä sydämellä ja pistää itsensä likoon, ei voi kuin vapautua itsekin villiin menoon ja löytää uskomattomia energioita. Käsikirjoitus on **Jussi Kärkkäisen, J-P Passin ja Sami Jahnukaisen.**

Dokumentin hieno leikkaus on **Riitta Poikselän,** joka sai työstään myös Jussin.

Arja Alho

Sadankomitea juhlii

Sadankomitea täyttää tänä vuonna 50 vuotta. Juhlavuoden ensimmäinen tapahtuma on taidehuutokauppa, jonka tuotto käytetään Sadankomitean työn tukemiseen. Huutokauppa järjestetään 6.4. klo 15 ravintola Milenkassa, Haapaniemenkatu 3–5. Samana iltana järjestetään myös Juhlapax-klubi klo 21.

Teoksiin voi tutustua jo ennen huutokauppaa osoitteessa *sadankomiteahuutokauppa.blogspot.fi* 25.3. alkaen. Teoksista voi myös tehdä ennakkohuutoja sähköpostilla osoitteesta löytyvien ohjeiden mukaan. Jos et siis pääse paikalle, voit silti huutaa itsellesi teoksia ja tukea sitä kautta Sadankomiteaa ja rauhantyötä.

Rauhanliikkeessä tapahtuu myös

Norja isännöi konferenssia Humanitarian impact of nuclear weapons Oslossa 4–5.3. Myös YK:n Asekauppasopimusneuvottelut jatkuvat maaliskuussa. Opettajille ja kasvattajille on tiedossa rauhankoulun koulutusta 5.–6.3 Helsingissä. Merkitse myös kalenteriisi Kansainvälinen toimintapäivä sotilasmenojen kasvua vastaan 15.4.

Kirjakahvilan herkkuhetkiä

Työväenliikkeen kirjastolla Helsingissä, Sörnäisten rantatie 25, on tapahtumarikas kevät.
5.3. vietetään perinteistä Työväenperinnepäivää! Samassa yhteydessä myös Työväenliikkeen kirjaston ystävien perustava kokous klo 16.00.
7.3. klo 18 Kirjailija **Heidi Köngäs** kertoo teoksestaan *Dora Dora.* Haastattelijana toimii **Jorma Hyvönen.**
14.3. klo 18 Lastensuojeluilta. Dosentti **Marko Paavilaista** haastattelee **Pentti Arajärvi.**
21.3. klo 18 **Heikki** ja **Marjatta Paunonen** kertovat teoksestaan *Stenvallit Stadissa – perheeni tarina.* Haastattelijana on **Kari Varvikko.**
11.4. klo 18 Eläkeilta – **Matti Hannikainen** ja **Jussi Vauhkonen** kertovat teoksestaan *Ansioiden mukaan – yksityisalojen työeläkkeiden historia.*

Jyväskylän **Kirjamessut**

Jyväskylän Paviljonki 23.–24.3.2013

Kirjan ystäville

”Kirja – tarinan lumoissa, tiedon äärellä” on vuoden 2013 Jyväskylän kirjamessujen teema. Messut järjestetään Jyväskylän paviljongissa 23–24.3.2013

Kirjan ja Ruusun päivää vietetään 3.4.2013

Kevät ja Sosiaalifoorumi

Sosiaalifoorumi järjestetään perinteiseen tapaan viikonloppuna 20–21.4. Helsingin Arbiksella, Dagmarinkatu 3. Parhaillaan on menossa ohjelman suunnittelu *www.sosiaalifoorumi.fi/jarjesta-seminaari.* Myös *Ydin-lehti* on mukana. Pohdimme Vapaus valita toisin -verkoston kanssa ainakin avautuvaa vai sulkeutuvaa Suomea/Eurooppaa.

Ville Hulkkonen

Kirjoittaja on Sadankomitean puheenjohtaja.

ISLANNIN DEMILITARISOINTI olisi tärkeä turvallisuuspoliittinen ratkaisu

SUOMEN osallistuminen Nato-johtoiseen, Islannin ilmavalvontaan tähtäävään harjoitukseen on herättänyt Suomessa laajalti keskustelua puolustusvoimiemme mandaatista toimia valtion rajojen ulkopuolisissa sotilasoperaatioissa.

Samalla Islannissa tapahtuva sotilasharjoittelu on herättänyt pohtimaan laajemmin Suomen lähialueiden ja koko Pohjois-Euroopan turvallisuuspoliittista tilannetta ja tulevaisuuden skenaarioita.

Islanti itsenäistyi toisen maailmansodan päättyessä, vuonna 1944. Sodan seurauksena se päätyi liittoutuneiden haltuun Saksan miehittäessä ensin Tanskan ja Norjan itselleen. Maalla ei itsenäisyytensä aikana ole ollut omaa armeijaa ja sodan jälkeisellä keskinäisellä sopimuksella Yhdysvallat sitoutui puolustamaan saarta. Keflavikissa toimikin aina vuoteen 2006 saakka Yhdysvaltain sotilastukikohta. Naton jäsen Islanti on ollut vuodesta 1949.

Kylmän sodan aikana Islanti näytteli merkittävää roolia Pohjois-Atlantin turvallisuuspoliittisella kartalla. Pohjoisista merialueiden hallinasta käytiin kahden suurvallan välillä voimakasta kamppailua ja sen seurauksena rannikkoalueita varusteltiin Islannin lisäksi myös muun muassa Skotlannissa ja Färsaarilla. On hyvin mahdollista, että kylmän sodan aikaiset seurantalaitteet ovat edelleen jonkinlaisessa käytössä.

KYLMÄN sodan aikainen mittava asevarustelu on historiaa eikä Pohjois-Atlantin valtioilla ole tarvetta sotilaalliseen uhitteluun. Pohjois-Euroopan turvallisuus rakentuu tiiviille poliittiselle yhteistyölle ja rakentaville kansainvälisille suhteille pikemminkin kuin sotilaspelotteen luomiselle.

> Kylmän sodan aikainen mittava asevarustelu on historiaa.

Käytännössä demilitarisointi voitaisiin tehdä esimerkiksi YK:n johdolla pohjoismaiden, Yhdysvaltojen ja Venäjän välillä luonnostellun sopimuksen pohjalta. Demilitarisointi saattaa kuulostaa äkkiseltään radikaalilta ratkaisulta eikä sellaisia olekaan maailmassa vielä 2000-luvulla nähty, mutta esimerkkejä löytyy myös läheltämme.

Suomen Ahvenanmaa demilitarisoitiin Kansainliiton päätöksellä ja Suomen ja Ruotsin välisellä sopimuksella. Ahvenanmaa toimii edelleen monessa mielessä esimerkkinä turvallisuuspoliittisesti neutralisoidusta alueesta. Ahvenanmaan mallia tutkitaan yhtenä toiminta- ja ratkaisuvaihtoehtona erilaisten sotilaallisten intressiristiriitojen jännittämillä alueille.

Vielä relevantimpi esimerkki demilitarisoidusta alueesta on Norjalle kuuluvat Huippuvuoret. Ne demilitarisoitiin ensimmäisen maailmansodan jälkeen, jolloin tarkoituksena oli kieltää laivastotukikohdat ja muiden sotilaallisten toimien harjoittaminen saarilla. Huippuvuorten sopimus on edelleen voimassa ja on osoitus siitä, kuinka myös Nato-maassa poikkeusalueet ovat mahdollisia.

TÄLLÄ hetkellä Islannilla ei ole turvallisuuttaan uhkaavia kuvia näköpiirissään ja siksi suuri osa islantilaisista suhtautuukin maassa toteutettaviin ilmapuolustusharjoituksiin penseästi. Heidän mukaansa maalla ei ole tarvetta ilmatorjunnalle. Ilmastonmuutoksen seurauksena arktisten alueiden merkitys maailmanpolitiikassa on kuitenkin jälleen korostumassa, ja siksi demilitarisoinnilla olisi tärkeä symbolinen merkitys alueen kehityksen kannalta.

LE MONDE diplomatique & NOVAJA GAZETA

into

Sateen sattuessa vallankumous pidetään sisätiloissa.

Joko sinulle tulee oma Diplo?
Nyt sen saa kotiinkannettuna 30 €/vuosi (ovh 34 €).
Le Monde diplomatique ja *Novaja Gazeta* muodostavat yhdessä 48-sivuisen, nelivärisen maailmanpoliittisen lehden, joka ilmestyy 6 kertaa vuodessa.

Tilaajalahjaksi hieno kartasto! Valitse omasi (arvo 9–23€).

Tilaa osoitteesta myynti@mondediplo.fi, viestikenttään ”ydin” ja valitsemasi lahja,
Diplon **Ympäristö-, Maailmanpolitiikan-** tai **Historia-Atlas!**

. E844
Itella Oyj

Metalli

VAHVA LIITTO
– SINÄ JA METALLI

TUKEA
NEUVOJA
OIKEUSAPUA

Liitosta turvaa, kun maailma heittelee.

AMMATTILAINEN LIITOSSA!

HYÖDYLLISIÄ JÄSENETUJA

- Luottamusmiehen tuki arjessa
- Ahjo, oma jäsenlehti
- Metalliliiton lomapaikat
- Ilmainen matkustajavakuutus If:stä
- Alennuksia vakuutuksista
- Alennuksia Tallink Siljan ja Viking Linen risteilyistä
- Alennuksia Teboilin polttoaineista
- Alennuksia lomakohteista

www.metalliliitto.fi